

ΙΛΙΣΣΟΣ.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ
ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ἄπαξ τοῦ μηνὸς ἐκδιδόμενον

ΥΠΟ

ΘΑΛ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ καὶ Ι. Χ. ΚΟΥΡΤΣΗ.

ΤΗ ΕΥΓΕΝΕΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΟΛΛΩΝ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ ΛΟΓΙΩΝ.

ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

15 Μαΐου 1869—15 Ἀπριλίου 1870.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Ν. Γ. ΠΑΣΣΑΡΗ.

Ὁδὸς Νικίαι, ἀριθ. 6.

1870.

Αἱ συνδρομαὶ προπληρωταί.

Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, ἑτησίᾳ πάντοτε, ἀντί δραχμ. 10.

Ἐν τῇ Τουρκίᾳ » 15

Ἐν Αἰγύπτῳ, Ἰταλίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ λοιπῇ Εὐρώπῃ φρ. 15

Τὰ ταχυδρομικὰ εἰς βάρους τοῦ Ἰλισσοῦ

Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ὁ Ἰλισσὸς δέχεται συνδρομητὰς ὀλιγώτερον τοῦ ἐνὸς ἔτους, οὔτε χωρίζεται τοῦ παραρτήματος αὐτοῦ.

Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ τῆς 15ης Μαΐου ἐκάστου ἔτους.

Αἱ συνδρομαὶ γίνονται.

EN ΛΘΗΝΑΙΣ παρὰ τῷ τυπογραφεῖῳ Ν. Γ. Πάσσαρη.	EN ΓΑΛΑΖΙΩ παρὰ τῷ κ. Γ. Συψώμωφ.
EN ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ παρὰ τῷ Γ. καὶ Αἰκατερίνῃ Σίνου.	EN ΣΟΥΛΑΙΝΑ παρὰ τῷ κ. Σ. Σαργολόγῳ.
EN ΠΑΤΡΑΙΣ παρὰ τῷ Α. Πικραμμένωφ. καὶ Ε. Λάμπρ.	EN ΠΡΟΓΕΣΗ παρὰ τῷ κ. Γ. Γρηγοριάδῃ.
EN ΛΑΜΙΑ παρὰ τοῖς δικ. Α. Δ. Πατροῦ καὶ Α. Γ. Σφήκῳ.	EN ΡΑΙΔΕΣΤΩ παρὰ τῷ κ. Γ. Κρητικῷ.
EN ΧΑΛΚΙΔΙ παρὰ τῷ κ. Μ. Βιτσακ:σῆ.	EN ΣΥΔΗΒΡΙΑ παρὰ τῷ κ. Α. Πανῶ.
EN ΣΚΥΡΩ παρὰ τῷ Ἐμανουὴλ Τζαννίδῃ.	EN ΚΥΔΩΝΙΑΙΣ παρὰ τῷ κ. Π. Δαμαντοπούλῳ.
EN ΣΠΕΤΣΑΙΣ παρὰ τῷ Μπαρμπάρῳφ καὶ Γ. Σύρμῳ.	EN ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙ παρὰ τῷ κ. Α. Τριανταφυλλίδῃ.
EN ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ παρὰ τῷ κ. Π. Κούρτελῃ.	EN ΣΑΜΨΟΥΝΤΙ παρὰ τῷ Γάλλ. Ἰ. Ν. Douleat
Πεμπτοπάζρον, Βιτάλι Χάν 3.	EN ΚΕΡΑΣΣΟΥΝΤΙ παρὰ τῷ κ. J. Migurski πράκτορι
EN ΒΑΡΝΗ παρὰ τῷ κ. Γεωργίῳ Φλώρῃ.	τῶν Γαλλ. ἀεροπολιῶν.
EN ΠΥΡΓΩ παρὰ τῷ Σωκρ. Ἰωαννίδῃ.	EN ΑΙΓΥΠΤΩ παρὰ τῷ κ. Ἄθ. Βερεκέτῃ καὶ Ἄ. Σίνωφ
EN ΡΟΔΩ παρὰ τῷ κ. Μ. Βενετοκλεῖ.	EN ΜΑΝΤΕΣΣΤΕΡ παρὰ τῷ κ. Δημ. Μαυρογένῃ Peter
EN ΒΡΑΪΛΑ παρὰ τῷ κ. Γ. Δαλαπόρτα.	street, καὶ S. L. Catinaki 1, Ridgefield
EN ΤΑΥΤΑΝΙΩ παρὰ τῷ κ. Κρασοῦ.	

Τὰ ἐν τῷ Ἰλισσῷ δημοσιευόμενα εἶναι μὲν ἰδιοκτησίᾳ αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδαμῶς ἀπαγορεύεται ἢ μετατύπωσις αὐτῶν, πλὴν τῆς ἐπιφυλλίδος.

Οἱ ἀλλάσσοντες τόπον διαμονῆς συνδρομηταὶ εἰδοποιοῦσι τὴν διεύθυνσιν, ἀπεκδυομένην ἄλλως πάσης εὐθύνης περὶ τῆς παραλαβῆς τοῦ φύλλου.

Αἱ πρὸς τὸν Ἰλισσὸν ἐπιστολαὶ ἐπιγράφονται, — Πρὸς τὸν Κον Γ. Χ. ΚΟΥΡΤΕΛΗΝ, διευθυντὴν καὶ ἐκδότην τοῦ Ἰλισσοῦ εἰς Ἀθήνας — ἀπηλλαγμέναι παντὸς ταχυδρομικοῦ τέλους.

Πάντος νεοφανοῦς βιβλίου ἢ περιοδικοῦ τὴν ἐκδοσιν ἀναγγελεῖ ὁ Ἰλισσὸς, ἂν σταλῇ ἀντίτυπον πρὸς τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ.

Ὁ Ἰλισσὸς ἀνταλλάσσεται μετὰ παντὸς περιοδικοῦ συγγράμματος πεμπομένου ἡμῶν τακτικῶς.

Πάσης ὕλης διατριβὴ συνάδουσα τῷ προγράμματι ἡμῶν καὶ ἐλευθέρᾳ ταχυδρομικῶν τελῶν καταχωρίζεται δωρεάν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΙΝΑΞ

Καθ' ὕλην, τῶν περιεχομένων ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ τοῦ Ἰλισσοῦ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ.

- Ὁ Ποιητὴς καὶ ὁ Πεζογράφος. Α'. 48.
- Ὁ Τέτιξ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι. Γ'. 90.
- Μελέτη τοῦ Βάλτερ Σκόττ. Ε'. 490.
- Ὄρφος καὶ Πυγμαλίων Ζ'. 270.
- Οἱ Καλλέργαι καὶ Λουκάς Νοταρᾶς. Ζ'. 271.
- Πανσλαβισμὸς καὶ στωϊκὴ φιλοσοφία. Η'. 289.
- Δημήτριος Τζιλιμπάρης. Θ'. 321, 1'. 364.
- Τὸ Ἀλφραβητάριον τοῦ πολίτου. Θ'. 354.
- Οἱ τριάκοντα. Ι'. 393.
- Ὄρνιθοσκαλίσματα. ΙΑ'. 436.
- Τὸ ἄπταιστον τοῦ Πάπα. ΙΑ'. 409.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

- Ἐπανάστασις Νικοτσάρα καὶ Βλαχάβα. Δ'. 156.
- Κηδεῖα Καρόλου τοῦ Ε'. — Ε' 203.
- Χιλπερίκος καὶ Φρεδεγόνδη. Ζ'. 252.
- Ἱστορία τοῦ Φιλήματος. Η'. 364.
- Περὶ Παναθαναϊκοῦ σταδίου. Η'. 297. Θ'. 327. ΙΑ'. 444.
- Ἱστορία τοῦ βαπτίσματος. Θ'. 337.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ.

- Ραφαὴλ ὁ Ζωγράφος. Α'. 4. Β'. 46.
- Κάμοενς. Β'. 34.
- Βίκτωρ Ἀλφιέρης Β'. 74.
- Νικόλαος Φλαμέλ. Γ'. 402.
- Ξενοφῶν Ραφόπουλος ΙΒ'. 444.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ.

Οί κατά την νύκτα τῆς 1—2 9βρίου διάττοντες ἀστέρες. — Ζ'. 260.
Περὶ ἐνοστίκτου τῶν κυνῶν — ΙΒ'. 467.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΑΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ.

Κυνήγιον Τίγρεως. — Α'. 20.
Ἀνάκτορα Νεαπόλεως, Β'. 66.
Ὁ λεοντοκτόνος (θήρα λέοντος). Γ'. 105.
Ἡ Ν α υ π λ ί α. — Γ'. 107.
Νεκρά Θάλασσα. ΙΒ'. 465.

ἩΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ.

Ἡ ἀπόκρως. — Α'. 8. Β'. 56.
Περὶ Μάγων καὶ Μαγίας. — Β'. 62.
Περὶ τῆς αἵρέσεως τῶν Κουακέρων. — Β'. 68. Γ. 100.
Ἡ πρώτη τοῦ ἔτους ἐν Ἄνδρῳ. Η'. 313.
Αἱ περὶ βρυκολάκων προλήψεις παρὰ τῷ Ἑλλ. λαῷ. — ΙΑ'. 401—ΙΒ. 450.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ.

Ὁ Λόρδος τῶν Νήσων. Α. 25. Β'. 75. Γ'. 110. Δ'. 163.
Ἀπομνημονεύματα Ἀγγλοῦ ἀστυνομικ. ὑπαλλήλου. Δ'. 149.
Τὸ Χρυσίον. Ζ'. 245. Η'. 307.
Ἀλεξάνδρα. Η'. 281. Θ'. 331.
Τὸ Βρετανὸν ἄνθος. Θ'. 347.
Ἡ παράδοσις τῶν χελιδόνων. — Θ'. 353.
Ἐν θῦμα τῆς εὐδαιμονίας. — Γ. 381. ΙΑ' 417.
Χρηστίνη. — ΙΑ. 430. ΙΒ. 460.
Κρόμβελλ ἐν παραρτήματι. Α. — ΙΒ'.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΟΓΡΑΦΙΚΑ.

Τινὰ περὶ Ζητρίκιου. Α'. 22.
Περὶ πολιτισμοῦ. Δ'. 145.
Ἡ μονομαχία. — Ζ'. 241.
Θέατρον Ἀθηνῶν. — Γέμμα-Μακβέθ. Ζ'. 266.
Θέατρον Ἀθηνῶν. — Μάρθα. — Ἴονη. Η'. 207.
» Προφυλάξεις. — Ναβουχοδονόσωρ. Θ'. 357.
» Κώδων — Εὐεργετ. παραστάσεις. Ι'. 388.

ΠΑΝΔΑΙΣΙΑ.

Ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις. — Α'. 39. Ε'. 207. Ζ'. 280. Γ'. 400.
Ἐταιρῖαι καὶ Σύλλογοι. — Α'. 39. Γ'. 434. Ε'. 208. ΣΤ'. 238. Ζ'. 280.
[Θ'. 360. Γ. 400. ΙΑ'. 439.
Γεωπονία. — Α'. 39. Γ'. 433. Β'. 208.
Φιλολογικὸς καὶ ἐπιστημονικὸς κόσμος. — Α'. 40. Γ'. 436. Ε'. 207. ΣΤ'. 238.
[Ζ'. 280. Η'. 320. ΙΑ'. 439.
Δημόσια ἔργα. — Γ'. 435. Ε'. 206. Η' 319.
Διαγωνίσματα Γ'. 435.
Στατιστικά. Γ'. 436. ΣΤ'. 240. Ζ'. 279. Η'. 318.
Μουσικὸς καὶ θεατρικὸς κόσμος. Δ'. 176. ΣΤ'. 239. Ζ'. 269. Η'. 319.
Μεταλλεία. Ε'. 208. ΣΤ'. 238.

ΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΜΑΤΑ.

Ὀρφεύς. Α'. 31.
Τὸ ἔκθετον. Α'. 37.
Τὸ βρέφος. Αὐτ.
Τὸ ἄγαλμα τῆς Παρθένου. Α'. 39.
Πυγμαλίων. Β'. 78.
Ἔρως καὶ νύξ. Β'. 84.
Προσευχή. Β. 86.
Ὁ Δίνος. Β'. 87.
Τῷ φίλῳ Σ. Λάμπρῳ. Γ'. 432.
Ἄν μ' ἀπαίξῃ. Γ'. 433.
Τὸ ὄνειρον. Δ'. 175.
Ὁ Θάνατος τοῦ Φειδίου. Δ'. 137. ΣΤ'. 209.
Οἱ παράφρονες. Ε'. 177. ΣΤ'. 219.
Εἰς τὴν ἀναχώρησίν τῆς. Ε'. 204.
Τῇ Κε Ε. Πιλαβίου εἰς τὸν θάνατον τῆς θυγατρὸς τῆς. Ε'. 206.
Εἰς Κυρίαν. Αὐτ.
Στιγμὴ εὐδαιμονίας. Αὐτ.
Ἐν δάκρυ. ΣΤ'. 237.
Εἰς Κυρίας γραφίδα. Αὐτ.
Ἡ Ῥοδή. Σ'. 288.
Ὁ Βρυκόλαξ Ζ'. 273.
Ἑμνήσθην ἡμερῶν ἀρχαίων. Η'. 316.
Τελειδίδικος ἀπόφασις ἐραστοῦ. Η'. 317.
Φλόξ καὶ καπνὸς (μῦθος), Αὐτ.
Ἔρως, — Κωμωδία. Αὐτ.
Παλατοὶ φάκελλοι, νέα πάθη. Ι'. 372.
Αἱ ἀναμνήσεις. Ι'. 397.
Ἡ ἀπελπισία. Ζ'. 399.
Πρὸς Σέ. ΙΑ'. 437.
Γυνὴ καὶ οἶνος. ΙΑ'. 438.
Ἡ εἰκὼν τῆς. Αὐτ.
Ἄλγος. Αὐτ.

Κλαίεις IB'. 474.

Τῶ φίλῳ μοι Μ. Μ. ΠΑΠΠΑ. IB'. Αὐτ'.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

Μεσονύκτιοι ὄραι. Β'. 73. Γ'. 429. ΣΤ'. 231. Γ'.

Περὶ σταθερότητος καὶ ἀστασίας ἀποφθέγματα. ΣΤ'. 235. Ζ'. 269. Γ'. 390. IB'.

Ποικίλα. ΣΤ'. 230. Η'. 314.

Αἱ πέντε αἰσθήσεις. Η'. 305.

Περὶ ἔρωτος, ἀποφθέγματα. Η'. 310. ΙΑ'. 429.

Παροράματα Η'. 320.

Ἡ γυνή. Γ'. 392.

Ἄνεκδοτα Γ'. 396. ΙΑ'. 434. IB'. 470.

Ὁ ἀφηρημένος. Α'. 40.

Τὰ παθήματα τοῦ μύωπος. ΙΑ'. 427. IB'. 457.

Αἱ ἐκπλήξεις τοῦ ἡμερησιογράφου. — ΙΑ'. 424.

ΕΙΚΟΝΕΣ.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Κόλκ. Α'. 40.

Γρίφοι. Α'. 40.

Ὁ βασιλεὺς Βρούκης ἐν τῇ γαλήρῃ του, Γ'. 119.

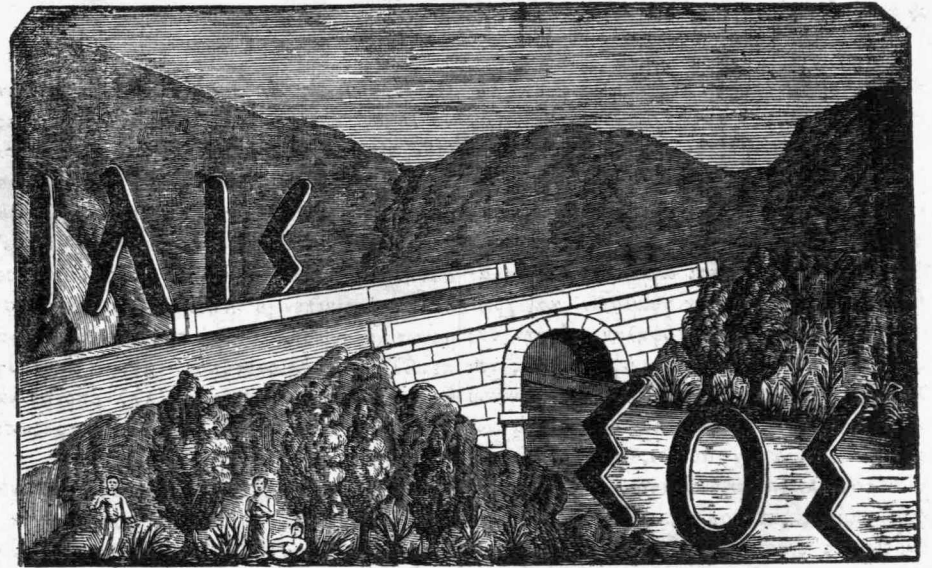
Ὁ Βάλτερ Σκόττ. ΣΤ'. 119.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

τοῦ Β'. ἔτους τοῦ «ΙΛΙΣΣΟΥ»:

ΑΔΕΞΑΝΔΡΙΑΝΗΣ (ΔΗΜ.)
ΑΜΠΕΛΑΣ (ΤΙΜ.)
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ (Θ.)
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗ (ΚΑΛΙΠΡΟΗ.)
ΑΞΕΛΟΣ (Ν. Ι.)
ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΔΗΣ (Γ.)
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ (Σ. Ν.)
ΓΚΙΝΑΚΑΣ (Ι. Π.)
ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ (ΕΜ.)
ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ (Γ.)
ΚΑΖΑΝΗΣ (Ν.)
ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ (ΙΩ.)
ΚΟΣΚΟΡΟΖΗΣ (Π.)
ΚΟΥΡΤΕΛΗΣ (Ι. Χ.)
ΚΡΑΣΣΑΣ (Ι. Σ.)
ΔΑΜΠΡΟΣ (Μ. Π.)

ΔΑΜΠΡΟΣ (Σ. Π.)
ΔΕΒΙΑΔΗΣ (Ν. Δ.)
ΜΑΤΑΡΑΓΚΑΣ (Ν.)
ΜΙΔΙΑΡΑΚΗΣ (Σ.)
ΝΙΚΟΛΑΟΥ (ΙΩ.)
ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ Ν.
ΟΔΥΜΠΙΟΣ (Α. Ι.)
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ (Δ.)
ΠΑΠΠΑΣ (Μ. Μ.)
ΠΟΛΙΤΗΣ (Ν. Γ.)
ΡΑΦΑΝΑ (Ε. Ρ.)
ΣΑΘΑΣ (Κ.)
ΦΕΡΜΠΟΣ (Π. Ι.)
ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ (ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ.)
καὶ ἕτεροι ἀνώνυμοι, κρυπτόνυμοι καὶ ψευδώνυμοι.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ.

Ἐκδιδόμενον ἀπαξ τοῦ μηνός.

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ 20 Μαΐου 1869. | ΕΤΟΣ Β'. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Α'.

ΡΑΦΑΝΑ Ο ΖΩΓΡΑΦΟΣ.

(Ἀναγνώσθη ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ «Παρασός».)

Ἀνοίγων τις τὰς δέλτους τῆς παγκοσμίου ἱστορίας, ἀπαντᾷ ἐν αὐταῖς ὀνόματά τινα μεγάλοις γράμμασι κεχαραγμένα, πάντοτε δὲ συνειθίζει νὰ προφέρῃ αὐτὰ μετὰ σεβασμοῦ, ὡς εἰς ζῶντα ὀνόματα ταῦτα λέγονται μεγάλοι ἄνδρες, λέγονται μεγαλοφυῆται. Ἡ πολιτικὴ ἱστορία εἶναι ἡ περιέχουσα τὰ πλείονα τούτων. Περικλῆς, Ἀλέξανδρος, Καίσαρ, Κάρολος, Λουδοβίκος, Ναπολέων εἰσὶν ὀνόματα πρὸ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ κλίνη τις τὸ γόνυ· ἡ ἱστορία τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν δὲν στερεῖται πολλῶν τοιούτων· ὡσαύτως καὶ ἡ ἐκ-

κλησιαστικῇ. Ἄλλ' ἡ ἱστορία τῆς καλλιτεχνίας καὶ ἰδίᾳ τῆς ζωγραφικῆς σπανίζει δυστυχῶς ὀνομάτων μεγάλων. Ἡ ἀξία ὅμως τῶν ὀλίγων ὀνομάτων, ἅτινα κοσμοῦσι τὰς στήλας τῆς ἱστορίας τῆς ζωγραφικῆς, ἀναπληροῦν τὸ ἐκ τῆς ἐλλείψεως πολλῶν τοιούτων κενόν. Ἄλλως τε τὰ ὀνόματα ταῦτα εἰς δύο μόνον σημεία εἰσὶ συσσωρευμένα· τὸ ἓν τῶν σημείων τούτων εἶναι ἡ ἐποχὴ τοῦ Περικλέους καθ' ἣν ἤκμασαν ὁ Ζεῦξις, ὁ Παρθένσιος, ὁ Πολύγνωτος καὶ ὁ Ἀπελλῆς· τὸ δ' ἄλλο εἶναι ἡ ἐποχὴ τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ Χ, ἧτις παρήγαγε τὸν Μασσάκιον τὸν Βίγκιον τὸν Μιχαῆλ· Ἀγγελοῦ τὸν Ῥαφαήλ. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων ἱστορικῶν σημείων ὑπάρχει κενὸν μέγα, κενὸν 15 καὶ πλέον ἐκατονταετηρίδων. Ἀλλὰ τὰ ὀνόματα ἅτινα κατέχουσι τὰ δύο ταῦτα ἄκρα εἶναι τόσοσὺν μεγάλα εἶναι τόσοσὺν περιλαμπρῆ, ὥστε παρατηρῶν τις αὐτὰ ἐκπλήττεται ἐκ τοῦ

ύψους, θαμβούται ἐκ τῆς λάμψεως καὶ λημονεῖ τὸ μεταξύ αὐτῶν ὑπάρχον κενόν.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ζεῦξιδος τοῦ Παρράσιου καὶ τοῦ Απελλοῦς τῶν διασήμεων ἐκείνων καλλιτεχνῶν οἵτινες τὰς ἐμπνεύσεις τῆς ἰδίας μόνον μεγαλοφυΐας ἀκολουθοῦντες ἐδημιούργησαν τὴν ἐτι ἄγνωστον, ἢ εἰς ἀθλίαν τινὰς συναρμογὰς γραμμῶν καὶ χρωμάτων περιοριζομένην ὑψηλὴν τέχνην τῆς ζωγραφικῆς ἔφερον εἰς τὴν ὑψίστην τῆς τελειότητος βαθμίδα, τὸν τύπον τοῦ ἰδανικοῦ καλοῦ, καὶ συνετέλεσαν καὶ οὗτοι διὰ τῶν ἀριστοτεχνημάτων αὐτῶν, εἰς τὴν ἀθανάσιαν τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας οὐδεὶς μετ' ἐπιτυχίας ἠδυνήθη νὰ μεταχειρισθῆ τὸν χρωστῆρα, οὐδ' ἐμύθη τὸ παράπαν τὰ τῆς τέχνης, τοῦ μυστηρίου αὐτῆς μὴ ἐπιζήσαντος τῶν δημιουργῶν τῆς. Βραχὺ λίαν ὑπῆρξε τὸ στάδιον τῆς ὡραίας ταύτης τέχνης ἐν Ἑλλάδι, διότι ἐν διαστήματι μιᾶς ἑκατονταετηρίδος ἐπλάσθη σχεδὸν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἐτελειοποιήθη ἤκμασε καὶ ἐσβέσθη μετὰ τοῦ τελευταίου καὶ μεγαλοφυστέρου αὐτῆς τέκνου τοῦ Ἀπελλοῦς, οὐδὲ ἀν' ἐγκαταλείψασα ἔργα μετ' αὐτῆς συναπολεσθέντα ἀλλὰ μόνον ὀνόματα. Καὶ καθὼς μέγας καὶ φωτεινὸς κομῆτης διερχόμενος πλησίον τῆς γῆς καὶ διανύων τὸ παρ' αὐτῆς στάδιον τοῦ χάνεται εἰς τὰς ἀχαιεὶς τοῦ ἀπείρου ἐκτάσεις διὰ νὰ ἐπανέλθῃ μετὰ παρέλευσιν μακροῦ χρόνου λαμπρότερος, οὕτω καὶ ἡ ζωγραφικὴ διανύσασα ἐνδόξως τὸ στάδιόν τῆς ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐσβέθεισα, εἶτα μετὰ 15 ἑκατονταετηρίδας, καθ' ἃς τὸ ὄνομα αὐτῆς μικροῦ δεῖν εἶχεν ἀπολέσει τὴν προτέραν καὶ ὑψηλὴν αὐτοῦ σημασίαν, περιπεσὸν εἰς τὸ τῆς ῥωπογραφίας, ἢ δὲ τέχνη αὐτῆ, λαβούσα τὴν Βυζαντινὴν χροιάν εἶχε λάβει καὶ μερικώτερον χαρακτῆρα, χρησιμεύουσα μόνον πρὸς ἐκκλησιαστικὸν κόσμον καὶ γιγνομένη θῦμα τῶν ἀδαῶν καὶ ἀδεξίων χειρῶν καλογῆρων τινῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, μετὰ τὸ μακρὸν λέγω τοῦτο διάστημα ἐπανελάμψε λαμπρότερα καὶ ἀπείρως τῆς πρώτης τελειότερα, οὐχὶ ὅμως εἰς τὴν αὐτὴν χώραν τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' εἰς ἄλλην οὐχ ἦττον ἐκείνης κλασικὴν, εἰς τὴν χώραν τοῦ Βιργιλίου καὶ Ὀβιδίου, τοῦ Δάντου καὶ

Πετράρχου, εἰς τὴν Ἰταλίαν. Κατὰ φυσικὸν δὲ λόγον ἀναγεννηθεῖσα εἰς ἐποχὴν ὄλιων νέων, εἰς ἐποχὴν νέων ἰδεῶν, καὶ κατὰ πολὺ τῆς πρώτης ἀρισταμένην, δὲν ὤφειλε νὰ παρουσιασθῆ εἰς τὸν κόσμον μετὰ τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο ἔνδυμα ὅπερ ἐτεχνούργησε μὲν δι' αὐτὴν ὁ Ζεῦξις καὶ ὁ Παρράσιος, ἐκόσμησε δὲ καὶ ἐποίησεν ἱὸ Ἀπελλῆς, ὤφειλεν ἐπομεινῶς νὰ συμβιβασθῆ μετὰ τὰς νέας ἰδέας, νὰ περιβληθῆ ἄλλοιον τύπον, καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τελειότερον σύστημα. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ὑπάρξῃσιν καὶ ἄνδρες ἱκανοὶ νὰ πράξῃσιν τοῦτο· καὶ εὐτυχῶς δὲν ἔλειψαν.

Πρῶτος ὁ Σιμαβῦς, ὅστις δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ὁ δημιουργὸς τῆς νεωτέρας γραφικῆς, ἀριστοτέχνης μὲν σχετικῶς πρὸς τὴν ἐποχὴν τοῦ (1), ἐκ τῶν μετρίων δὲ καλλιτεχνῶν παραβαλλόμενος πρὸς τοὺς μεταγενεστέρους, ἐπέφερε μεταρρυθμισίνας τινὰς εἰς τὸ σύστημα τοῦ διαγράμματος, ἔδωκε πλείονα ζωηρότητα εἰς τὸν χρωματισμὸν καὶ ῥυθμὸν, εἰς τὴν σύνθεσιν. Ὁ Γυώττης (2) ἀνέδραμεν ὀλίγον εἰς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τοῦ καλοῦ τὸ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι ἀναπτυχθὲν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν τὸν ἐμπόδιζε νὰ ἐμβλέπῃ καὶ εἰς τὰ πρόσω, διὸ ἐπέφερε καὶ νεωτερισμὸν τινὰ, τὴν ἀνύψωσιν δηλονότι τῆς ὁμοιογραφίας. Ὁ Μασσάκιος, ὅστις εἶναι ὁ κριτικὸς ὁ συνδέων τὸ παρελθὸν μετὰ τὸ μέλλον τῆς τέχνης, τὴν ἀναγεννησιν καὶ διαρρυθμισίνας αὐτῆς μετὰ τὴν πρόδον καὶ ἀκμὴν τῆς, ὅστις εἶναι ὁ ὀχρετὸς διὰ τοῦ ὁποίου διήλθον καὶ ἐσυστηματοποιήθησαν αἱ νέαι ἰδέαι καὶ ἀρχαὶ τῆς τέχνης, χρησιμεύσασαι βραδύτερον ὡς πρότυπα ἀληθοῦς καλλιτεχνίας, μεταβαλὼν τὸν τρόπον τοῦ ἱματισμοῦ καὶ τὴν διάθεσιν τῶν προσώπων προήγαγε τὴν ζωγραφικὴν εἰς τι σημεῖον τελειότητος· δὲν ὤφειλεν ὅμως νὰ προχωρήσῃ καὶ περαιτέρω, μολονότι ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ ὅ,τι μετὰ ἓνα περίπου αἰῶνα κατορθώθη· διότι εἰς ἄλλους ἐπεφυλάττετο ἡ δόξα νὰ φέρῃσιν τὴν τέχνην εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς τελειότητος αὐτῆς. Ἀπέθανε μόλις εἰκοσιεξαετῆς ἀφῆσας ὀπισθὲν τοῦ τὸ παρεκκλήσων

(1) Ἐξῆς περὶ τὰ μέσα τῆς 13ης ἑκατονταετηρίδος.

(2) Ἠκμαζε κατὰ τὴν 14ην ἑκατονταετηρίδα.

τοῦ Καρμίνου πρὸς σπουδὴν τῶν ἐπερχομένων ὁμοτέχνων του καὶ ἀνοικτὴν τὴν θύραν τῆς δόξης τὴν ὁποίαν μετὰ ἓνα αἰῶνα διήλθον δαφνοστερεῖς ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος καὶ ὁ Ραφαήλ, οἱ δύο οὗτοι θεοὶ τῆς τέχνης. Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶναι ὅτι ἅπαντες οἱ καλλιτέχναι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν κατεγίνοντο ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ζωγραφικὴν. Ἡ δραστηριότης καὶ ἡ εὐρύτης τοῦ νοῦς αὐτῶν δὲν τοῖς ἐπέτρεπε νὰ περιορίζωνται εἰς ἓνα μόνον τῆς καλλιτεχνίας κλάδον, ἦσαν καλοὶ γεωμέτραι, ἀριστοὶ γλύπται, περιφημοὶ ἀρχιτέκτονες· ἐν γένει ὄλων τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν τῶν μετὰ τῆς γραφικῆς σχετιζομένων εἰδήμονες καὶ οὐχὶ σπανίως ποιηταί. Φαίνεται ὅτι ἡ μεγαλοφυΐα δὲν ἐπιδέχεται εἰδικότητος, ἀλλὰ τῶν πάντων μετέχει ὡς ἐκ τοῦ παιτὸς ἀπορρέουσα.

Μολονότι πρὸ 200 καὶ πλείον ἐτῶν εἶχεν ἀρχίσει ἡ ἀνάπλασις τῆς τέχνης καὶ μετὰ τὸν Μασσάκιον ἐξηκολούθει ἐτι ὑπὸ διαφόρων, ὅμως ἦτο πολὺ μακρὰν ἀκόμη τοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο εἰς ὃ ἀργότερον ἐφῆσας, καὶ ἐπὶ πολὺν ἐτι καιρὸν οὕτω βραδέως θὰ ἔβαινε πρὸς τὴν πρόδον, ἐὰν δὲν ἀνεφαίνετο γίγας τις, ὅστις ἐξακολουθήσας τὸ ἔργον τῶν προκατόχων του, ἐτέλεσεν εἰς διάστημα ὀλίγων ἐτῶν ὅ,τι οἱ πρὸ αὐτοῦ πρὸ αἰῶνων προσεπαθον νὰ πράξῃσιν· ὁ γίγας οὗτος ἦτον ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος.

Μιχαὴλ Ἀγγελος! ὑπάρχει εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο προφερόμενον ἀγνωστὸ ὁποῖα τις γοητεία καὶ γλυκύτης· αὐτὸ τοῦτο σοὶ ἐμπνέει τὸ σεβας καὶ τὸν θαυμασμὸν· ὑπαρχει ἀγνωστὸ ὁποῖα τις μυστηριώδης συνάφεια μετὰ τοῦ ὀνόματος τούτου καὶ τοῦ Θεοῦ· ἴσως διότι καὶ ὁ μὲν ἔκαμε δημιουργίαν καὶ ὁ δὲ. Ἐν ὀλίγαις λέξεσι δυνάμεθα νὰ περιγράψωμεν ὀλόκληρον τὸν ἀνθρώπινον τοῦτον κολοσσὸν ὑπὸ καλλιτεχνικῆν ἐποψίν, λέγοντες μόνον ὅτι ὑπῆρξε Ζωγράφος τῆς δημιουργίας καὶ τῆς δευτέρας παρουσίας, τῆς ἀρχῆς δηλ. καὶ τοῦ τέλους τοῦ κόσμου, γλύπτης τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Μωϋσέως καὶ ἀρχιτέκτων καὶ ποιητῆς τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Πέτρου, τῆς ἐναρκαλωμένης αὐτῆς μεγαλοφυΐας του. Ὡς πρὸς τὴν τέχνην ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος ἐτελειοποίησεν ἢ μᾶλλον ἀνεκαίνισεν τὴν ἐπιστήμην τοῦ διαγράμματος,

συνισταμένην τὸ πρὶν εἰς ἀπλοῦν τι τῶν χαρακτῆρων τῆς κεφαλῆς σχεδιογράφημα, ἀρδην ἀνέτρεψε τὸν μέχρι τοῦδε ῥυθμὸν, εἰσαγαγὼν ὄλιω νέον σύστημα, σύστημα ζωῆς, χάριτος καὶ ἀφελείας ἐν τῇ συνθέσει· οἱ μέχρι τοῦδε ζωγράφοι περιορίζοντο εἰς τὴν ὅπως δήποτε δυνατὴν τῆς κεφαλῆς φυσικὴν ἔκφρασιν, σαβανούντες οὕτως εἰπεῖν τὸ λοιπὸν σῶμα ἐντὸς ἐφστρίδος· διότι δὲν εἶχον τὴν ἀπαιτουμένην ἰκανότητα εἴτε ἐξ ἀμαθείας, εἴτε ἐνεκα τοῦ ἐν χρήσει ἱματισμοῦ, νὰ παραστήσωσι σῶμα γυμνὸν καὶ μέλη κινούμενα. Πρῶτος ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος ἐτόλμησεν ἐν τινι συνθέσει του, ἧς ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τινος μεταξὺ τῆς Πίσσης καὶ Φλωρεντίας πολέμου, ἐτόλμησε νὰ ῥίψῃ ἐπὶ τοῦ ὑφάσματος ἑκατὸν καὶ πλείονα πρόσωπα, οὐχὶ πλέον νεκρὰ, ἀλλ' ἅπαντα ζῶντα, κινούμενα, πάσχοντα· οὕτω λοιπὸν ἡ ζωγραφικὴ εἰσῆλθεν εἰς νέον στάδιον ὑπερ ἑχάραξε μὲν αὐτῇ ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, ἀλλ' εἰς ὃ ἔδωκε πλείονα εὐρύτητα καὶ τελειότητα (ἐὰν εἰσεχώρει ἐτι τοιαύτη) ἑτέρα σύγχρονος ταύτης μεγαλοφυΐα, ἡ τοῦ Ραφαήλ Σανκτιού, τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ ὁποίου μέλλομεν νὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα.

Ὁ μέγας οὗτος καλλιτέχνης ἐγεννήθη εἰς Οὐρβίνον μικρὰν τῆς Ἰταλίας πόλιν τῷ 1473. Παράδοξος εἶναι ἡ σύμπτωσης ἣν περὶ τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἀναφέρουσι· γεννηθεὶς δηλονότι κατὰ τὴν τρίτην ὥραν τῆς μεγάλης Παρασκευῆς, κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ὥραν ἀπέθανε. Πολλοὶ ἀμφιβάλλουσι περὶ τῆς ἀληθείας τούτου, ἡμεῖς ὅμως ποσῶς δὲν διστάζομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὡς ἀληθῆ τὴν περιέργον ταύτην σύμπτωσιν καὶ τοσοῦτω μᾶλλον καθόσον νομίζομεν ὅτι εἰς τοιαύτας φύσεις, οἷα ἡ τοῦ Ραφαήλ, καὶ ἡ γέννησις καὶ ὁ θάνατος, καθὼς ὄλος ὁ βίος αὐτῶν, πρέπει νὰ μετέχῃσιν ἐξαιρετικότητος. Ἡ παιδικὴ τοῦ Ραφαήλ ἡλικία ὑπῆρξε πλήρης περιποιήσεων καὶ θωπειῶν καὶ φαίνεται ὅτι ἡ εὐτυχία τῶν πρώτων αὐτοῦ ἐτῶν ἐξήσκησε σπουδαίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πνεύματός του. Πρῶτος διδάσκαλος αὐτοῦ ὑπῆρξεν αὐτὸς ὁ γεννήτωρ του Ἰωάννης Δεσάνκτιος, ζωγράφος ἐκ τῶν μετρίων μὲν ἀλλὰ

πεπρικοισμένοι δια σπανίας καλαισθησίας. Ούτος λίαν ένωρι; άναγνωρίσας έν τῷ υίῳ του τās μάλλον εύτυχείς διαθέσεις, έσπευδεν όπως καλλιεργήσῃ ταύτας δι' ένδελεχῶν φροντιδῶν. Καί ως εἰν προησθάνθη τήν ένδοξον του υιοῦ του τύχην ἣτις έμελλε νά άποθανάτισῃ τό όνομά του δέν ἠθέλησε κατ' οὐδέν νά στενοχωρήσῃ ἢ νά κωλύσῃ τήν ανάπτυξιν τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ δυνάμεων καί τῶν πρὸς τήν καλλιτεχνίαν τάσεων. Μεθ' ύπερηφάνου δέ χαράς παρτήρει καί τά ελάχιστα ίχνογραφήματα, άτινα ἢ άπειρος έτι χεῖρ τοῦ 'Ραφαήλ έσχεδιάζεν, εἰς τά όποία όμως εγνωρίζεν ἢ χεῖρ αὐτή νά δίδῃ ιδιάζουσάν τινα χάριν. 'Η μήτηρ τοῦ 'Ραφαήλ μή θελήσασα νά έμπιστευθῇ εἰς οὐδένα άλλον τήν φροντίδα τῆς άνατροφῆς του, τόν ανέθρεψε διά τοῦ γάλακτός της καί φοβομένη μήπως μετ' άλλων παιδῶν άναστρεφόμενος προσλάβῃ τās χυδαίας αὐτῶν εξεις, οὐδέποτε συγκατετέθη νά άπομακρύνῃ αὐτόν τῆς πατρικῆς στέγης υπό τήν όποίαν, παις έτι ὢν, διήγαγε πάντοτε ὁ 'Ραφαήλ άπολαύων τῶν τρυφερωτέρων παρὰ τῆς μητρὸς του περιποιήσεων καί διδασκόμενος υπό τοῦ πατρὸς του τὰ τῆς τέχνης.

Έν τῷ μέσῳ τῶν θωπειῶν τῆς μητρὸς του καί τῶν μαθημάτων τοῦ πατρὸς του ὁ 'Ραφαήλ πύξῃσε καί ἠκολούθησε τήν ὄθησιν τῆς διανοίας του. Βύθως άμα εγνωρίσε τήν χρῆσιν τοῦ χρωστῆρος, συναισθανόμενος ὅλην τήν σπουδαιότητα τῆς εὐπειθείας, ἢ μάλλον μαντεύων ὅ,τι δέν ἠδύνατο εἰσέτι νῆ έννοήσῃ άφοῦ παιδιᾶς χάριν εῤρίπτεν επί τοῦ χάρτου τās ιδιοτροπίας τῆς νεαρᾶς φαντασίας του, άφιέρου μακράς ὥρας βοηθῶν τόν πατέρα του εἰς τās έργασίας του καί ως πιστός εργάτης έπιτυχῶς εξετέλει τά άνατιθέμενα αὐτῷ έργα. 'Η κοπιώδης καί άφανῆς αὐτῆ ζωῆ θά διήρκει πολὺν έτι καιρόν, εἰν ὁ 'Ιωάννης Σάνκτιος, αισθανθεὶς τό άνεπαρκές τῆς διδασχῆς του, δέν παρετήρει ὅτι ὁ μαθητῆς του εγνωρίζεν ἤδη ὅσα καί οὗτος, καί ὅτι δέν ἠδύνατο πλέον νά διδάξῃ αὐτόν τι άνω τῆς βοηθείας σοφώτερου τινος διδασκάλου. 'Εάν ὁ πατήρ τοῦ 'Ραφαήλ ἦτο φιλάργυρος, ἤθελε μεταχειρισθῆ τήν ικανότητα τοῦ υιοῦ του, καί θυσιάζων τό μέλλον

του ἤθελε φυλαχθῆ πολὺ τοῦ νά έμπιστευθῆ αὐτόν εἰς χεῖρας άξιωτέρας. Εὐτυχῶς όμως ὁ 'Ιωάννης Σάνκτιος, έννοῶν ὅλην τήν σπουδαιότητα καί ὅλην τήν έκτασιν τῶν πατρικῶν καθηκόντων του, έθεώρει ως άσύγνωστον σφάλμα νά δεσμεύσῃ τήν ανάπτυξιν τῶν φυσικῶν δυνάμεων ἄς μετὰ δαψιλείας άπένειμεν εἰς τόν υἱόν του ὁ οὐρανὸς καί νά παρεμποδίσῃ τήν ὀρμὴν τῆς ενεργητικῆς ταύτης ψυχῆς διά νά συσσωρεύσῃ εἰς τό ταμεῖόν του σάκκουσ τινας σκούδων. Προαισθανόμενος άλλως τό περιφανές τοῦ υιοῦ του μέλλον καί μαντεύων τήν δόξαν ἣτις έμελλε νά στέψῃ τό νεαρόν εκείνο μέτωπον, ἠσθάνετο ὅτι δέν ἦτο δυνατόν νά κρατῆ επί πλέον τόν υἱόν του χωρὶς νά πκράκωσῃ τήν θεῖαν θέλησιν.

'Ο Πέτρος Βανούκιος γνωστός εἰς τήν ιστορίαν τῆς καλλιτεχνίας υπό τό όνομα Περουζίνος ἔχειρε κατ' εκείνην τήν έποχὴν λαμπρὰν φήμην. Βίς τούτου άπεφάσισεν ὁ 'Ιωάννης Σάνκτιος νά έμπιστευθῇ τήν εκπαίδευσιν τοῦ υιοῦ του. Μετέβη ὅθεν εἰς τήν Περουσίαν, ένθα διέμενεν ὁ μέλλων τοῦ 'Ραφαήλ διδασκαλὸς ἵνα μετ' αὐτοῦ συμφωνήσῃ τās ὥρας τῆς εκπαίδεύσεως διότι κατὰ τόν 15ον αἰῶνα δέν ἠδύνατό τις νά έπιχειρήσῃ τήν σπουδὴν τῆς ζωγραφικῆς, χωρὶς νά κάμῃ μετὰ τοῦ διδασκάλου ὃν εξέλεξεν αληθές συμβόλαιον μαθητείας, καί περὶ τούτου οὐδεμίαν άμφιβολίαν άφίνουσιν αἱ βιογραφίαι τῶν διασημοτέρων καλλιτεχνῶν. 'Αλλά πρὶν ἢ ὁ πατήρ τοῦ 'Ραφαήλ άνακοινώσῃ εἰς τόν Περουζίνον τόν σκοπόν του, άπεφάσισε νά κερδίσῃ τήν φιλίαν του. 'Απαξ δ' έπιτυχῶν τούτου καί συνδέσας στενάς μετ' αὐτοῦ σχέσεις, τῷ ὠμίλησε μετ' ένθουσιασμοῦ περὶ τοῦ υιοῦ του καί περὶ τῶν ελπίδων τās όποίας εἶχε συλλάβει περὶ αὐτοῦ. 'Ο Περουζίνος, ἂν καί μετ' εὐμενοῦς μειδιήματος ἠκροάσθη τήν εκμυστήρευσιν ταύτην, δέν ἠδύνατο όμως οὐδέν νά άποφασίσῃ, οὐδέν νά προείπῃ, οὐδέν νά ύποσχεθῇ, πρὶν ἢ ἴδῃ τά σχεδιάσματα τοῦ παιδὸς τούτου, τόν όποῖον ὁ πατήρ του μετὰ τοςαύτης πεποιθήσεως καί ύπερηφανείας ένεκωμίασεν. 'Ο 'Ιωάννης έπέστρεψεν εἰς Οὐρβίνον μετ' τήν σταθερὰν άπόφασιν νά παραλάβῃ τόν υἱόν του καί έμπιστευθῇ αὐτόν

εἰς τόν Περουζίνον. 'Η μήτηρ τοῦ 'Ραφαήλ ὠχρίωσα ἠκουσεν τόν σκοπόν τοῦ συζύγου της, ποσῶς όμως δέν άντέτεινε διότι ἠνόει καί αὐτῆ ὅτι τό αἶσθημα τῆς στοργῆς ὠφειλε νά ύποχωρήσῃ εἰς τήν άνάγκην τῆς εκπαίδεύσεως τοῦ τέκνου της. 'Εθρήνησεν όμως βλέπουσα άναχωροῦν τό τέκνον της, ὅπερ οὐδέποτε μέχρι τούδε τήν εκκατέλειψε καί κατεκάλυψε διά τρυφερῶν άσπασμῶν τούς ζανθοὺς εκείνους βροστρύχους, ἐφ' ὧν τοςάκις εἶχε περιφέρει τό φιλόστοργον βλέμμα της. 'Εντούτοις ἢ έλπίς προσεχοῦς συνενώσεως έμετρίασε τήν πικρίαν τῶν άποχαιρετισμῶν καί ὁ 'Ραφαήλ ἠκολούθησε τόν πατέρα του εἰς τήν Περουσίαν. 'Ητο δέ τότε μόλις δεκατετραετής.

'Ο Περουζίνος περιεργαζόμενος τὰ σχεδιάσματα τοῦ νεήλυδος μαθητοῦ του δέν ἠδυνήθη νά κρύψῃ κίνημα εκπλήξεως καί θαυμασμοῦ, καί ἠσθάνθη εἰαυτόν διατεθειμένον ὅπως πληρέστατα συμμερισθῇ τās ὕπερηφάνους ελπίδας τās όποίας κατ' άρχάς μειδιῶν εἶχε άκούσει. 'Ανεκάλυψεν εἰς τὰ σχέδια ταῦτα παιδικῆς χεῖρὸς καί φαντασίας χάριτα ένταῦθ καί ὕψος, ὧν οὗτος οὐδέποτε εγνωρίσε τό μυστήριον, καί τὰ όποία ἦτον άδύνατον νά μῆ τόν εκπλήξωσιν. 'Ησθάνθη πάραυτα διά τόν 'Ραφαήλ στοργῆν ὅπως πατρικὴν καί παρηκολούθησε τās προόδους του μετὰ καρτερικοῦ ζήλου καί μετ' αὐξοντος θαυμασμοῦ. 'Εκπληχθεὶς κατ' άρχάς, έντός ὀλίγου εκολακείθη διά τήν φιλοπονίαν καί εύφυίαν τοῦ μαθητοῦ του, ὅστις γιγαντιαίως βήμασιν έβαινε πρὸς τήν πρόδον, πάντων τῶν λοιπῶν συμμαθητῶν του, ὕπερτερος άναδεικνυόμενος. 'Εκαστον μάθημα έπέφερον εἰς αὐτόν τούς καρπούς του διότι εὐθύς άμα ὁ διδασκαλὸς του εἶχε αὐτῷ άρχὴν τινὰ τῆς τέχνης, ἢ άγχίνουα τοῦ 'Ραφαήλ άπλήστως άντιλαμβανομένη αὐτῆς εγονιμοποιεῖ εἴτα αὐτήν διά τῆς μελέτης καί έντός ὀλίγου ἢ χεῖρ του παρῆγεν άδιστακτὸς έργον διά τό όποῖον ὁ διδασκαλὸς του δικαίως εξέπλησσετο. 'Αν καί ὁ Περουζίνος εἶχε τήν ὕψηλοτέραν περὶ εἰαυτοῦ ἰδέαν, ἂν καί έβλεπεν εἰς τὰ άπειρά έργα του εύλογοφανῆ καί άποχρῶσαν αἰτίαν ὕπερηφανείας, δέν έβράδυνεν όμως νά έννοήσῃ ὡς καί ὁ 'Ιωάννης Σάνκτιος ὅτι ὁ

μαθητῆς του εγνωρίζεν ἤδη ὅσα καί οὗτος. Πλήρης δέ έλπίδος διά τήν ικανότητα ταύτην, ἣτις εἶχεν άναπτυχθῆ υπό τὰ βλέμματα του καί χαίρων ένδομῶχος διότι εκπροαισθήματος έβλεπεν ὁ άγαθὸς γέρον ὅτι πλέοντα δόξαν καί φήμην θέλει προσκτήσει ὡς χρηματίας διδασκαλὸς τοιοῦτου μαθητοῦ ἢ εκ τῶν ἰδίων εἰαυτοῦ έργων, άδιστακτῶς προσέλαβε τόν 'Ραφαήλ συνεταιρόν εἰς τās έργασίας του. 'Ο 'Ραφαήλ εδικαίωσε πληρέστατα τās προσδοκίας καί τās έλπίδας τοῦ διδασκάλου του καί τοςοῦτον πιστῶς έμμεῖτο αὐτόν, ὡστε έντός ὀλίγου ἦτο άδύνατον νά διακρίνῃ τις τās εἰκόνας αὐτοῦ εἰς εκείνον τοῦ Περουζίνου. 'Ο νέος Σάνκτιος τοςοῦτον καλῶς κατόρθωσε νά συνταυτισθῇ μετὰ τοῦ διδασκάλου του, τοςοῦτον έντελῶς εἶχεν έμβαθύνει καί μετὰ τοςαύτης έπιτυχίας εἶχεν οικειοποιηθῆ ὅλα τὰ μυστήρια τῆς τέχνης, ἢν βραδύτερον έμελλε νά μεγαλύνῃ καί μεταβάλλῃ, ὡστε δεκαπενταετῆς ὢν εἶχεν εξισωθῆ πρὸς τόν Περουζίνον. 'Αλλ' έν τῇ σχολῇ τοῦ Περουζίνου ὁ 'Ραφαήλ δέν ἠδύνατο νά άποβῆ σόφρος υπό τήν αληθῆ σημασίαν τῆς λέξεως, διότι έν αὐτῇ ἢ τέχνῃ πολλὰ ὀλίγον εἶχε προοδεύσει. Καί ναί μὲν ὁ 'Ραφαήλ άπέκτεινε άκρίβειαν καί τινὰ ταχύτητα εκτελέσεως, δέν ἠδυνήθη όμως νά μῆ προσλάβῃ καί τό άχαρι καί άπότομον τῆς συνθέσεως, τό όποῖον παντὶ σθένει προσεπάθει νά άποβάλλῃ καί τό κατόρθωσεν, ὡς φαίνεται έν τῷ πίνακι τοῦ πρώτου αὐτοῦ τρέπου, τῷ καλουμένῳ ὁ *Γάμος τῆς Παρθένου*. 'Ο πίναξ οὗτος ὕπαρχων τήν σήμερον έν μιᾷ πινακοθήκῃ τοῦ Μιλάνου, εἶναι έργον συγκεφαλαιούν ὅλας τās γνώσεις, ἄς ὁ καλλιτέχνης εἶχε προσκτήσει πρὸ τῆς εἰς Φλωρεντίαν άφίξεώς του, καί μολοντί ἢ ὕποθεσις αὐτοῦ ελήφθη εκ τινος τοῦ Περουζίνου συνθέσεως, έμφαίνει όμως αληθῆ πρωτοτυπίαν διότι εἰν ἢ κατάταξις τῶν προσώπων έν αὐτῷ ελέγχῃ μάλλον μνήμην ἢ φαντασίαν, εἰν αἱ παραδόσεις τῆς Σχολῆς τοῦ Περουζίνου ὁ έσεβάσθησαν καί ελήφθησαν έν μέρει ὕπ' ὄψιν κατὰ τήν σύνθεσιν τῆς εἰκόνας ταύτης, ἢ άμίμητος όμως χάρις τῶν προσώπων καί ἢ ποικιλία τῶν ἱματισμῶν άνήκουσι βεβαίως εἰς τήν χεῖρα τοῦ 'Ραφαήλ καί εἶναι προϊόντα

τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ φαντασίας. Ἡ μορφή τῆς Παρθένου προσφέρει τύπον καλλονῆς πάντῃ ἀνέφικτον εἰς τὸν διδάσκαλον τοῦ Σανκτίου. Ἄρμονία γραμμῶν, γλυκύτης, γαλήνης, αἰδώς, κομμιότης, εὐχροια, ταῦτα πάντα εὐρίσκονται συννηνωμένα ἐν τῇ Παρθένῳ. Τέσσαρες σχεδὸν αἰῶνες παρήλθον ἀφόδου ἢ εἰκῶν αὕτη ἐξήλθε τῶν χειρῶν τοῦ Ῥαφαήλ καὶ φαίνεται, κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν ἰδόντων αὐτήν, ὡς ἐὰν χθὲς ἔτι ἐπεραιώθη. Τὰ χρώματα τοσοῦτον ἐπιδειξίως εἰσὶν ἐκλελεγμένα, καὶ μετὰ τοσαύτης τέχνης καὶ ἐπιτυχίας συνεδυσάσθησαν, ὥστε ἡ ζωγραφία μηδαμῶς ὑπὸ τοῦ χρόνου παραφθαρείσασθαι ἀθάνατον νεότητά. Δὲν στερεῖται ὁμοίως καὶ ἐλαττωμάτων ἢ εἰκῶν αὕτη, προῖον ἄλλως δεκαπενταετοῦς ἡλικίας καὶ εὐκόλως ἐπομένως ὑποπιπτούσης εἰς σφάλματα. Οἱ δάκτυλοι δὲν ἔχουσι τὸν φυσικὸν τύπον, μολοντί εἶναι σπανίας κανονικότητος· τὸ στόμα τῆς Παρθένου μειδιᾷ μετὰ θαυμασίας γλυκύτητος, ἀλλ' ὁ τύπος τῶν χειλέων δὲν εἶναι ἀκριβῶς ὁποῖος ἔπρεπε νὰ ᾖ· τὰ λεπτά καὶ δροσώδη ταῦτα χεῖλη φαίνονται ὡσεὶ καταδικασμένα εἰς τὴν ἀκνησίαν. Ἐν τούτοις μὲ ὅλα τὰ ἐλαττώματα ταῦτα, ἅτινα κατὰ μέγα μέρος ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐπήρεια τῶν ἔτι προσφάτων τῆς σχολῆς τοῦ Περούζινου παραδόσεων, ὁ Γάμος τῆς Παρθένου περιέχει ἰδιάζον τι θέλημα. Εἶναι ἀδύνατον νὰ παρατηρήσῃ τις τὸν πίνακα τοῦτον ἄνευ συγκινήσεως. Ὁ ὁμιλος τῶν νεανίδων τῶν ἀποτελουσῶν τὴν ἀκολουθίαν τῆς Παρθένου εἶναι τὸσον χαρίεις, κομψοὶ καὶ ἀκριβοί, ὥστε τὸ βλέμμα τοῦ παρατηρητοῦ ἀδυνατεῖ νὰ ἀποσπασθῇ ἀπ' αὐτοῦ. Ὁ Ἰωσήφ καὶ οἱ περιστοιχίζοντες αὐτὸν νεανίαι δὲν μετέχουσι ὀλιγωτέρας ἐπιτυχίας καὶ χάριτος· τοιαύτη εἶναι ἐν συνόλῳ ἡ περίφημος αὕτη τοῦ Ῥαφαήλ εἰκῶν, ἧτις εἶναι τὸ πρῶτον τέλειον τῆς χειρὸς τοῦ ἔργου, εἰς δὲ ὁ Περούζινος ἀνεῦρε τὴν πρῶτον ἐκπλήρωσιν τῆς προφητείας του, ἣν εἶχε κάμει ὅτε ἰδὼν τὰ πρῶτα τοῦ Ῥαφαήλ δοκίμια, ἀνέκραξε πλήρης ἐνθουσιασμοῦ ὁ νῦν μαθητὴς μου ἐντὸς ὀλίγου θά γίνῃ διδάσκαλός μου. Πρὸς ἀγορὰν τῆς εἰκόνης ταύτης προσεφέρθησαν ὑπὸ Ἄγγλου τινος 100 χιλ. φράγκων. Ἄλλ' οἱ Μεδιο-

λανίται καλῶς ποιοῦντες δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐκπατρίσωσι τὸ ἀριστούργημα τοῦτο τῆς νεαρᾶς τοῦ Ῥαφαήλ φαντασίας.

Ἐν τούτοις παρὰ τὸν πρὸς τὰ παραγγέλματα τοῦ διδασκάλου τοῦ σεβασμῶν, ὁ νέος Σάνκτιος ἔδιδε πλεῖονα εὐρύτητα καὶ ὕψος εἰς τὸ σχεδιάσμα, συμβουλευόμενος τὴν φύσιν τὴν ὁποῖαν ὁ διδάσκαλός του Περούζινος οὐδέποτε ἐπισταμένως ἐσπούδασεν. Ἐπεχείρησε τότε νὰ εἰκονίσῃ τὰς ἐν Μητροπολιτικὸν ναὸν τῆς Σιέννης τὴν κυριώτερα συμβάντα τῆς ζωῆς Πίου τοῦ Β' μεθ' ἐνός τῶν συμμαθητῶν του τοῦ Πεντουρχίου, ὅστις ἐπιφορτισθεὶς τὸ ἔργον τοῦτο καὶ δυσπιστῶν δικαίως περὶ τῶν ἐφευρετικῶν αὐτοῦ δυνάμεων ἔρριψε τὰ βλέμματά του ἐπὶ τοῦ Ῥαφαήλ καὶ τῷ ἐπρότεινε νὰ συναιτησθῇ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην. Οὕτω δὲ ὁ Ῥαφαήλ ἐσχεδιάσεν καὶ ἐπεράτωσε σχεδὸν μόνος πάσας τὰς τοιχογραφίας τῆς Σιέννης.

Μέχρι τοῦδε ὁ βίος τοῦ Ῥαφαήλ ὑπῆρξεν ἀφανής, ἢ μᾶλλον τὸ ὄνομα αὐτοῦ περιοριζόμενον ἐντὸς τῆς πόλεως ἐν ἣ ἔζη, ἐκεῖ μόνον θαυμαζόμενον καὶ ἀπολαύον τῶν δικαίων πρὸς τὴν μεγαλοφυΐαν του ἐπαίνων, ἧτο σχεδὸν ἄγνωστον εἰς τὰς λοιπὰς τῆς Ἰταλίας πόλεις καὶ πανταχοῦ ἔθνα ἢ τέχνη τῆς ζωγραφικῆς ἐκαλλιεργεῖτο. Ἐπῆλθεν ὁμοίως ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἀφάνειαν ταύτην, νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὴν κοινωνίαν μέγας, ὁποῖος ἦτο, καὶ ἀπολακτίζων τὰ διδάγματα τῆς ἀτελοῦς τοῦ Περούζινου σχολῆς νὰ ἐγκολπωθῇ νέον τρόπον τὸν ὁποῖον ἠρύσθη ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως καὶ ἐκ τῆς σπουδῆς τῶν προγενοσθέντων καὶ συγχρόνων αὐτῷ καλλιτεχνῶν. Καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν ἐγένετο τότε λόγος περὶ δύο τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου καὶ Λεονάρδου Βιγκίου πινάκων, τοὺς ὁποῖους οὗτοι οἱ δύο μεγάλοι καλλιτέχναι ἀμιλλώμενοι πρὸς ἀλλήλους συνέθεσαν. Ἡ φήμη δὲ τούτων ἐληθούσα, ὡς εἶκος, καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ Ῥαφαήλ, ἐξήγειρεν ἐν αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Φλωρεντίαν ἔθνα διέμενον οἱ ἄνω ῥηθέντες ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ διά τῆς ἐπιθυμίας ταύτης, ἧτις δὲν ἦτο δι' αὐτὸν ἀπλῆ πρὸς τέρψιν περιέργεια, ἀλλὰ τὰ-

προσμειδῶσαν αὐτῷ, τὸν δὲ Μιχαήλ Ἀγγέλου καὶ τῆς δόξης, καὶ ὡσεὶ μαντεύσας ὅτι δὲν ὄφειλεν ἡμεῖν τέχνη του νὰ περιορισθῇ ἐντὸς τοῦ στενοῦ κύκλου τῆς Περούζινου σχολῆς, τὸ δὲ ὄνομά του νὰ ταφῇ ἀδόξον καὶ ἀσημον ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς Περούσιας, ἠσθάνθη τὸ ἀδύνατον τῆς ἐπιπλέον διαμονῆς του ἐν αὐτῇ. Καὶ οὐδὲ τὰ θέλητρα τὰ ὁποῖα παρεῖχον εἰς αὐτὸν αἱ ἐργασίαι ἐν τῇ Περούσια, συνδεόμεναι καὶ μετὰς πρῶτας αὐτοῦ νεανικὰς ἀναμνήσεις, οὐδὲ τὸ πλῆθος καὶ ἡ ποικιλία τῶν ἀντικειμένων ἅτινα διήγειρον τὴν γόνιμον καὶ νεαρὰν φαντασίαν του, ἠδυνήθησαν νὰ καταπνίξωσι τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην ἐξ ἧς ἦδη ἐφλέγετο. Ἀνεχώρησεν ὅθεν ὁ νέος Σάνκτιος διὰ τὴν Φλωρεντίαν περὶ τὰ τέλη τοῦ 1504 ἔτους, ἀφήσας πολλὰ ἔργα ἡμιτελῆ καὶ φέρων μεθ' ἑαυτοῦ ὡς ἐφόδια διὰ τὸ μέλλον εἰκοσαετῆ ἡλικίαν, εὐφυΐαν οὐχὶ τυχοῦσαν, χεῖρας ἀρκετὰς ἤδη ἐξησκημένας εἰς τὸν χρωστήρα, εὐρείαν καὶ δημιουργικὴν φαντασίαν, καὶ μίαν συστατικὴν τῆς Δουκίσης τοῦ Οὐρβίνου ἐπιστολὴν πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς Φλωρεντίας Σωδερίνην. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς ἐποχὴν τῆς μεταβάσεως τοῦ Ῥαφαήλ εἰς τὴν Φλωρεντίαν συνέβη εἰς τὴν ζωγραφικὴν ἢ ἄνω ῥηθεῖσα μεταρρυθμίσει ὑπὸ τοῦ μεγαλοουργοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου, διὰ τῆς ὁποίας ἡ τέχνη λαβούσα ἀνδρικότερον χαρακτῆρα εἰσῆλθεν εἰς τὸ νέον αὐτῆς στάδιον ὥστε ὁ Ῥαφαήλ ὅτε ἦλθεν εἰς Φλωρεντίαν εὗρε τὰς περιστάσεις λίαν εὐνοϊκὰς καὶ καταλλήλους, ἀλλὰ ἐπίσης ἀληθῆς εἶναι ὅτι καὶ αἱ περιστάσεις εὗρον αὐτὸν ἐντελῶς κατηρτισμένον ὡς ἐὰν τὰς ἀνέμενε.

Μόλις φθάσας εἰς Φλωρεντίαν τὴν ἐστὶν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, ἠνώνησε πάραυτα πόσον ἦτο μακρὰν τῆς ἀληθείας, μακρὰν τοῦ καλοῦ· τὰ ἔργα τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου, τοῦ Βιγκίου καὶ τοῦ Μασακίου τὸν ἐξήγαγον ἐκ τῆς ἀπάτης, ἔδειξαν εἰς αὐτὸν τὴν ἀνάγκην μεταρρυθμισεῖς τινος, καὶ δὲν τῷ ἐπέτρεπον νὰ ἀμφιβάλλῃ. Καὶ βεβαίως τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγαλεῖον τὸ ὁποῖον ἀνεύρισκεν εἰς τὰ ἔργα τῶν ἄλλων καλλιτεχνῶν τῷ ἠνοιξαν τοὺς ὀφθαλμούς καὶ εἶδεν αὐτὸς μὲν πόσον χαμηλὰ ἦτο, τὴν δὲ ἀληθῆ τέχνην ὑψηλὴν ἰσταμένην μετὰ στέφανον ἀνὰ χεῖρας καὶ

προσμειδῶσαν αὐτῷ, τὸν δὲ Μιχαήλ Ἀγγέλου παρ' αὐτῇ ἦδη ὄντα. Ταῦτα ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ἐμπνεύσωσιν εἰς τὸν Ῥαφαήλ τὴν ἀνάγκην μιᾶς πνευματικῆς οὕτως εἰπεῖν ἐγχειρίσεως, ὅπως ἀφαιρεθῶσι σαθρὰ τινὰ μέρη. Ἄλλως τε δὲν ἠγνοεῖ ὅτι ἀποκλειστικός περιορισμὸς εἰς τὰς παραδόσεις σχολῆς, ἧς τινος ἐγνώριζεν ἤδη ὅλας τὰς ἐλλείψεις, οὐδὲν ἄλλο ἦτο δι' αὐτὸν εἰμὴ ἀληθῆς ἀπάρνησις τῆς δόξης καὶ καταδικῆ ἑαυτοῦ εἰς ἔργα μικρογράφων καλλιτεχνῶν. Ἄλλ' ὁ Ῥαφαήλ ὅστις ἠσθάνετο ἑαυτὸν γεννηθέντα διὰ μεγάλα ἔργα, μετὰ θάρρους ἐπεδόθη εἰς τὸ ἔργον του. Ἀπεφάσισε λοιπὸν ἀδιστακτικῶς νὰ ἀπαλλαχθῇ, ὡς ἀπὸ ἀνωφελούς βάρους, παντὸς ὅ,τι εἶχε μάθει ἐκ τῆς μνήμης τοῦ ὄλου τοὺς κανόνας τοὺς ὁποῖους εἶχεν ἀποδεχθῆ ὡς ἀληθεῖς, καὶ ἀπαρεγκλήτως εἶχεν ἀκολουθήσει. Ἐπεδόθη ὅθεν ἐκ νέου εἰς τὴν σπουδὴν χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅ,τι ἔπραξε. Λίαν αὐστηρὸς πρὸς ἑαυτὸν δὲν ἀρέθη νὰ ἀποπλανηθῇ ἐκ τῆς νέας καὶ δυσβάτου ταύτης ὁδοῦ, ἣν νεωστὶ διαχάραξεν, ὑπὸ τῶν ἐπαίνων οἵτινες ἐδίδοντο εἰς τὰ προηγούμενα ἔργα του. Αἰσθανθεὶς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἀποβάλλῃ ἀνεπιστρεπτὴν τὸν χαρακτῆρα τῶν πρώτων αὐτοῦ συνθέσεων, ἐπεχείρησε τοῦτο, ἀλλ' ἀπῆτειτο σπανία ἐνεργητικότης καὶ ἐγκαρτέρησις ὅπως ἡ ἐπιχειρήσις αὕτη στεφθῇ ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας. Καὶ εὐτυχῶς ὁ Ῥαφαήλ οὐδετέρας ἐσπερίετο. Ἀφόβως διαχαράξας τὴν κοπιώδη ὁδὸν ἣν ἔμελλε νὰ διατρέξῃ, ἐν διαστήματι τεσσάρων ἐτῶν ἐξέτελεσεν ὅ,τι εἶχεν ἀποφασίσει· ἦτο εἰκοσαετῆς ὅτε ἀνεγνώρισε τὴν πλάνην του καὶ εἰκοσιτετραετῆς ὅτε ἀπέβαλεν αὐτήν. Καὶ ἀληθῶς ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ὁ Ῥαφαήλ εἰσῆλθεν εἰς τὸν δεῦτερον αὐτοῦ ρυθμὸν, ἐγκαταλείψας τὸν ἄχαρι ἐκεῖνον καὶ νεαρὸν τοῦ Περούζινου, διὰ νὰ τὸν ἀκολουθῶσι ζωγράφοι ἦττον αὐτοῦ μεγαλοφύεις.

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος.)

Ε. Ρ. ΡΑΦΑΗΛ.

Η ΑΠΟΚΡΕΩΣ.

Οὐδείς λαός, πρωτοφυής ἢ πεπολιτισμένος, ἐξαιρείται τῆς μωρίας ταύτης, τῆς ἐκδηλουμένης διὰ τῶν μεταμφιέσεων, τῶν προσωπειῶν καὶ τῶν ἀκολασιῶν. Ἡ ἀπόκρεως εἶναι ὁ βασιλεὺς τοῦ κόσμου κατὰ τὸ δοκοῦν. Διότι εὐρίσκει αὐτὴν παρὰ τοῖς ἀγρίοις, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑνετίᾳ, ἐν τῷ Λονδίῳ καὶ ἐν τοῖς Παρισίοις μετὰ τῶν διακρινουσῶν τὰς φυλάς ἔξω. Ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ | δηλαδὴ εἶναι φιλόσοφος, ἐπιπόλαιος, ἀναιδής· ἐν δὲ τῇ Ἀγγλίᾳ παράδοξος καὶ σχεδὸν θλιβερά· σοβαρὰ μὲν καὶ φιλήδονος ἐν τῇ Γερμανίᾳ· βαρεία δὲ καὶ μονότονος ἐν τῇ Ῥωσσίᾳ· διάπυρος, ἐνθουσιώδης, θορυβώδης ἐν τῇ Ἰταλίᾳ.

Σαφῶς δὲν εἶναι γνωστὸν πόθεν κατάγεται ἡ ἀπόκρεως, ἀν καὶ ἐγενήθη κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης μωρίας, συγχρόνου κατὰ τὰ φαινόμενα τῇ πλάσει τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὐας. Καὶ ἡ μὲν καταγωγὴ τῆς ἀνθρωπίνης μωρίας φαίνεται μοι ἀδύνατον νὰ εὐρεθῆ, ἀρκεῖ δὲ μοι νὰ ἀναφέρω τὰ νόμιμα αὐτῆς τέκνα· εἶναι δὲ ταῦτα, τὰ Ἰερουθεϊμ τῶν Αἰγυπτίων, τὰ Ἑλληνικὰ Διονύσια, τὰ τῶν Ῥωμαίων σατουρνάλια, ἡ ἑορτὴ τῶν Μωρῶν καὶ ἡ τῶν Ἁγίων Νηπίων κατὰ τὸν μεσαίωνα, ἡ ἀπόκρεως τῆς Ἑνετίας καὶ ἡ τῶν Παρισίων.

Α'.) Ἡ ἑορτὴ τῶν Μωρῶν. — Ἡ ἀπόκρεως τοῦ μεσαίωνα, ἦτον τῆς ἀρχαίας ἀκόλαστος, σχετικῶς ἢν χυδαιότερα καὶ σκαιότερα ταύτης. Δὲν δύναται τις π. χ. νὰ φαντασθῆ τι παραδοξότερον τῶν βωμολογιῶν τῆς ἑορτῆς τῶν μωρῶν.

Ἡ ἑορτὴ αὕτη τῶν μωρῶν, ἡ καὶ ἑορτὴ τῶν Ἀγίων Νηπίων κατὰ τόπους καλουμένη, ἐδανείσθη τὰς ἀλλοκότους σκηνὰς αὐτῆς ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν σατουρνάλων καὶ ἐκ τῶν δραματικῶν παραστάσεων, τῶν ὑπὸ τῶν προσκυνητῶν ἐπὶ τῶν ἱκρίων πρὸ τῶν ἐκκλησιῶν μετὰ τὴν ἀκολουθίαν παριστανομένων.

Ἐωρτάζετο τὴν ἡμέραν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως εἰς μνήμην τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος. Κοινωνῶν τῆς τύχης τῶν πρᾶων, τῶν ὑπηρετικῶν, τῶν ὠφελίμων ἀνθρώπων

ὁ ὄνος, πρωταγωνιστὴς τῆς ἑορτῆς, ἐδέχετο τιμὰς γελοίας, ὡς μέληθρον καὶ καταγέλασμα τοῦ πλήθους χρησιμεύων. Ἐξέλεγον ἐπίσης πάπαν, ἐπίσκοπον καὶ βασιλέα τῶν μωρῶν. Αἱ δὲ παράδοξοι αὐταὶ σκηναὶ εἰσιν αὐθεντικαὶ· διότι αἱ πλείονες ἐπὶ μνημείων γοθικῶν διὰ τῆς σμίλης τῶν λιθοξῶν ἐξηγήθησαν.

Ἡ ἑορτὴ τῶν μωρῶν τῶν Παρισίων ἐωρτάζετο ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου. Μετέβαινε λοιπὸν ἐν πομπῇ ὁ κλῆρος εἰς τὴν πλατείαν τοῦ μεγάλου πυλῶνος· δύο δὲ ἱερεῖς (1) ὠδήγουν ὄνον, μεγαλοπρεπεῖ φελονίῳ κεκαλυμμένον εἰς τὸ ἀναλογεῖον (2), εἶτα ἐδίδετο ὁ πρῶτος τόνος τοῦ πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου ψαλλομένου ὕμνου ὑπὲρ τοῦ ὄνου, οὗτινος ἰδοὺ ἡ πρώτη στροφή ὡς ἐπωδὸς ἀδομένη.

Ἐ! πάτερ ὄνε, ψάλλε μας
Ἰραῖον στόμα σκύθραζε,
Χόρτα θὰ λάβης ἀρκετὰ,
Βρώμην ἐν ἀφθονίᾳ.

Ἡ ἑορτὴ τῶν μωρῶν ἐπερατοῦτο διὰ θεάματος αὐτοσχεδίου ἐνώπιον τοῦ ναοῦ. Ἐπὶ τεσσάρων τούτέστι σανίδων, τεθειμένων ἐπὶ βυτινῶν (3) ἀνεστραμμένων, ὑποκρίται δεινοὶ ἐξετέλουν διαστροφὰς τοῦ σώματος, καταπληκτικὸς πιθηκισμὸς, παριστάνοντες καὶ τὰ ἐπικινδυνότερα τῶν παντομίμων. Τέλος δὲ κάδοι ὕδατος, ἀφειδῶς ἐπὶ τῶν θεατῶν ἐκχυνόμενοι, ἀνήγγελλον τὸ τέλος τῆς τελετῆς.

Ἐκ πάντων τῶν σωματείων, τῶν πανηγυριζόντων τὴν ἑορτὴν τῶν μωρῶν, οὐδὲν ἐπεδείκνυεν ἰδιοτροπίαν καὶ ἐνθουσιασμὸν μείζονα τοῦ ἀξιοσεβάστου σωματείου τῶν μαθητῶν τῶν Παρισίων. Οἱ σπουδασταὶ τοῦ μεσαίωνα ἐκεῖ εἶχον τὴν ἀπόκρεω τῶν· ἀλλὰ δὲν θέλω, ὅτι οἱ φοιτηταὶ τῶν νέων πανεπιστημίων ἡμῶν δὲν διετήρησαν εἰμὴ τούτου μόνον ἐκ τῶν παραδόσεων τῶν προκατόχων αὐτῶν.

(1) Chanoine, ἱερεὺς ἔχων εἰσὸδῆμα ἐκκλησιαστικόν, κανονικὸς.

(2) Τὸ μέρος ἔνθα τίθενται τὰ βιβλία καὶ ἴστανται οἱ ψάλται.

(3) Βουτσὶ, βαρέλιον.

Ἡ κωδωνόκροτος ῥάβδος, ἢν ἀτόπως τῷ Μώμῳ παρέχουσιν, ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν μωρῶν ἐγεννήθη. Μεταλλοὶ (1) συναναμνηστικαὶ τοῦ 1551 καὶ τοῦ 1558 φέρουσι τὴν κωδωνόκροτον ῥάβδον, ἐπίσης δὲ καὶ μορφὰς παραδόξου προσώπων, φερόντων καλύμματα μὲ μεγάλα ὦτα καὶ τὰς ἀκούλους λέξεις: Moneta episcopi innocentium; bene vivere et laetari.

Ἐπὶ τινος μεταλλίας τῆς Νογιῶν (Noyon) διατηρηθείσης ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ, φαίνεται Γερμανός τις φυσιογνωμίας ἐκφραστικῆς, φέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀκτινοφόρον στέφανον, οὗτινος αἱ ἀκτίνες αἱ τριγωνικαὶ εἰσιν ὦτα ὄνου· ἀντὶ περιδεραιου ὑπάρχει ἄλυσις. Περὶ τὴν μεταλλίαν ταύτην ἀναγινώσκονται αἱ ἐξῆς λέξεις: Ἰωάννης τοῦ Σίγγερ μωρόττος, εὐθυμότατος βασιλεὺς τῶν μωρῶν.

Δὲν πρέπει νὰ καταπλήσῃται τις βλέπων τὴν ἐκκλησίαν μεταβεβλημένην οὕτως εἰς θέατρον. Τὰ ἦθη τῆς ἐποχῆς ἐξηγοῦσι τὰς παραδοξίας ταύτας· κατὰ τὸν μεσαίωνα ὁ λαὸς δὲν ἐγίνωσκεν εἰμὴ τὴν ἐκκλησίαν πρὸς αὐτὴν ἐστρέφετο ἐν πάσαις ταῖς θλίψεσιν αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ ὀλίγον πεφωτισμένῃ εὐσεβείᾳ τοῦ καθίστα αὐτὴν θέατρον πασῶν τῶν ἑορτῶν του. Περιελάμβανεν αὕτη ἀπάσας τὰς εὐχὰς του, ἀπάσας τὰς ἀγαλλιάσεις καὶ ἀπάσας τὰς θλίψεις τῆς ἀνθρωπότητος, τὴν ἐλπίδα καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς, τὸν παράδεισον καὶ τὴν κόλασίν της.

Ὁ ὄνος ἠδύνατο κάλλιστα προσελθὼν νὰ ὀγκήσῃ ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου, ὅπου ὁ ἱερεὺς ἱερούργει, ἀφοῦ ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν γοθικῶν μητροπόλεων τὰ μορμολύκεια καὶ τὰ γεγλυμμένα φαντασιώδη πρόσωπα ἐπεδείκνυον τὰς δυσειδεῖς μορφὰς τῶν πλησίον τῶν παιδῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἁγίων.

Κατὰ τὰς κυριωτάτας ἑορτὰς τοῦ ἔτους, κατὰ τὸ Πάσχα π. χ. συνθηροίζοντο ἐν τοῖς ναοῖς ἵνα παραδοθῶσι ταῖς ἀνοσίαις ἀγαλλιάσεις τοῦ χοροῦ, τῶν συμποσιῶν καὶ τῆς σφαιρίσεως.

Ἐντούτοις τὰ παράδοξα ταῦτα ἔθιμα δὲν διῆλθον ἀνευ διαμαρτυριῶν.

(1) Medaille· ἰδὲ Ἄτακτα Κοραῖ ἐν λέξει μεταλλία.

Ἐξ ἀρχῆς οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας, Τερτυλλιανός, ἅγιος Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, κατεδικάσαν τοὺς χοροὺς, τὰς θορυβώδεις ἡδονὰς, καὶ τὴν ὑπὸ τὸ προσωπεῖον κρυπτομένην κραιπάλην. Ἐτι δὲ Ἰννοκέντιος ὁ Γ'. ἐξεσφενδόνισε τοὺς κερανοὺς αὐτοῦ κατὰ τῆς ἑορτῆς τῶν μωρῶν.

Ἐκτελοῦσιν ἐνίοτε ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, νλέγει, θεάματα καὶ θεατρικὰς δραματοῦργίας, καὶ οὐ μόνον εἰσάγουσιν ἐν τοῖς θεάμασι καὶ ταῖς δραματοῦργίαις ταύταις ἠτέρατα μετὰ προσωπειῶν, ἀλλ' ἔτι πλέον, ἐν ὠρισμέναις τισὶν ἑορταῖς, διάκονοι, ἱερεῖς καὶ ὑποδιάκονοι λαμβάνουσι τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐκτελέσεως τῶν μωρῶν καὶ τῶν βωμολογιῶν τούτων. Παραγγέλλομεν ἡμῖν, νὰ δελφέ μου, νὰ ἐξορίσῃτε τῶν ἐκκλησιῶν ἡμῶν τὸ ἔθιμον, ἢ μᾶλλον τὸν παραλογισμὸν, τῶν θεαμάτων τούτων καὶ τῶν ἐπονειδίστων αὐτῶν παιγνίων κλπ. »

Ἄλλ' ὅμως παρὰ τὴν θέλησιν τοσοῦτων ἀφορισμῶν, ἡ ἑορτὴ τῶν μωρῶν ὑφίστατο μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 16ου αἰῶνος, καθ' ἣν ἐποχὴν ὀριστικῶς κατεπιέσθη, πλην οἱ μωροὶ δὲν ἐξηφανίσθησαν ἕνεκα τούτου ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας.

Β'.) Ἡ μωρὰ Μήτηρ. — Ἡ ὀμῆγυρις τῆς μωρᾶς Μητρός τῆς Διζῶν, (Dijon) καὶ ἡ πομπὴ τῆς ἑορτῆς τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ Αἰξ (Aix) κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα εἶχον ἐν τῇ ἐκεντρότητι αὐτῶν πολυαριθμοὺς σχέσεις μετὰ τῆς ἑορτῆς τῶν μωρῶν.

Κατὰ πᾶν ἔτος, ἐν τῇ ἀποκρῆφ τῆς Διζῶν, διακόσιοι ἐκ τῆς διγιονικῆς ὀμῆγυρις, διηκγόροι δηλ. εἰσαγγελεῖς, ἰδιῶται διέτρεχον τὰς ἀγιάς καὶ τὰς πλατείας τῆς πόλεως ἐπὶ φορητῶν ἀμαζῶν ἐξωγραφημένων καὶ ὑπὸ ἵππων μὲ φάλαρα συρομένων.

Οἱ εὐθυμοὶ κοινωνοὶ τῆς Μωρᾶς Μητρός, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταμφιεσμένοι καὶ προσωπιδοφοροῦντες, ἐφόρου ἐνδύματα πρασινοειδῆ, ἐρυθροειδῆ καὶ κροκοειδῆ, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καλύπτραν δίκερων μετὰ κωνιδόνισκων καὶ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν μωρῶν ἐπέσειον ῥάβδους κωδωνοκρότους. Ἡ Μωρὰ Μήτηρ ἐφαίνετο ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐλῆς αὐτῆς, ἐκ δικασῶν, σφραγιδοφυλάκων, ἀρχιποκόμων, βασιλικῶν κομμωτριῶν κλπ. συγ-

κειμένης. Ἀλλὰ τὸ ἰδιάζον ἐν ταῖς τῆς Μωρᾶς Μητρὸς πομπαῖς ἦν, ὅτι πάντες οὐ τοι, ἐκ τῆς ἀκολασίας τῆς ἀπόκρως ὠφελόμενοι, δημοσίᾳ καὶ γεγωνυῖα τῆ φωνῇ ἐσα-
 τύριζον τὰ ἦθη καὶ τὰ γελοῖα τῆς ἐποχῆς.

Ἀνεμιμνήσκοντο σκανδαλώδους, τινὸς συμβάντος ἐν Διζῶν ἐν καιρῷ τῆς ἀπόκρως; Παρευθὺς αἱ ἀμαξῆαι τῆς Μωρᾶς Μητρὸς ὠδηγοῦντο ἐκεῖ, ἔθνα τοῦτο συνέβη, καὶ οἱ κοινωνοὶ, περιεβλημένοι τὴν ἀκριβῆ, κατὰ τὸ ἐφικτὸν, ἐνδυμασίαν τῶν προσώπων, ἅτινα ὑπεκρίνοντο, ἀνεγένων τὰς αὐτὰς σκηνάς, προσθέτοντες παρῳδίας καὶ βωμολοχίας, τὴν εὐθυμίαν τοῦ πλήθους κινούσας.

Ἡ ὁμήγουρις εἶχε καὶ συμπόσια, εἰς τὰ ὅποια ἕκαστος ἔφερε τὸ ἔδεσμά του· τὸ δ' ἔθιμον τοῦτο διετηρήθη ἐν τισὶν ἐπαρχίαις τῆς Γαλλίας.

Ἡ εὐφυῆς αὕτη ὁμήγουρις, ἡ ἄνευ κοινωνικῆς διακρίσεως τὰς ἀνοησίας τῆς ἀνθρωπότητος διασύρουσα, ἀπήρσεν εἰς τοὺς εὐγενεῖς τῆς Διζῶν, ὧν ἡ ἐπιδερμὶς ἦν εὐαίσθητος. Ἀπηύθυνον λοιπὸν τῷ βασιλεῖ αἰτήσασιν ἀπὸ κοινοῦ, τὴν καταπίσειν τῆς ὁμηγύρεως τῆς Μωρᾶς Μητρὸς μετὰ παρακλήσεων ἐπιμόνων ἐξαιτούμενοι, διότι διὰ τῆς ἀπόκρως ἐσκωπτεν αὐτούς· ὁ βασιλεὺς Λουδοβίκος ὁ ΙΓ' ἐνέδωκε ταῖς αἰτήσεις αὐτῶν.

Ἡ ὁμήγουρις τῆς Μωρᾶς Μητρὸς ὑφίστατο πρὸ τοῦ 1454 ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ δουκὸς Φιλίππου τοῦ Καλοῦ. Εὐρίσκω δὲ τὴν διαβεβαίωσιν ἐν τινὶ ἐπιστολῇ ἐγκυκλίῳ τοῦ δουκός.

Γ') Ἡ πομπὴ τοῦ βασιλέως 'Pevè ἐν τῇ Αἰξί. — Ἡ ἑορτὴ αὕτη, ἐν ἔτει 1462 ἰδρυθεῖσα, εἶχε πρωταγωνιστὰς τὸν βασιλέα τῆς Βαζῶς (1), τὸν ἡγεμόνα τοῦ Ἐρωτος καὶ τὸν ἀρχιμανδρίτην τῆς Νεότητος, προσσωποιοῦντας τὸν λαόν, τὴν εὐγένειαν καὶ τὸν κληρὸν.

Τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς οἱ κώδωνες τῆς πόλεως ἀπαξάπαντες ἐκωδώνιζον καὶ ἡ πορεία τῆς περιέρρου ταύτης πομπῆς ἤρχετο.

Συμφωνία ἀγροτικῆ προανήγγελλε τὴν

διάβασιν τῶν θεῶν τῆς γῆς. Δι νύμφαι λοιπόν, ἐσθῆτας πρασινοειδεῖς φοροῦσαι, τοῖς τῶν σατύρων χοροῖς τοὺς ἰδίους ἀνεμίγνουν· ἐφόρουν δ' οἱ σάτυροι γελέκια, σαρκὸς χρώμα ἔχοντα, μὲ μακρὰς οὐράς καὶ κέρατα. Ὁ Πάν ὁ αὐλητὴρ, τοιοῦτοτρόπως μεταμφιεσμένος, ἐκάθητο ἐπὶ ἄρματος, κλήμασι κεκαλυμμένου, ὅπου ὁ Βάκχος ἐπὶ θρόνου ἴστατο. Ὁ θεὸς τοῦ οἴνου ἐκράτει διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς φιάλην, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας κύπελλον εὐρὺ, ὅπερ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐπλήρου, ἵνα τὴν τῶν Πανῶν του στρατιᾶν εὐφράνη.

Μία τῶν περιεργωτέρων ομάδων τῆς μυθολογικῆς ταύτης πομπῆς παρίστανε τὴν μικρὰν παιδιὰν τῶν διαβόλων (pichoun joues deis diables) (1), ἀλληγορίαν δηλαδὴ τοῦ βίου. Παιῖς λοιπὸν λευκοφύρος τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ὑπεκρίνετο, ἦν οἱ διάβολοι ἵνα ἀπολέσωσιν ἐξήτουν. Ἀλλ' ἀγαθὸς τις ἀγγελος, παρὰ τὸν παῖδα ἱστάμενος, τὰς καταχθονίους πανουργίας ἀπέδιωσε, καὶ μάχη δεινὴ μεταξὺ τῶν δαιμόνων καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἀγγέλου συνήπτετο, δεχομένου ἐπὶ τινος ὠρισμένου μέρους τοῦ σώματος αὐτοῦ, πλήρους ἵππειων τριχῶν τούτου ἕνεκα, πολυαριθμοὺς κονδύλους· ἐπὶ τέλους τὸ ἀγαθὸν ἐθριάμβευεν ἀντὶ τοῦ κακοῦ.

Μετὰ τὴν μικρὰν παιδιὰν τῶν διαβόλων ἤρχετο ἡ μεγάλη παιδιὰ τῶν δαιμόνων, ἐξηγριωμένων καὶ ἀγρίως κατὰ πόδας διωκόντων τὸν Ἡρώδη, πάντα τὰ τῆς βασιλείας σύμβολα φέροντα. Ἐπληττον μὲ δίκρανα καὶ λόγχας τὸν ἐθνικὸν βασιλέα καὶ μετὰ σαρκασμῶν αὐτὸν καθύβριζον. Διάβολος δὲ τις, χαριέστατα ἐνδεδυμένη, καὶ τὸν ψόγον τοῦ καλλωπισμοῦ προσσωποιοῦσα, ἕνεκα τῆς ζέσεώς της ἤριστευσε κατὰ τοῦ Ἡρώδου.

Εἶτα ἐξείλκον τοὺς θυμοειδεῖς ἵππους (chèneaux frux) (2) ἐφ' ὧν ἱππῶται τῆς αὐλῆς τοῦ 'Pevè ἐξετέλουν, οὐχὶ ἄνευ κινδύνου καὶ καταπτώσεων, ἀγῶνας ἵππικούς ἀναλόγους τοῖς τῶν Φραγκῶν (3) καὶ τῶν

(1) Δέξεις ἐκ τῆς διαλέκτου τῆς Προβηγκίας, ἦν ὁ 'Pevè ἐλάλει, petit jeu de diables.

(2) Chevaux fringants.

(3) Franceni, οἱ εἰς Γαλλίαν ἐξ Ἰταλίας ἐλθόντες περίφημοι ἵππικοί.

Κλόουνης τῆς ἐποχῆς ἡμῶν. Μετὰ δὲ τοὺς τολμηροὺς τούτους ἵππεις ἤρχοντο ἡ κυνηγέτις Ἀρτεμις, ὁ ἀρμονικὸς Ἀπόλλων καὶ αἱ Ὁραι ἀπὸ τῶν χειρῶν κρατούμεναι. Ἡ ἰσχυρὰ βασίλισσα Σαβᾶ, ὑπὸ τῶν αὐλικῶν αὐτῆς παρακολουθουμένη, προσεκύνει τὸν ἰσχυρὸν βασιλέα Σολομώντα, χορὸν ἀρκούντως ἀνατολικὸν ἐνώπιον αὐτῆς χορεύοντα.

Δύο θίασοι ὀρχηστῶν προηγούντο τοῦ ἄρματος τῶν θεῶν, μεγαλοπρεπῶς κεκοσμημένου καὶ ὑπὸ ἵππων λευκῶν συρομένου, πλουσίᾳ ἵπποσκευῆ κεκαλυμμένον. Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ὑψηλοτέρου θρόνου τοῦ ἄρματος ἐφαίνετο ὁ Ζεὺς, τοὺς κερανοὺς κρατῶν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ κυριάρχου τοῦ Ὀλύμπου ἡ Ἥρα καθημένη ταῶν ἐθώπευε, τὸ εὐνοούμενον παρ' αὐτῆς πτηνὸν ἡ Ἀφροδίτη καὶ ὁ Ἐρως συνάδευον τὴν Ἥραν. Οἱ κῶμοι καὶ οἱ Γέλωτες περιεκύκλουν τὸ ἄρμα τοῦτο, οὐτινος ὀπισθεν ἤρχοντο ἡ Κλωθῶ, ἡ Λάχεσις καὶ ἡ Ἄτροπος, κυλιούσαι καὶ τέμνουσαι τὰς ἡμέρας τῶν θνητῶν.

Δευτέρως τις θίασος ὑπεκρίνετο τὴν Σφραγὴν τῶν ἀθῶων παιδίων.

Ὁ Ἡρώδης καὶ οἱ φρουροὶ αὐτοῦ, μὲ πυροβόλα ὠπλισμένοι (τοῦθ' ὅπερ ἦν ἀναχρονισμὸς· ἀλλὰ τί! τὸ ἰδιάζον παντὶ πράγματι χρώμα, ὁ συγχρονισμὸς εἶναι ἀνακάλυψις νέα), ἐπυροβόλουν εἰς τὸν ἀέρα· παρ' εὐθὺς δὲ πληθὺς παίδων ἐρρίπτετο χαμαὶ οἰκτρῶς οἰμώζουσα. Ἐπὶ τέλους ἡ γενικὴ αὕτη μεταμφίσει, καθ' ἣν ἀπεμιμῶντο ἐπίση τοὺς μάγους, τοὺς ἀποστόλους καὶ τοὺς εὐαγγελιστὰς, ἐπερατοῦτο διὰ τῆς ὁμηγύρεως τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Ἐρωτος, τοῦ ἀρχιμανδρίτου τῆς νεότητος καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Βαζῶς.

Αἱ ἑορταὶ αὗται τῶν μεταμφίσεων τοσοῦτον συνεκίνουν τοὺς Ἐπαρχιώτας, ὥστε ἐν ἔτει 1668 καὶ 1680 ἀρχιεπίσκοποι τῆς Αἰξί, ἀποπειραθέντες νὰ ἐξαφανίσωσι τὰς εἰδωλολατρικὰς σκηνὰς τῆς τελετῆς ταύτης, ἔδωκαν ἀφορμὴν, ἵνα ὁ λαὸς ἀπευθυνθῇ εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν.

Δ') Ἡ ἑορτὴ τοῦ τρυγητοῦ. — Ἐν τῷ μεσαιωνῷ ἡ ἐποχὴ τοῦ τρυγητοῦ ἦν ἐπίσης περιβόητος ἕνεκα ἑορτῶν καθ' ἃς μεταμφιεννούντο. Μακρὰ λοιπὸν πομπὴ περιήρχετο τοὺς ἀμπελωνὰς ἐπὶ κεφαλῆς δε ταύ-

της ἐπορεύετο εἰς ἀρχιμανδρίτης μετὰ τῆς βακτηρίας του ἐν μέσῳ τοῦ συμουλίου του, ὑπὸ δύο ἀμπελουργῶν, τὸ βραβεῖον τῆς ἐργασίας λαβόντων, παρακολουθούμενος. Παιδίον κληματοστεφές, ἐπὶ μικρᾶς βυτίνης φερόμενον, ἐκίνει κύπελλον μὲ μεταλλίαν κεκοσμημένον· οἱ δὲ τῶν ἀμπελουργῶν χοροὶ ἐνέδιδον τὸν πρῶτον τόνον ἀσματίων χυδαίων.

Προϊόντος τοῦ χρόνου ἡ πολυτέλεια εἰσῆλθεν ἐν ταύταις ταῖς ἑορταῖς. Οἱ μὲν πῖλοι τοῦτέστιν ἐκοσμήθησαν μὲ κορδύλας, εἶτα δὲ μὲ τρεμούσας (1)· αἱ δὲ σκαπάναι κατηργώθησαν καὶ τὰ στειλιά (2) πρασίῳ χρώματι ἐβάφησαν. Ἐδωκαν πρὸς τοῦτους τὴν Δήμητραν σύντροφον τῷ Βάκχῳ καὶ βραδύτερον ὁ ἀλληγορικὸς θίασος νύξθη διὰ τοῦ πατρὸς Νῶε, τῆς γυναικὸς καὶ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ· ἔφερον δὲ τὰς σταφυλὰς τῆς Χαναάν.

Κατ' ἔτος ἀνεφαίνοντο νέοι θίασοι καὶ ἄλλα πρόσωπα. Ὁ μικρὸς Βάκχος ἔσχε συνοδίαν Μαινάδων καὶ Πανῶν ὀρχουμένων καὶ ὕμνου ἀδόντων.

Ὅπισθεν αὐτῶν εἶποντο ὁ Σεληνὸς ἐπὶ ὄνου καὶ ἀρχιερεύς τις μὲ πώγωνα ἀξιοσεβαστον, περικυκλωμένος ὑπὸ τῶν ἀκολούθων του, βωμὸν φερόντων, ἐφ' οὗ θυμίαμα ἐκαίετο.

Ἡ Δημήτηρ ἐκάθητο ἐπὶ θρόνου ἐν πομπικῷ ἄρματι καὶ ὑπὸ μεγαλοπρεπῆς ἐπιστέγασμα. Ἐσύρετο δὲ τὸ ἄρμα ὑπὸ βοῶν χρυσοκερείων καὶ περὶ δρεπανοφόροι θεριστὰι ἀμφοτέρων τῶν φύλων ψάλλοντες ὠρχοῦντο.

Ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς Ἀναγεννήσεως συνήνωσαν ἐν γάμῳ τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ τὸν χριστιανισμόν· οἱ θεοὶ λοιπὸν καὶ οἱ ἡμίθεοι τοῦ μύθου διηγκώνιζον τοὺς ἀγίους καὶ τοὺς ἀποστόλους. Τέλος δ' ἠθέλησαν ἐν τῇ συντυχίᾳ τῆς ἑορτῆς ταύτης νὰ γίγνηται γάμος ἀγροτικὸς, προσφερόμενος ὑπὸ τοῦ δήμου ἀρχοῦ, προσφέροντος τὸν βραχίονα αὐτοῦ τῇ συζύγῳ του, καὶ ὑπὸ τῶν προκρίτων τῆς κωμοπόλεως.

Ora et labora (ἐργάζου καὶ προσεύχου)

(1) Paillettes.

(2) Τὸ στειλίον, τὸ ξύλον τῆς σκαπάνης.

(1) La Basoche, τὸ ἡθικὸν πρόσωπον τῶν δικηγόρων καὶ κυρίως τῶν φοιτητῶν τῆς Νομικῆς ἐν Παρισίοις κατὰ τὸν μεσαιῶνα.

τοῦτο ἦν τὸ ἀξίωμα τῶν ὀμηγύρων τῶν ἀμπελοργῶν.

Αἱ λοιπαὶ ἐπισημότεραι ἐορταί, τοῦ μεσαιῶνος καθ' ἃς μεταμφιεννόντο, εἰσὶν ἐν μὲν ταῖς μεσημβριναῖς χώραις αἱ διασκεδάσεις τῆς Ταράσκας, (1) ἐν δὲ ταῖς βορείαις ἡ πομπὴ τοῦ γίγαντος Γαγιᾶν καὶ τὰ ἄρματα τοῦ Καμβραί.

Αἱ τοῦ μεσαιῶνος μεταμφιέσεις εἶχον καὶ τὸ σατυρικὸν αὐτῶν μέρος θαυμασιώτατα. Ἡ βασιλεία διὰ τοῦ βασιλέως τῆς τύχης καὶ τοῦ βασιλέως τοῦ νομίματος (2) παρθεύεται· οἱ ὑπηρεταὶ ἐκπλήτουν τὸ πρόσωπον με ἀσβόλην καὶ ἀπεμιμούντο τὰς συνθηλαίας τῶν δεσποτῶν αὐτῶν.

Ἡ γενικὴ αὐτὴ τάσις πρὸς τὸν ψόγον τῶν τε ἐθίμων καὶ τῶν πολιτευομένων διεδηλώθη ἀπὸ τοῦ 1444 ὑπὸ τῆς θεολογικῆς σχολῆς τῶν Παρισίων.

Ε'. Ὁ Νεκροχορός. — Κατὰ τὸν συντάκτην τῆς ἐφημερίδος τῶν Παρισίων περιεργὸς μεταμφιέσεις ἐγένετο ἐπὶ Καρόλου τοῦ ΣΤ' εἰς τὰς ὀστεοθήκας τῶν Ἀγίων Νηπίων.

Ἐν τινι φανταστικῇ δίκῃ, καλουμένη νεκροχορός, ἄνθρωποι ἀμφοτέρων τῶν φύλων, εἰς πάσας τὰς τάξεις ἀνήκοντες, ἐνώπιον τοῦ θανάτου παρήλαυον, ἀταράχως ἀκούοντας τὰς μεμφιμορίας αὐτῶν. Ἐξήτουν δὲ πάντες ἀναβολὴν τῆς τελευτῆς τῶν καὶ οὗτοι μὲν ἵνα πραγματοποιήσωσι τοὺς φιλοδόξους σκοποὺς τῶν, ἐκεῖνοι δὲ ἵνα ἀπολαύσωσι τῆς νέας περιουσίας αὐτῶν, ἄλλοι μὲν ἵνα καταλάβῃ λείαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ ἐπιδιωχθεῖσαν, ἄλλοι δ' ὑπὲρ ἑταίρας· ὁ μὲν ὑπὲρ σάκκου χρυσοῦ πλήρους, ὁ δ' ὑπὲρ χιμαίρας. Ὁ θάνατος, ἐστὶς τὸς τοὺς ἐκετεύοντας σκώψας, ἠνάγκαζε πάντας ἀδυσωπῆτως ὑπὸ τὴν ἀκμὴν τοῦ δρεπάνου του νὰ διαβῶσιν.

Ἡ μεταμφιέσις τοῦ νεκροχοροῦ ἐπίσης ἠδοκίμει μεγάλως ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Ἑλβετίᾳ.

(1) La tarasque, παρίσταται ζῶον τερατώδες ἐν Ταρσκῶν καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἐν τακταῖς ἡμέραις τοῦ ἔτους, ὅπερ μετὰ πανηγύρων ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων περιφέρεται.

(2) Roi de la fève, ὁ κατὰ τὴν 6 Ἰανουαρίου ἡμέραν τῶν Θεοφανείων τὸ ἐν τῷ πλάκουντι νόμισμα εὐρίσκων ἢ τὸν κύριον fève, ἐν Γαλλίᾳ.

ΣΤ'. Ἡ ἀπόκρεως ἐν Ἑνετίᾳ, ἐν Ῥώμῃ, ἐν Λορδίῳ, ἐν Ἰσπανίᾳ, ἐν Ῥωσσίᾳ, ἐν Ἀφρικῇ. — Ἐν Βέππῳ ὁ Βύρων λέγει ὅτι ἐκ πασῶν τῶν χωρῶν τῆς γῆς ἡ Ἑνετία εἶχεν ἀπόκρεων διασκεδάστικωτέραν καὶ περιφημωτέραν ἕνεκα τῶν ὀρχήσεων καὶ τῶν ἀσμάτων αὐτῆς, ἕνεκα τῶν χορῶν καὶ τῶν παρακλαυσιθῶρων, ἕνεκα τῶν μεταμφιέσεων, τῶν μορφασμῶν καὶ τῶν μυστηρίων αὐτῆς.

Καὶ ἀληθῶς, ἄπειρος πληθὺς ξένων προστρέχε ποτε εἰς τὴν Ἑνετίαν, ἔνθα κατὰ τὰς ἐορτὰς τῆς ἀπόκρεως πάντα τὰ πάθη εἰς πλήρη ἀκολασίαν παρεδίδοντο. Ὁ πολιτικὸς λοιπὸν δεσποτισμὸς, ὁ συνήθως ἐπὶ τῆς πόλεως βαρύνων, ἀνεβάλλετο· τὸ προσωπεῖον ἐκάλυπτε τὸ πᾶν διὰ τοῦ ἀπαρβιάστου αὐτοῦ διασκεδάσεις, θεάματα, ἐρωτικὰς μωρίας, ἀπελπίσιαι, δολοφονίας, ἐκδικήσεις, μοιχείαι, ὀλέθρους, συνωμοσίας.

Οἱ ἄρχοντες ἐτοποθετοῦντο ἐνώπιον τῶν τραπεζῶν τοῦ παιγνιδίου, ἐνώπιον τῶν φαρῶν (1), τῶν τοποθετημένων ἐν ταῖς δημοσίαις πλατεταίαις.

Ἡ Ἑνετία ἀληθῶς ἦν τότε τὸ ἄστυ τοῦ μυστηρίου καὶ τῆς ληθοσύνης. Μῶμοι (2), πολισινέλοι (3) κουάκεροι (quacquetos) διακρίνοντο οὐ μόνον ἕνεκα τῶν σαρκασμῶν, ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τῶν περιλαμπῶν πρισμάτων αὐτῶν, ἕνεκα τῶν φωτεινῶν χρωμάτων, ἕνεκα τῆς πληθύσεως τῶν προσωπείων, ἐφ' ὧν ὡς βροχὴ ἐκ τῶν ἐξωστῶν κατέπιπτον ἐκσφενδονιζόμενα τὰ τραγήματα.

Ἐν καιρῷ τῆς νυκτὸς τὸ θέαμα ἐγίγνετο λαμπρότατον. Αἱ γόνδολαι δηλαδὴ, φωτιζόμεναι διὰ λύχνων, δάδων καὶ φανῶν, περιέφερον τὰ ἐπιδεικτικὰ πυρὰ τῶν ἐπὶ τῶν ὑδάτων τοῦ Ἀδρίου. Λέμβοι δὲ τινες περιεῖχον ἐρωτολήπτους μενεστρέλους (4), ἔδοντας ὑπὲρ τῶν ἐρωμένων τῶν ἐπιδόου ἀρμονικὰς, ἐνῷ ἄλλα σκάφη προσωρμίζοντο ἐν τῷ εὐχαρίστῳ λιμένι τοῦ ἔρωτος, ὅτε χεῖρες

(1) Εἶδος χαρτοπαιγνίου.

(2) Arlequins, ἐφόρου ἐνδύματα παμπούκιλα.

(3) Πρόσωπα δυσειδῆ ἐν ταῖς ἰταλικαῖς κωμῶδαίς pulcinelo, γαλλιστὶ δὲ polichinel.

(4) Ménestrel, οἱ ἐπὶ Καρόλου τοῦ Μεγάλου βαψφοδοί.

Ο ΑΦΗΡΗΜΕΝΟΣ (1).

λεπτοφυεῖς καὶ λευκαὶ προσήρχοντο μετὰ συστολῆς, ἵνα χορηγήσωσι ζηλοτυπίας εἰς χαριέντας προσωποφόρους. Καὶ ἔτι πλέον νεάνιδες δὲν ἐφοβούντο νὰ παρουσιάζωνται εἰς ἀγνώστους. Τοιοῦτόν τι συνέβη τῷ Λουδοβικῷ Καρρά.

Ἡ ἀκόλουθος ἐπιστολὴ τοῦ περιφήμου ζωγράφου ἐξηγεῖ θαυμασίως τὸ εὐχαρι καὶ μυθῶδες τῶν κατὰ τὰς ἀπόκρεως ἰταλικῶν ἐθίμων. Τὴν 15 λοιπὸν Φεβρουαρίου 1617 τὰδε συνέβαινον ἐν Βολωνίᾳ.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τῆς ἀπόκρεως περὶ τὴν τρίτην ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον νεῖσηγάγον τινες εἰς τινα οἰκίαν γυναῖκα νεμεταμφιεσμένην, ἕνεκα τῆς στολῆς καὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς, ὄντος ἀσκεπούς, ἀγνήλω τοῦ παραδείσου ὁμοιάζουσαν. Καὶ ἢ μὲν κεφαλὴ αὐτῆς ἦν δαφνοστεφῆς, αὐτὴ δ' ἐλευκοφόρη καὶ ἡ στολὴ τῆς ἦν περιφήμως ἐζωγραφημένη. Ἐβράτε σάλπιγγα, ἐδί ἡς ἤρξατο σαλπίζουσα κατὰ τὴν εἰς τὸ πτωμάτιον, ἔνθα εὐρισκόμην, εἰσοδὸν τῆς, ὥσει ἀνήγγελε τὴν ἀφίξίν τῆς. Εἶτα δὲ μετὰ παρθενικῆς χάριτος μοι ἀπηθύβεν ὅτινας στίχους, συνοδεύουσα τοὺς λόγους μετ' ἐκφράσεως καὶ κινήσεων τοσοῦτον εὐπρεπῶν, ὥστ' ἐνόμιζον, ὅτι ἡ ποίησις καπετήληεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἵνα μὲ ἡδύνη. Μοι ἐπέηλθε λοιπὸν ἡ ἰδέα νὰ παρακαλέσω τὸν Κύριον ἡμῶν νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ ἐμοῦ τὴν ἡμῶσαν αὐτῆς, ἵνα ψάλω τοὺς ἐπαίνους τῆς νεανίδος ταύτης, τῆς ἐν τῇ λάμπει τοῦ παρθενικοῦ τῆς κάλλους εὐρισκομένης καὶ νεκτὸς τούτου ὑπὸ θαυμασίου γυναικείου ἀναστήματος κοσμουμένης. Ἡ νέα αὐτὴ ἠδὲν ὑπερβαίνει τὰ δεκαπέντε ἢ δεκαεξῆ ἔτη, καὶ οἱ λόγοι αὐτῆς εἰσι τοσοῦτον ἡδέεις καὶ χαριέντες, ὥστε οὐδέποτε ἐγὼ ἤκουσα, νοῦδ' ἐπὶ τῆς σκηνῆς, νὰ ἀπαγγέλλωσι τόσῳ καλῶς, μετὰ σχηματοποιίας καὶ κινήσεων τοσοῦτον προσηκόντων. Ὀνομάζεται ἡ κόρη ν' Ἀγγελικῆ.»

Τὴν σήμερον ἡ Ἑνετία δὲν εἶναι πλέον τοσοῦτον εὐθυμος καὶ ζωηρά· διότι ἡ γερμανικὴ φυλὴ ἐσωφρόνισεν αὐτήν.

Ἐπεταί τὸ τέλος.)

Δ. ΛΕΒΙΔΗΣ.

Ὁ Μενάλκας καταβαίνει πρῶταν τινὰ τὴν κλίμακα, ἀνοίγει τὴν θύραν καὶ ἐξέρχεται. Μετ' ὀλίγον ἐπιστρέφει δρομαίως· τί ἄρα γε συμβαίνει; Ἐμαθε παρὰ τοῦ γείτονός του, ὅστις ἐκ τοῦ παραθύρου διὰ μεγάλων κραυγῶν καὶ χειρονομιῶν μόλις ἡδυνήθη νὰ τὸν ἀναχαιτίσῃ, ὅτι ἐβάδιζε φέρων νυκτικὸν σκοῦφον καὶ ἔχων ἐξυρισμένην τὴν μίαν μόνην παρειάν. Ἐξέρχεται πάλιν σκεπτικὸς ὡς πρότερον, νομίζων ὅτι διωρθώθησαν αἱ μικραὶ ἐκεῖναι ἀπροσεξίαι, ἀλλ' οὔτε περιλαίμιον ἔχει, οὔτε τὰ ὑποδήματα εἰσὶν ὁμοιοῦσ'· διέρχεται δὲ ἀτάραχος πρὸ τῶν καφενειῶν καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς φέρων περισκελίδα χαίνουσαν περὶ τὴν γαστέρα καὶ ἐκθέτουσαν εἰς τὰ βλέμματα πάντων τὴν λευκότητα ἢ ρυπαρότητα τοῦ ἐσωδράκου.

Περιπατῶν ἐν πλατεταίαις αἴφνης προσπαταίει δεινῶς τὴν κεφαλὴν ἢ τὸ στῆθος· ἀνοίγει καλῶς τοὺς ὀφθαλμούς καὶ οἰοεῖ ἐξυπνῶν, βλέπει ὅτι εὐρίσκεται πρὸ τῆς κεφαλῆς ἵππου ἡρέμα σύροντος ἄμαξαν, ἢ ὀπισθεν ἐργάτου φέροντος ἐπ' ὤμων ζύλα μακρά. Τὸν εἶδὸν ποτε προσπταίσαντα τὸ μέτωπον κατὰ τυφλοῦ, περιπλακέντα εἰς τὰς κνήμας ἐκεῖνου καὶ μετ' ἐκεῖνου πεσόντα ὑπτίως.

Ζητεῖ, μεμφιμορεῖ, κραυγάζει, ὀργίζεται, καλεῖ τοὺς ὑπηρετάς τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον. Τοῦ τὰ χάνουρ δλα, τοῦ τὰ ἀνακατόνουρ δλα. Θέλει τὰ χειρόκτια, ἀπεκκρατεῖ ἐν τῇ παλάμῃ, τὸν πῖλον, ὃν ἔχει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· μάχεται τῷ παιδί ὅτι δὲν ἠγόρασε

(1) Περὶ ἀφηρημένου ὀμιλεῖ ὁ Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ ἀναίσθησις, ἀλλὰ βραχέα τινὰ, ἀφεί, ὡς φησὶν ἐν προοίμῳ, τὸ πολλὰ περὶ τοῦ πράγματος λέγειν· κρείττον δὲ ὁ Λαβρύερος ἐν τῷ XI κεφ. τῶν χαρακτηῶρων. Καπερ ἱκανὰ μεταβαλὼν καὶ πολλὰ προσθεῖς, ἢ κολούθησα ὅμως εἰς τὰ πλείστα τὸν δεύτερον· διότι ἀδύνατον φαίνεται τὸ περιγράψαι ἐπιτυχῶς ἐξ ἴσου, ἀλλὰ διαφόρως, τὸν αὐτὸν χαρακτήρα.

σικυούς, μεσοῦντος τοῦ χειμῶνος. Ἐπιπλήττει τὴν σύζυγον ὡς μηδὲν φροντίζουσαν νὰ τὸν ἐφοδιάσῃ δι' ἐνὸς τοῦλάχιστον χειρομάκτρον, ἐν ᾧ ἡ μακροθύμος αὐτὴ γυνὴ θέτουσα ἐκάστην πρωΐαν δύο χειρόμακτρα εἰς τὰ θυλάκιά του, τὸ ἑσπέρας οὐδ' ἐν εὐρίσκει ἐνίοτε. — Καί ποῦ εἶνε ἡ καπνοθήκη μου; — Τί! ἔχασες καὶ αὐτήν; ἀπαντᾷ ἡ σύζυγος· δὲν παρῆλθεν ἐτι ἐδδομάς, ἀφ' ὅτου ἔχασες τὴν ἄλλην. "Α! νὰ σὲ εἰπῶ δὲν προσέχεις διόλου τὰ πράγματα σου· τὰ ρίπτεις εἰς τὰ καφενεῖα, τὰ ρίπτεις παντοῦ· μὴ δὲν ἦλθες προχθὲς τὰ μεσάνυκτα ἐκ τοῦ θεάτρου ἀνευ πύλου, ἀνευ ἐπενδύτου; Τί κατάστασις εἶνε αὐτή; παρ' ὀλίγον νὰ πάθῃς καὶ πνευμονίαν. — Ποίος ἔπαθε πνευμονίαν; ἀποκρίνεται ὁ Μενάλκας, μηδὲν ἐννοήσας τῶν λεγομένων.

Ἀγοράζει τι ἐκ καταστήματος καὶ ἐξέρχεται. — Κύριε, δὲν ἐπληρώσατε, κράζει ὁ ὑπάλληλος τρέχων κατόπιν του. — "Α! δὲν πειράζει, σὰς παρακαλῶ, δὲν πειράζει· ἰδοὺ πόσα θέλετε; ἀπαντᾷ ὁ Μενάλκας, ἐννοῶν ὅτι ζητεῖ συγγνώμην. Διευθύνεται ἄλλοτε εἰς ἕτερον κατάστημα, ἀγοράζει καὶ πληρώσας ἀπέρχεται· μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐπιστρέφει πνευστιῶν. — Κύριε, δὲν σὰς ἐπλήρωσα· σὰς παρακαλῶ, πόσα θέλετε; Ἐτρεχε νομίζων ὅτι ἐκκινεῖ πάλιν ὑπάλληλος τις ζητήσων χρήματα.

Ποσάκις δὲν ἔλαβεν ὁ Μενάλκας ὁδηγόν, ὅπως εὖρη τὴν οἰκίαν του. Καταβαίνων ποτὲ κλίμακα ὑποურγίου τινός, ἀπαντᾷ πρὸς τῆς πύλης ἄμαξαν· εἰσπνῶ δρομαίως, βέβαιος ὡς ὅτι εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἄμαξαν ἢν ἐμισθώσατο καὶ ἦτις τὸν περιμένει ὀλίγω ἀπώτερον. Ὁ κύριός του εἰς τὸ οἶκον. Πηδᾷ τότε ὁ Μενάλκας ἐκ τῆς ἀμάξης, διατρέχει τὴν αὐλήν, ἀναβαίνει τὴν κλίμακα, διέρχεται τὸν ἀντιθάλαμον, τοὺς θαλάμους, τὸ γραφεῖον, οὐδὲν αὐτῷ φαίνεται καινοφανές ἢ ἀλλότριον· κάθεται, ἀναπαύεται, εἶνε ἐν τῇ οἰκίᾳ του. Ἐντούτοις φθάνει ὁ οἰκοδεσπότης ὁ Μενάλκας ἐγείρεται προθύμως πρὸς ὑποδοχὴν ἐκείνου, τὸν περιποιεῖται εὐγενέστατα, τὸν παρακαλεῖ νὰ καθήσῃ καὶ πράττει πᾶν ὅτι νομίζει καθήκον εὐγενούς συμπεριφορᾶς. Ὁμιλεῖ, βεμβάζει καὶ πάλιν ὁ-

μιλεῖ ὁ οἰκοδεσπότης στενοχωρεῖται καὶ ἐκπλήττεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς πάσχει καὶ ὁ Μενάλκας· σκέπτεται ὅτι ἔχει πρὸ αὐτοῦ ἄνθρωπον ὀκνηρόν καὶ πληκτικόν, ἐλπίζει ὅμως ὅπως ὁποτε ὅτι θὰ ἀναχωρήσῃ τελευταῖον καὶ ὑπαίτιος. Μόλις, ὅταν ζητήσας νὰ δώσῃ διαταγὰς ἐκράξεν ἐπανειλημμένως τὸ ὄνομα τοῦ ἰδίου ὑπυρέτου, μανθάνει ἐκπληκτος παρὰ τοῦ οἰκοδεσπότης ὅτι οὐδὲν δικαίωμα ἔχει τοῦ προστάττειν ἐν ἀλλοτρίῳ οἴκῳ. Τὴν δὲ ἐπιούσαν ὁ ἀμαξηλάτης μετὰ πολυλοῦ μόχθου κατορθοῖ νὰ πείσῃ αὐτὸν ὅτι μὴ πληρωθεὶς ἀνέμενε μέχρις ἑσπέρας τὴν ἐξοδὸν του πρὸ τοῦ ὑπουργείου.

Ἄλλοτε τρέχει εἰς ἐπίσκεψιν Κυρίας τινός· ἐντὸς ὀλίγου πείθεται ὅτι αὐτὸς δέχεται τὴν ἐπίσκεψιν καὶ ὅμως κάθεται εἰς τὴν ἀναπαυτικώτεραν ἑδραν, μηδὲν σκεπτόμενος νὰ παραχωρήσῃ ταύτην. Εὐρίσκει ἔπειτα ὅτι ἡ Κυρία μὴκύνει πολὺ τὰς ἐπιπέσεις αὐτῆς· περιμένει πᾶσαν στιγμὴν νὰ τὴν ἴδῃ ἐγειρομένην, ὅπως μείνῃ ἐλεύθερος, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο παρατείνεται ἐπὶ πολὺ, ἐπειδὴ τῆς νυκτός ἤδη ἐπελούσης αἰσθάνεται ὄρεξιν διὰ τὸ δεῖπνον, παρακαλεῖ ἐν θερμῶς τὴν Κυρίαν νὰ μείνῃ, ὅπως συνδειπνήσωσιν. Ὁ πλατύς γέλως ἐκείνης φέρε εἰς συναίσθησιν τὸν Μενάλκην.

Διηγούνται ὅτι τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ γάμου του, λησμονήσας καὶ νόμφην καὶ καθήκοντα νεονύμφου, παρεκάλει φίλον τινὰ νὰ διέλθῃσιν τὴν νύκτα ἐξω τῆς πόλεως πρὸς θήραν λαγωῶν. Μετὰ τινὰ ἔτη ἡ συμβία ἐκπνέει εἰς τὰς ἀγάλας του· παρίσταται ἐν τῇ κηδείᾳ ὀλοφροῦμενος· τὴν δὲ ἐπιούσαν ὅταν ἡ ὑπυρέτρια λέγῃ ὅτι παρετέθη ἡ τράπεζα, ἐκείνος ἐρωτᾷ, ἐὰν ἡ σύζυγός του ἦνε ἐτοιμὴ καὶ ἐὰν εἰδοποιήθῃ.

Πρωΐαν τινὰ σπεύδει εἰς τὴν ἐκκλησίαν, βλέπει δίσκον πρὸς τῆς εἰσόδου, τείνει τὴν χεῖρα ὅπως λάβῃ ἀντιδωρον, ἀλλὰ μετ' ἀπορίας βλέπει τὴν παράδοξον ἰλαρότητα τῶν παρισταμένων, πρὶν ἠλίσθησθαι ὅτι μασσά νόμισμα χαλκοῦν. Προχωρεῖ ἐντούτοις καὶ μηχανικῶς ἵσταται πλησίον κηροστασίου· οἱ ὀφθαλμοὶ του προσηλώθησάν που ἤδη καὶ φαίνονται μὴ ἔχοντες θέλησιν νὰ στραφῶσιν ἄλλαχού· αἱ λαμπάδες στάζουσιν ἀφρόνως

ἐπὶ τοῦ ἐπενδύτου τοῦ Μενάλκα, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ τῶν χειρῶν του· μικρὰ δὲ κίνησις τῆς κεφαλῆς τίθησιν εἰς ἐπαφὴν τὴν ἀκτινιστικὸν αὐτοῦ κόμην πρὸς μικρὸν κηρίον. Αἰφνης αἰσθάνεται δύο στιβαρὰς χεῖρας ἐπιτριβούσας τὸ κρανίον του· ἐκπληκτος ἐπὶ τοιαύτῃ ἀσθαθείᾳ στρέφει βλέμμα ὀργίλον πρὸς τὸν ἄγνωστον νεανίαν τὸν ἐξακολουθοῦντα ἐτι τὴν τριβὴν, ὅτε μανθάνει ὅτι ὁ φέρεται καὶ χάριτας εἰς αὐτὸν ὡς ἐκτελούντα χρέη πυροσβέτου καὶ δυνηθέντα νὰ σώσῃ τὰ δύο τρίτα τῆς κόμης. Δυστυχῶς πάσχει δεινὴν συνάγχην, διότι τὴν προτεραίαν νύκτα εἶχε λησμονήσει νὰ λάβῃ ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἐφάπλωμα. Βίς ἕκαστον κύριε ἐλέησον εἶνε ἰναγκασμένος ν' ἀπομαχθῇ· τὰ δύο χειρόκτια ἄπερ κρατεῖ εἰς χεῖρας ἀντικαθιστῶσιν ἀλληλοδιαδόχως τὸ χειρομάκτρον, τὸ ὁποῖον ἄσπιλον καὶ ἀμόλυτον ἀναπαύεται ἐν τῷ θυλακίῳ. Τὴν θλιβεράν ταύτην ἐναλλαγὴν μόνις ἀναγνωρίζει, ὅταν ἐξεληθὼν τῆς ἐκκλησίας προσπαθῇ ὑπὸ τὰ στάζοντα ἐκείνα χειρόκτια νὰ καλύψῃ τοὺς δακτύλους. Προχωρήσαντα ὀλίγα βήματα κύριός τις τὸν σταματᾷ καὶ ἐρωτᾷ μειδίῳ μὴ τυχὸν ἔλαβε τὴν μίαν τῶν ἐμβάδων (παντοῦφλα) τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ Μενάλκας σκαλίζεται καὶ πραγματικῶς ἐξάγει ταύτην ἐκ τινος θυλακίου· τὴν εἶχε λάβει ἀντὶ τῆς καπνοθήκης του, ὅτε ἐπεσκέφθη ἐσχάτως τὸν ἀρχιερέα, ἀσθενῆ ὄντα καὶ καθήμενον παρὰ τῆς ἐστίας.

Ἐὰν ὁ Μενάλκας παίζων τὰ βλῖ ἐν καφενεῳ ζητήσῃ ὕδωρ, καταπίνει τοὺς πεσοῦς ῥίπτων τὸ ποιτήριον κατὰ τὸ στήθος τοῦ μεθ' οὗ παίζει. Ἐὰν εὐρεθῇ ἐν δωματίῳ φίλου, πτῦει ἐπὶ τῆς κλίνης ῥίπτων κατὰ γῆς τὸν πύλον καὶ νομίζει ὅτι πράττει ὄλιως τούναντιον. Θερινὴν τινὰ ἑσπέραν τὸν εἶδον κατὰ τὰς στήλας τοῦ Ὀλυμπίου Διός· ἐβάδιζεν ὑπὸ ἀλεξιήλιον· διότι ἐκτεθεὶς ὄλην τὴν ἡμέραν εἰς τὰς θερμὰς τοῦ ἡλίου ἀκτίνας ἠδυνήθη τυχαίως μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου νὰ σκεφθῇ ὅτι κακῶς πράττει ἐξ ἐρχόμενος ἀνευ ἀλεξιήλιου, καὶ ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον. Συνέβη δὲ ποτε ἐν μέσῳ πλατείᾳ νὰ ῥίψῃ ἠσύχως, ὡσεὶ πρᾶγμα τι ὁ χληρὸν καὶ ἀχρηστον, μεταξὺ τὸν ἀλεξιβροχὸν ὅπερ ἐκράτει ὑπὸ μάλης.

Ὁ αὐτὸς γράφει ἐκτενῆ ἐπιστολήν, βιαζόμενος δὲ νὰ γράψῃ καὶ δευτέραν ἀντὶ ἀμμοῦ ἐπιχέει μελάνην. Δυσφορεῖ ἀναγκαζόμενος νὰ καθάρισσιν τὸ γραφεῖον καὶ εὐρηκαθαρὸν χάρτην, ὅπως ἐκ νέου γράψῃ τὰς ἐπιστολάς, ἀλλὰ τέλος προφθάνει· σφραγίζει καὶ ἐπιγράφει ἀμφοτέρας. Τὴν ἑτέραν τούτων λαμβάνει ὑπουργός, ὅστις ἀποσφραγίζων ἀναγινώσκει. *Κύριε Κώστα, μὴ λησμονήσῃς, μόλις λάβῃς τὴν παρούσαν, νὰ μοῦ στείλῃς διὰ τὸ ἄλογον τὸ ἀχρον ποῦ ἵπεσχέθης.* Χωρικός δὲ τις τὴν ἐπιούσαν λαμβάνει τὴν ἑτέραν, ἐν ἣ ἀναγινώσκει. *Κύριε ὑπουργέ, θεωρῶ καθήκον μου νὰ μεταχειρισθῶ ὑπὲρ ὑμῶν πᾶσαν μου τὴν ἐπιρροήν κατὰ τὰς ἐκλογάς, ὅπως μὴ στερηθῇ ἡ πατρὶς λειτουργοῦ τοσοῦτον δραστηρίου καί....*

Ἀλλὰ διατί ἀλγεῖ αἰωνίως τὴν γλῶσσαν; Ἐρωτήσατε τοὺς παῖδας του, οἵτινες ἀπλῆτως προχθὲς ἐγγέλων βλέποντες τὸν πατέρα των ῥίπτοντα ὑπ' ὀδύνης τὸ σκυφίον ἀφ' οὗ ζέοντα καφὸν ἀπνευστὶ ἐρρόφουσαν· ἢ ἐρωτήσατε τοὺς φίλους, εἰς οὓς κατέστη σύνθετος πλέον νὰ βλέπωσιν τὸν Μενάλκην θέτοντα εἰς τὸ στόμα τὴν καίουσαν ἄκραν τοῦ σιγάρου.

Καταβαίνει ποτὲ ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως, ἕτερος ἀνέρχεται εἰς δὴ λέγει. — Βρὲ ἀδελφε, σὲ εἰζήτουν πρὸ πολλοῦ. Καὶ εὐθύς λαμβάνων αὐτὸν ἐκ τοῦ βραχίονος, ἀναγκάζει νὰ τὸν ἀκολουθῇ εἰς τὸ θέατρον τοῦ Ἡρώδου, εἰς τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου· παρατηρεῖ μετὰ θρησκευτικῆς προσοχῆς τὰ ἐλάχιστα λείψανα τῶν ἀνδριάντων καὶ τῶν ἀναγλύφων· προχωρεῖ, ἐπιστρέφει, θαυμάζει τὴν ἐκτασιν τοῦ ἀμφιθεάτρου· τέλος παρατηρεῖ καὶ ἐκεῖνον, ὃν ἀπὸ ἐνὸς ἤδη τετάρτου οὐρεῖ μεθ' αὐτοῦ· ἀπορεῖ ὅτι εἶναι ἐκεῖνος· οὐδὲν ἔχει νὰ εἴπῃ, ἀφίνει τὸν βραχίονά του ἀποτόμως καὶ στρέφει ἄλλαχού.

Συχνότατα συναντῶν τινὰ καθ' ὁδὸν ἀπευθύνει αὐτῷ οἰανδήποτε ἐρώτησιν, πρὶν δ' ἐκεῖνος προφθῆσῃ ν' ἀπαντήσῃ, ὁ Μενάλκας εὐρίσκειται εἰς τὸ ἄχρον τῆς ὁδοῦ. Ἡ τρέχων σὰς ἐρωτᾷ πῶς ἔχει ὁ πατήρ σας· τὸν ἀποκρίνεται μετὰ θλίψεως ὅτι ἀσθενεῖ βαρέως, καὶ ἐκεῖνος σείων τὸν πύλον του φωνάζει, — Χαίρῳ πολὺ. Ἡ σὰς πλησιάζει καθ' ὁδὸν, λέγων ὅτι ἤρξατο ἀκριβῶς ἐκ τῆς

οικίας σας, ὅτι χαίρει πολὺ ἐπὶ τῇ τυχαίᾳ ταύτῃ συναντήσῃ, ἐπειδὴ σπουδαία καὶ κατεπιείγοντα πράγματα ἔχει νὰ σᾶς ἀνακοινώσῃ. Βλέπει τότε τὴν χεῖρά σας. — Μπα! ἔχετε βλέπω ὠραῖον δακτύλιον; πόσα τὸν ἠγοράσατε; Σᾶς ἀφίνει συγχρόνως ἐξακολουθῶν τὴν πορείαν του.

Ἐν πολυαριθμῷ συναναστροφῇ πλησιάζει ἐπίσημον κύριον, ὅπως τὸν συγχαρῆ ὅτι δὲν ὑπῆγεν εἰς τὸν τελευταῖον χορὸν τῶν ἀνακτόρων. — Πλήττειται τις μάλλον ἢ εὐχαριστεῖται εἰς αὐτοὺς τοὺς χοροὺς; ἐπιμοταξίαι, βελάδαι γελοῖαι, ἔξοδα. Βλέπει ἄλλους φίλους, ὁμιλεῖ περὶ ἄλλων; εἶτα στρέφω πρὸς τὸν πρῶτον Κύριον· ἀλλὰ δὲν μοι εἶπατε πῶς διασκεδάσατε χθὲς εἰς τὸν χορὸν, οὕτε μὲ ποίας ἐχορεύσατε. Ἄρχεται ἔπειτα διηγήσεώς τινος, ἢν λησμονεῖ νὰ φέρῃ εἰς πέρας; σιωπᾶ, μειδιᾷ μόνος καὶ καυχᾶται διὰ παλαιότατον συμβάν, ὅπερ παροδικῶς ἐνθυμεῖται· ἀπαντᾷ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν, ὑποτονθορίζει ἀσμάτιον, σφουρίζει, ἐκτείνεται ἀναπαυτικώτατα ἐπὶ τοῦ σκίμποδος, χασμαῖται ἐπανειλημμένως, ἐκπέμπει πενθιμώτατον στόνον, νομίζει ὅτι εἶνε μόνος.

Προσκληθεὶς εἰς γεῦμα ἐπισωρεύει βαθμῆδόν πρὸ αὐτοῦ ὄλας τὰς μερίδας τῶν ἀρτων τῶν παρακαθημένων, εἰς οὓς οὕτε μαχαίρας οὕτε περόνας ἀφίνει νὰ ἀπολαύσωσιν. Ἐν τῷ μεταξύ λαλῶν λαμβάνει τὸ μέγα κοχλιάριον τοῦ ζωμοῦ πλήρες, τὸ φέρει εἰς τὸ στόμα καὶ οὕτε ἐκπλήττεται βλέπων τὸν ζωμὸν πλημμυροῦντα τὰ καινουργῆ ἐνδύματα του. Λησμονεῖ νὰ πῆ καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος; ἐάν δὲ παρακληθῆ εἰς τοῦτο παρὰ τοῦ ξενίζοντος καὶ εὔρη ὅτι ὑπερεπλήρωσαν τὸ ποτήριόν του, χύνει τὸ ἡμισυ κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ καθημένου πίνει τὸ ἕτερον ἡμισυ ἡσυχῶς καὶ δὲν ἐννοεῖ πῶς οἱ λοιποὶ καυχᾶζουσι, διότι ἔχουσεν τὸ περισσὸν τοῦ οἴνου κατὰ γῆς.

Κατὰ τύχην εὐρίσκεται μετὰ τινος χήρας; ὁμιλεῖ περὶ τοῦ μακαρίτου ἀνδρός της ζητῶν νὰ μάθῃ πῶς ἐξέπνευσεν. Αἱ ἐρωτήσεις αὗται ἀνανεοῦσι τὰς ὀδύνας τῆς γυναικός; μετὰ δακρύων καὶ ὀλολυγμῶν ἐξιστορεῖ τῷ Μενάλκᾳ τὴν ἀσθένειαν τοῦ μακαρί-

του μετ' ὄλων τῶν λεπτομερειῶν, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς παραμονῆς τοῦ πυρετοῦ καὶ φθάνουσα μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς τῆς ἀγωνίας; ἐκεῖ διπλασιάζει τοὺς ὀδυρμούς καὶ ἐξακολουθεῖ τὴν περιγραφὴν τῆς λαμπρᾶς κηδείας, τοῦ τάφου, ὃν ἠγόρασε μὴ φεισθεῖσα χρημάτων, ἀναπτύσσουσα ἐν ἐπιλόγῃ τὸ σχέδιον τοῦ μνημείου, ὅπερ θέλει ἀνεγείρει εἰς τὸν μοναδικὸν ἐκεῖνον σύζυγον. Ὁ Μενάλκας, ὅστις προσηλῶν τοὺς ὀφθαλμούς ἐπὶ τῆς χήρας ἐφαίνεται ὅτι ἐπρόσχευεν ἐν συγκινήσει, ἐρωτᾷ τότε, — Μόνον λοιπὸν αὐτὸν εἴχετε, Κυρία;

Δίδει διαταγὰς νὰ ἐτοιμάσωσι ταχέως τὸ πρόγευμά του; ἀφίνει καὶ τράπεζαν καὶ ὀμοτραπέζους πρὶν ἢ παραθέσωσι τὰ ἐπιδόρπια. Ἐξέρχεται πεζὸς φοβηθεὶς μὴ ἀργήσῃ, μέχρις οὗ ἐτοιμάσωσι τὴν ἄμαξαν; τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸν βλέπει τις πανταχοῦ τῆς πόλεως ἐκτός ἐκεῖ, ὅπου ὑπεσχέθη νὰ εὐρεθῆ δι' ὑπόθεσιν, ἥτις τὸν ἠνάγκασε νὰ ἐγερθῆ περὶ τὸν ὄρθρον. Τὸν ἀκούετε κραυγάζοντα ἐν παραφορᾷ; ζητεῖ τὸν ὑπηρετὴν του. — Πῶς ἀφίνει τὸ ἔργον του καὶ τρέχει ἀφαντος; τί γίνεται; ἄς μὴ παρυσιασθῆ πλέον ἐνώπιόν μου, θὰ τὸν διώξω ἀμέσως. Ὁ ὑπηρετὴς φθάνει; τὸν ἐρωτᾷ ὀργίλως πόθεν ἔρχεται, ἐκεῖνος ἀπαντᾷ ὅτι ἔρχεται ἐκ τοῦ μέρους, ὅπου εἶχε σταλῆ, καὶ συγχρόνως καταλεπτῶς ἀφηγεῖται τὰ τῆς ἀποστολῆς του. Τὸν ἀναγγέλλει τις ὅτι στενός του φίλος ἀπέθανεν. Ὁ Μενάλκας σείων τὴν κεφαλὴν καὶ δακρύων στεναρίζει λέγων, — Καὶ εἰς ἔτη πολλὰ! μετ' ὀλίγας ὥρας τὸν εὐρίσκει τις εἰς ζαχαροπλαστεῖον, ὅπου καθήμενος ἀτάραχος προσβλέπει διερχομένην τὴν πένθιμον συνοδίαν τοῦ νεκροῦ, εἰς ὃν ἐν τούτοις εἶχεν ἐτοιμασθῆ νὰ δώσῃ τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν.

Κατὰ παράκλησιν τῆς μητρὸς του κατέβη ποτὲ εἰς Πειραιᾶ, ὅπως προὑπαντήσῃ τὴν ἀδελφὴν του ἐρχομένην ἐκ Μασσαλίας. Εἰσέρχεται εἰς τὸ ἀτμόπλοιο, ἀλλ' ἀντὶ νὰ ζητῆ τὴν ἀδελφὴν διευθύνεται πρὸς τὴν πρῶραν, ὅπου ἵσταται θαυμάζων τὴν δρασερὰν αὔραν τῆς θαλάσσης; μετ' ὀλίγον βλέπει πλῆθος ναυτῶν ἀνελευθέρων τὴν ἀγκυραν. Εὐρίσκει τὸ θέαμα θαυμαστότερον ἐτι καὶ ὄλων ἐν ἐκτάσει μόλις περὶ τὴν

ἄγκραν τοῦ Σουνίου αἰσθάνεται ὅτι θὰ ἴδῃ τὴν ἐνθυμωμένην ἐρωτήσατε τὴν ἰδίαν, θὰ ἀκῶν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐν τούτοις ἐνθυμεῖται καλλίτερα. ἢ οἰκογένειά του, εἰς ἣν ἡ ἀδελφὴ ἐσεβαίου ὅτι δὲν εἶδε τὸν Μενάλκᾳ, θρηνοῦσα ἀπαρηγορητῶς ἐμελλε νὰ καλέσῃ ῥάπτριαν, βραφέα καὶ ῥάπτῃν, ὅπως πάντα τὰ ἑτερόχροα μετατρέψωσιν εἰς μέλανα, ὅτε λαμβάνει τὴν λεγρόφημα τοῦ Μενάλκα, ὅτι μετὰ χαρᾶς οὕτως ἐπεσκέφθη τὴν Ἁγίαν Σοφίαν.

Ὁ ἀφηρημένος εἰς τὸ φυλάττειν τὰ μυστικά εἶνε τόσον ἐπικίνδυνος, ὅσον καὶ ὁ ἀδιάκριτος, ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ λησμοσύνης, ὁ δὲ ἐκ κουφονοίας. Ὁ Μενάλκας σκοπεῖ ν' ἀναθρέψῃ παρ' ἑαυτῷ φυσικὸν τινα υἱὸν του, τὸν εἰσάγει λοιπὸν εἰς τὸν οἶκον ὡς ὑπέρτην; καίτοι δὲ μηχανᾶται τὰ πάντα, ὅπως ἀποκρύψῃ τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τοῦ νεανίσκου εἰς τὴν ὑποπτον σύζυγον, δεκάκις τῆς ἡμέρας τὸν ὀνομάζει υἱὸν του. — Ἐλα ἐδῶ, υἱέ μου! ἐδώκατε καλὰ εἰς τὸν Πετράκη μου νὰ φάγῃ σήμερον; μὴ ἐργάζεσθαι πολὺ, υἱέ μου! πρόσχε τὴν ὑγιάνσου, υἱέ μου

Εἰς τὰς προσφωνήσεις εἶνε γελοῖος. Τὸν ὑπέρτην του καλεῖ Κύριε; τὸν γραμματέα του βρὲ σὺ, τὸν ἀρχιερέα Κύρ Ἰγνάτιε, Κύρ Θεόφιλε. Εὐρίσκεται μετὰ τινος Καθηγητοῦ; ὁ ἀνὴρ οὗτος σοβαρὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ σεβάσιμος τὴν ἡλικίαν τὸν ἐρωτᾷ περὶ τινος γεγονότος, ἐάν πράγματι ἔχη οὕτω; ὁ Μενάλκας ἀπαντᾷ ταχέως, Μάλιστα, μάλιστα, Κυρία μου! ἔχει τρεῖς υἱούς καὶ δὲν κατῴρθωσεν ἔτι νὰ καλῆ ἕκαστον ὀνομαστί; βλέπει τὸν Δημοσθένην του καὶ φωνάζει, Ἀριστοτέλη, ἔλα ἐδῶ! βλέπει τὸν Γεράσιμόν του, εἰς ὃν εἶχε δῶσει παραγγελίαν τινὰ καὶ φωνάζει, διατί Δημοσθένη, δὲν ἔκαμες ὅ,τι σὲ εἶπα; — Δὲν εἶμαι ἐγὼ, πατέρα, ὁ Δημοσθένης. — Ἄ! καλὰ; ποῦ εἶνε λοιπὸν ὁ Δημοσθένης;

Φίλος τις παλαιὸς ἀποδημήσας, τὸν συγχαίρει ὅτι ἔχει σύζυγον πολὺ ὠραῖαν καὶ πολὺ εὐγενῆ. — Βέβαια εἶνε πολὺ ὠραία καὶ πολὺ εὐγενῆς, ἀποκρίνεται ὁ Μενάλκας. — Ποῖον εἶνε τὸ ὄνομά της, δὲν μοι λέγετε; — Τὸ ὄνομά της; τὸ ὄνομά της... Ὁ φίλος εἶνε ὁ Μενάλκας; ποῦ ὑπῆγεν; ἐρωτῶσιν φίλος; μειδιᾷ, βλέπων τὸν Μενάλκᾳ τριβοντα μάτην τὸ μέτωπον καὶ λέγοντα σοφῶς μετὰ πέντε λεπτῶν βαθείας σκέψεως ἐν τῷ κοιτῶνι, ὁ ἕτερος ὅτι θὰ εὐρίσκειται καὶ ἐρεῖνας. — Ἄ! εἶνε πολλὰ ἔτη ἀφ' ὅτου ἐν τῷ ἀποπάτῳ, ἀναγινώσκων βιβλίον ὅπερ

τὴν ἐνθυμωμένην ἐρωτήσατε τὴν ἰδίαν, θὰ ἐνθυμεῖται καλλίτερα.

Οὐδόλως ἄρα παράδοξον, ἐάν λησμονῆ καὶ τὸ ἴδιον ὄνομα. Σπεύδει ποτὲ εἰς τὸ ταχυδρομεῖον καὶ ἐρωτᾷ τὸν διανομέα, — Ἐχω ἐπιστολὴν; — Τὸ ὄνομά σας, Κύριε; Ὁ Μενάλκας εὐρίσκειται εἰς δεινὴν ἀμηχανίαν, ἐν ᾧ ὁ διανομὴς ἀδιάφορος ἐξακολουθεῖ τὴν ἐργασίαν του. Ἀναχωρεῖ ζητῶν νὰ εὔρη τὸ ὄνομά του, τὸ ὁποῖον σχεδὸν εὐρίσκειται ὑπὸ τὴν γλῶσσάν του. Καθ' ὁδὸν ἀνὴρ τις, βοὴν ἀγαθὸς, συναντῶν αὐτὸν οὕτω σύννου, κράζει ἐκ τοῦ ἀντιθέτου πεζοδρομίου, Πῶς τόσον σκεπτικὸς, Κύριε Μενάλκα; — Σὲ εὐχαριστῶ, βρὲ, σὲ εὐχαριστῶ! καὶ ἐπιστρέφει, πρὶν ἢ ὁ φίλος τὸν πλησιάζῃ, ταχεῖ βήματι πρὸς τὸ ταχυδρομεῖον, ὅπου θριαμβευτικῶς ἀπαντᾷ, Κύριος Μενάλκας λέγομαι! ἔχω ἐπιστολὴν;

Φίλος, καὶ ἰδίως φίλος τῆς καλῆς του συζύγου, τὸν ἐπισκέπτεται τὴν 9 ὥραν τῆς νυκτός. Τὸν δέχεται εὐγενέστατα ἀπὸ τῆς κλιμακῆς, ἀλλ' ἀντὶ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὴν αἴθουσαν, τὸν εἰσάγει κατ' εὐθείαν εἰς τὸν κοιτῶνα, ὅπου ἀκριβῶς ἡ Κυρία Μενάλκα ἡμίγυμνος ἤδη ἠτοιμάζετο νὰ κατακλιθῆ. — Ὅριστε, Κύριε, εἰσέλθετε. Κραυγὴ ἐκπλήξεως τῆς Κυρίας ἀπωθεῖ ἔξω τοῦ κοιτῶνος τὸν σφιγγῶντα φίλον, καὶ ὁ Μενάλκας μόλις αἰσθάνεται τὴν ἀναισθησίαν του, καθ' ἣς ἡ συμβία ἀπαγγέλλει τὴν αὐτὴν ἐκείνην νύκτα σφοδρῶς φιλιππικούς; μέχρις οὗ τὸν ἀποκοιμίζει. Ὁ δυστυχὴς ἀκουσίως ὑποθάλλει οὕτω τὰς ἐλπίδας τῶν στεναζόντων διὰ τὴν Κυρίαν Μενάλκα.

Ἄλλοτε, ἔχει φίλους ἱκανοὺς ἐν τῇ αἰθουσῇ τοὺς προσεκάλεσεν, ὅπως διασκεδάσωσι. Μόλις παρέρχονται ὀλίγα λεπτά ἀπὸ τῆς ἀφίξεως αὐτῶν καὶ ἐνθυμεῖται ὅτι πρέπει νὰ παραγγεῖλῃ νὰ ἐτοιμάσωσι καφέν. Ἐξέρχεται ἐπὶ τούτῳ προθύμως, ἀλλ' ἄμα φθᾶς εἰς τὴν κλιμακὰ λησμονεῖ διατί ἐξῆλθε καὶ μόλις, ἀλλ' ἀμυδρῶς, ἐνθυμεῖται ὅτι εἶχεν ὄρεξιν διὰ καφέν. Καταβαίνει λοιπὸν. Τί ἔγινε ὁ Μενάλκας; ποῦ ὑπῆγεν; ἐρωτῶσιν εἰ φίλοι ἀλλήλους; τέλος δὲ καὶ τοὺς δύο ὑπέρτας; ὁ εἰς λέγει ὅτι θὰ ἀποκοιμηθῆ βαρῶς μετὰ πέντε λεπτῶν βαθείας σκέψεως ἐν τῷ κοιτῶνι, ὁ ἕτερος ὅτι θὰ εὐρίσκειται ἐν τῷ ἀποπάτῳ, ἀναγινώσκων βιβλίον ὅπερ

συνήθως φέρει μεθ' εαυτοῦ· ἡ εἰκασία αὐτὴ φαίνεται ἢ μᾶλλον πιθανή· διότι ὁ ὑπέρτης διεβεβαίωσε ὅτι πολλάκις ὁ Κύριός του διήλθεν ἀναγινώσκων πλείονας ὥρας ἐν τῷ ἀποπλάτῳ ἢ ἐν τῷ γραφίῳ· καὶ ἐνίοτε ἐξερχόμενος ἐκείθεν ἀντὶ βιβλίου ἔφερον ὑπὸ μάλης τὸ προστυχὸν σκεῦος. Τρέχουσιν οἱ φίλοι, οἱ μὲν ἄπως ἐξυπνήσωσιν, οἱ δὲ ὅπως ἐξάξωσι τὸν Μενάλκην ἐκ τοῦ προσφιλοῦς μελετητηρίου· ἀλλ' ἀμφοτέραι αἱ εἰκασίαι ματαιοῦνται. Περιμεινάντες δὲ μάτην ἐφ' ἱκανὸν ἀπέρχονται, ἐν ᾧ ὁ Μενάλκας περιμέσας νύκτας ἡρέμος ἐπιστρέφει ἐκ τοῦ κafenείου, ὅπου καπνίζων ἐρέμβασε.

Ἐν γένει ὁ ἀφηρημένος ἔνεκα τῆς λησμοσύνης καὶ τῆς ἀναισθησίας του ἐκλαμβάνεται παρὰ πάντων πᾶν ὅτι δὲν εἶνε πράγματι. Τὸν θεωροῦσι βλάκα, διότι οὐδέποτε ἀκούει καὶ ὁμιλεῖ ἔτι ὀλιγώτερον! παράφρονα, διότι ἐκτός ὅτι αὐτολαλεῖ ὑπόκειται συνήθως εἰς μορφασμούς, γελοίους καὶ κινεῖ σπασμωδικῶς τὴν κεφαλὴν· ὑπερήφανον καὶ ἀγροίκον, διότι τὸν χαιρετᾷτε εὐγενῶς καὶ ἐκεῖνος ἀντιπαρέρχεται βλέπων ὑμᾶς ἀσκαρδαμυκτῆ, ἀλλὰ μὴδὲ τὴν κεφαλὴν του σείων· ἀδιάκριτον, διότι ὁμιλεῖ περὶ χρεωκοπίας ἐνώπιον οἰκογενείας πρὸ ὀλίγου πτωχευσάσης, περὶ θανατικῆς ἐκτελέσεως ἢ περὶ ἰκριώματος· ἐνώπιον ἀνδρῶς, οὕτινος ὁ πατὴρ ἐκεῖ ἀπέθανεν. Ὁ Μενάλκας οὔτε παρῶν, οὔτε προσεκτικὸς εἶνε εἰς τὰς μεταξὺ φίλων συζητήσεις· σκέπτεται καὶ λαλεῖ ταυτοχρόνως, ἀλλὰ σπανίως οἱ λόγοι ἔχουσιν ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὰς σκέψεις· διὸ σχεδὸν ἀείπατε ὁμιλεῖ ἀσυναρτήτως καὶ ἀνακολούθως. Συνηθέστατα λέγει καὶ, ὅταν πρέπη νὰ εἴπῃ ὅχι καὶ ἐὰν εἴπῃ ὅχι, ἐστὲ βέβαιοι ὅτι ἐννοεῖ καί. Ἐν ᾧ δὲ σᾶς ἀποκρίνεται μετὰ ταύτης περισκέψεως, ἀνοίγει καλῶς καὶ τοὺς δύο ὀφθαλμούς· ἀλλὰ νομίζετε ὅτι βλέπει ὑμᾶς ἢ ἄλλον τινά; Συναναστρέφόμενοι αὐτὸν καὶ εἰς στιγμάς, καθ' ἃς φαίνεται ποιῶν χρῆσιν τῶν αἰσθησῶν του, δὲν ἀκούετε σχεδὸν φράσεις, ἀλλὰ λέξεις στερεοτύπους καὶ ὀλιγοσυντάξους. *Μάλιστα εἶνε ἀληθές· περιέργον· καὶ δά· πραγματικῶς; μοὶ φαίνεται.*

Παρ' αὐτῷ τέλος καὶ αἱ αὐτόματοι κινήσεις; μεταβάλλουσι συχνότατα φάσιν. Πα-

ραπατεῖ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ, ἀντὶ διὰ μικρᾶς κινήσεως τῶν χειρῶν νὰ εὕρῃ τὴν ἰσορροπίαν τοῦ σώματος, κλίνει ὄλος ἐκεῖ ὅπου μᾶλλον βαρύνει, ὅπως μετὰ μείζονος ὀρμῆς πῆσῃ ἐπὶ βορβοροῦ ἢ κατὰ πετρῶν.

Ἀνάπτων σιγάρον ἐκ κηρίου, καίει ὀλίγον τὸν δάκτυλον· ἀντὶ δὲ νὰ φέρῃ τὸν δάκτυλον εἰς τὸ στόμα, ὡς ἤθελε πράξει καὶ αὐτὸς ὁ πίθηκος, κρατεῖ αὐτὸν ἀκίνητον παρὰ τῇ φλογὶ καὶ φυσῶν προσπαθεῖ νὰ σθέσῃ τὸ κηρίον.

Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΠΕΖΟΓΡΑΦΟΣ.

Ὁ ποιητὴς οὐδέποτε σχεδὸν γράφει σκέψεις, ἐνᾧ κυρίως δι' αὐτῶν δεικνύνται ὀρθός καὶ βαθύς ὁ πεζὸς λόγος· καὶ ὁμοίως αἰσθάνεται τὰς σκέψεις ὁ ποιητὴς, βαθύτερον ἴσως τοῦ πεζογράφου, διὰ τὸν λόγον ὅτι, πρὸς ἔκφρασιν τῶν ιδεῶν του, οἰαδιήποτε καὶ ἂν ὦσιν αὐταί, ἢ καὶ χάριν τῆς ὁμοιοκαταληξίας ἀπλῶς γενόμεναι, ἀνάγκη πᾶσα ἐπὶ πολὺ νὰ ἐργασθῇ διανοητικῶς· διαρκούσης δὲ τῆς ἐπιβλητῆς ταύτης ἐργασίας πλῆθος σχολίων, ἐπόψεων, διαφορῶν καὶ πορισμάτων παρίστανται· αὐτῷ ἀναγκασίως, ἐκτός ἂν ὑποθέσωμεν ἡλίθιον στιχοτυχεῖντα τὰς λογοκλοπίας του. Τὰ πορίσματα ταῦτα εἶνε μᾶλλον ἢ ἥττον καλά, ὀρθά, λαμπρά, ἐπαγωγὰ· παρσιτρέπου τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἐπαναφέρου εἰς αὐτὴν, ἐπέξηγούν, γοητεύουσι, εἶνε φλέβες ἀπλαῖ μεταλλεῖου διὰ τὸν πεζογράφον, ἀνταύγειαι πρίσματος διὰ τὸν ποιητὴν. Ἡ ψυχὴ τοῦ ποιητοῦ ὁρμῶσα συλλαμβάνει ιδεῶν μητέρα, ἐξ ἧς ἄλλα γεννῶνται· προσκολλᾶται ὁ ποιητὴς εἰς ταύτην, ἀλλ' ὁμοίως δυσκόλως ἀποφασίζει ν' ἀπολέσῃ τοὺς καρπούς τῆς σκέψεως, ὥστε εἰς τέσσαρας γραμμάς τὰς ὁποίας γράφει ἐμπεριέχονται αἱ ἐκ τῆς μητρὸς ιδεᾶς γεννηθεῖσαι· ἰδοὺ ἡ λεγομένη ποιησις, τὸ ἐμβάλλον δηλαδὴ τὸν νοῦν εἰς σκέψεις πᾶμπληθεῖς. Πᾶς ἀξιοσημείωτος στίχος ἀλη-

θοῦς ποιητοῦ περιέχει δις ἢ τρίς πλείοτερα τῶν ὄσων ἀναφέρει· εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀπολείπεται ἢ συμπλήρωσις συμφώνως μετὰς ιδεᾶς, τὰς δυνάμεις καὶ τὰς ὀρέξεις αὐτοῦ.

Ἄν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν μελωδίαν, ἣν ἕκαστος αἰσθάνεται, ὡς βλέπομεν ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ θεάτρου τῆς Σκάλας, ὅπου αἱ γυναῖκες ἐξισοῦνται ὑπὸ τοὺς πολυελαίους, καὶ τελευτῶντες μέχρι τῶν κοιλάδων ὅπου οἱ βόες σταματῶσιν εἰς τὸν ἦχον τοῦ συρίγγου τοῦ βοσκοῦ, θὰ ἴδωμεν ὅτι ἐν τῇ μελωδίᾳ ἐναπόκειται πρὸ πάντων τὸ πάθος τοῦ ποιητοῦ. Ἐν τῇ οὐσίᾳ τῆς ποιήσεως ὑπάρχει τοσαύτη μουσικὴ δύναμις, ὥστε οὐδὲμίαν συλλαμβάνει ὠραίαν σκέφιν ὁ ποιητὴς, ἅμα λείπει ἀπ' αὐτῆς ἡ μελωδία· οὕτως δὲ γυμναζόμενος, οὐχὶ μόνον τοὺς λόγους του πάντας, ἀλλὰ καὶ τὰς σκέψεις του πᾶσας ἔχει ἐπὶ τέλους μελωδικᾶς. Ἐπάρχει, καὶ μὲν, καὶ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ εἰδός τι καλαισθησίας ἀποδιωκούσης τὰς κακοφωνίας καὶ ἐπιζητήσις τις χάριτος ἐν τῇ ὄσῳ οἷόν τε καθαρῶτερα περιπλοκῇ τῶν λέξεων, ἀλλ' ἐὰν ὁ γράφων ἐπιδιώκει πολὺ τὴν γλαφυρότητα ταύτην, ἡ παιδαριώδης καθισταμένη προσπάθειά του ἀφαιρεῖ τὸ βάρος τῶν σκέψεων. Πρὸς ἀπόδειξιν μιᾶς μόνῃ λέξεως ἀρκεῖ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ὠρισμένος ῥυθμὸς· δὲν ὑπάρχει, ἀνευ ῥυθμοῦ δὲ ἀδύνατος ἡ μελωδία. Εἰς τί λοιπὸν χρησιμεύει τὸ μεταχειριζόμενον μέσον, ἐὰν τοῦτο δὲν ἦνε ἀναγκαῖος ὅρος πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ προτιθεμένου σκοποῦ; Τί ἤθελέ τις εἶπει περὶ ἀνθρώπου ἔχοντος ὑπόθεσιν κατεπειγουσαν καὶ ὁμοίως ἐπιβάλλοντος εἰς ἐκτὸν ὑπαρχεωτικῶς καθ' ὅδον βᾶδισμα διακεκομμένον καὶ ἐρρυθμον, ὡς χορευτοῦ; Παράμοια σχεδὸν πράττει καὶ ὁ γράφων πεζῶς, ῥυθμιζὼν δὲ τὰς λέξεις· ἔχει καὶ οὕτως κατεπειγὸν ἔργον, τὸ νὰ εἴπῃ ὅτι σκέπτεται, οὐχὶ δ' ἄλλο. Ἀπ' ἐναντίας, πρῶτιστοι νόμοι, ἀπαραιτήτοι ὅροι τοῦ ποιητοῦ εἶνε ὁ ῥυθμὸς καὶ τὸ μέτρον ἀνεξαρτήτως τῶν νόμων αὐτῶν οὐδεμίαν ἔχει ἀξίαν, ἀλλὰ δι' αὐτῶν ἔχει τὸν ῥυθμὸν ἐπὶ τὰ χεῖλη, καὶ τὸ μέτρον ἐν τῷ λάρυγγι· ἀνευ αὐτῶν εἶνε βωβός.

Προχωρήσωμεν ἔτι. Δὲν προτιθεματικῶς ἀλλήλων ν' ἀποδείξω ὅτι ὁ μὲν λογο-

γράφος εἶνε πεζός, ὁ δὲ ποιητὴς ἰππεύς. θέλω ἀπλῶς νὰ εἴπω ὅτι ὅλως διάφοροι εἶνε αἱ φύσεις αὐτῶν, ἀντίθετοι σχεδὸν καὶ ἀντιπαθεῖς ἢ μία πρὸς τὴν ἄλλην. Τοσοῦτον δ' ἔχεται ἀληθείας τὸ λεχθὲν, ὥστε δὲν εἶνε δύσκολον πολὺ νὰ ἀπαντήσῃ τις μετὰ τῶν ἀναγνώστων ἀνδρας ἀξίους, εὐφυεῖς, πνευματώδεις, δεικνύοντας κλίσιν μεγάλην δι' ἔργα ἐν πεζῷ λόγῳ γεγραμμένα, ἀμαρτησάτους δὲ ὡς πρὸς τὰ ἀφορώμενα τὴν ποιήσιν· ἀπ' ἐτέρου, ἄλλοι ἀγράμματοι σχεδὸν, ξένοι ὅλως τοῖς γράμμασι κατακηλουντὰ ἀκουσίως εἰς μόνον τὸν ἦχον τῆς ὁμοιοκαταληξίας, φθάνουσι δὲ μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ, ὥστε ἀδυνατοῦν ἐπὶ τέλους νὰ ἐξετάσωσι τὸ καλὸν ἢ κακὸν σκέψεως τινός, ἅμα αὐτὴ ἀποτελεῖ στίχον. Τί συνάγωμεν ἐκ τούτου; Βεβαίως ὅτι αἰτία τῆς τοιαύτης μὲν ἀποστροφῆς ἀπ' ἐνός, τῆς τοσοῦτον δ' ἰσχυρᾶς προτιμήσεως ἀπ' ἐτέρου, δὲν εἶνε μόνος ὁ διάφορος τρόπος τοῦ ἐκθέτειν τὰς ιδεᾶς.

Ὁ μυθιστοριογράφος, ὁ δραματογράφος, ὁ ἠθικολόγος, ὁ ἱστορικός, ὁ φιλόσοφος, βλέπουσι τὰς σχέσεις τῶν πραγμάτων· ὁ ποιητὴς συλλαμβάνει τὴν οὐσίαν αὐτῶν. Ἡ μεγαλοφυΐα του ἔμφυτος οὕσα αὐτῷ, ἀναζητεῖ πανταχοῦ δυνάμεις ἐμφύτους· ἡ σκέψις του εἶνε πηγὴ ἀναβλύζουσα ἐκ τῆς γῆς· μὴ ζητῆτε νὰ λάβῃ μέρος εἰς πολιτικὰς συζητήσεις, οὐδὲ νὰ ἐπιφέρῃ συλλογισμοὺς ἐπὶ ὑποθέσεως συμβαινούσης εἰς δύο βημάτων ἀποστασιν, ἔστω· ἀγνοεῖ καὶ τὴν ποικιλίαν τοῦ ἀνθρωπίνου φαντασίας καὶ τὴν ποικιλίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἕνα μόνον ἀνθρώπον γνωρίζων, τὸν ἀνθρώπον ὅλων τῶν ἐποχῶν. Οὐδέποτε ἐσκέφθη ποιητὴς, ὅτι ἡ γῆ στρέφεται περὶ τὸν ἄξονά της· ἀδιάφορος εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ δημοσίου, παραμελεῖ καὶ τὰς ἰδίους αὐτοῦ, ἀρκούμενος εἰς τὰ ἔργα τῆς φύσεως. Τὸ ἐλάχιστον, τὸ μικρότερον τῶν πλασμάτων ὑπάρχον κινεῖ τὴν περιέργειάν του. Ὁ μέγας Γαίτης κατέλειπε τὸν κάλαμον, ἵνα περιεργασθῇ χάλικα τινὰ ὥρας ὀλοκλήρους ἐφιστῶν ἐπ' αὐτοῦ τὴν προσοχὴν του, διότι ἐγγύρizen ὅτι ἐν παντὶ ἐδρεύει ἐλάχιστον μέρος τοῦ μυστηρίου τῶν θεῶν. Οὕτω πράττει ὁ ποιητὴς· θεωρεῖ καὶ τὰ ἄψυχα αὐτὰ ἀντικείμενα ὡς σκέψεις βωβᾶς, παρατηρεῖ ἐν

ἐκστάσει τὸ σχῆμα τῆς ὕλης, γυμναζόμενος δ' εἰσχωρεῖ ἐν τῷ χυμῷ τῆς φύσεως, ἐν ἀπαράλογοι ὄνειροπόλοι κορεννύσι τὸν ἐνθουσιασμόν αὐτῶν διὰ φλυκταινωδῶν ἐπιφωνήτων καὶ ματαίου κροταλισμοῦ λέξεων. Βλέπειν, αἰσθάνεσθαι, ἐκφράζειν, ἰδοὺ ὁ βίος τοῦ ποιητοῦ τὸ πᾶν αὐτῷ λαλεῖ. Οὗτος δὲ πάλιν συνομιλεῖ μετὰ κάρφους ἀχύρου, καὶ ἀπὸ πάσης εἰκόνας προσβαλλούσης τὴν δρασιν αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῆς ἀσχημοτέρας αὐτῆς διαγραφῆς ἀντλεῖ καὶ τρέφει ἀπαύστως τὸν πρὸς τὸ ἀπολύτως ὠραῖον ἔρωτα. Ἐν παντὶ αὐτοῦ αἰσθηματι, ἐν πάσῃ πράξει, ἡς μάρτυς παρίσταται, ζητεῖ τὴν αἰωνίαν ἀλήθειαν οἷος ἐγεννήθη, τοιοῦτος ἀποθνήσκει, ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ ἀπλότῃ τὸ δ' ὕστατον βλέμμα, ὅπερ ῥίπτει ἐπὶ τοῦ κόσμου, φθάσας εἰς τὸ τέρμα τῆς ἀθωότητός του, εἶνε βλέμμα παιδίου ἀκόμη.

(Ἐκ τῶν τοῦ Alfred de Musset).

I. K.

ΚΥΝΗΓΙΟΝ ΤΙΓΡΕΩΣ.

I

Ἡ σκηνὴ λαμβάνει χώραν ἐν Βιρμανίᾳ, μιλίᾳ τινα μακρὰν τῆς Νυγνουὺν - γχοῦς ἐντὸς δάσους ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ὁποῦοι λίμνη, ἔχουσα ἀφθονον ἀλιείαν, κατέχει τὴν θέσιν ἀρχαίου μοναστηρίου ἐξαφανισθέντος κατὰ τινα σεισμόν. Ὁ Κ. Θωμᾶς Anquetil μετέβη αὐτόθι ὅπως κυνηγήσῃ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ βαρόνου Λ. τῶν ὑπρετῶν του καὶ τινῶν ἰθαγενῶν, ὧν ἰδίως ἐξεῖχε τις καλούμενος Λάος. Ἴδου αὐτὴ ἡ διήγησις του.

«Ἐἶχον προχωρήσει πρὸ τῶν συνοδοιπόρων μου διήλθον περὶ τὴν λίμνην ἀκολουθούμενος ὑπὸ Ἰνδοῦ τινος ἰθαγενεῖος, πρὸς ὃν εἶχον παραδώσει τὴν ἑτέραν τῶν καρβινῶν μου. Ἐκείνην τὴν στιγμήν διεβη ἀγάλην πτηνῶν ἐφ' ἧς ἐξεκένωσα καὶ τὰς δύο τοῦ ὅπλου μου βολὰς ὁ Ἰνδὸς εὐθὺς ἐσπευ-

σεν ὅπως συναθροίσῃ τὰ νεκρὰ καὶ τὰ τραυματισθέντα.

Δὲν ἀπέχει 10 μέτρα, ὅτε ἀντήχησε μυκηθμὸς ὀξὺς, διαπεραστικός καὶ φοβερός, ἐπαναληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἐρημιῶν τοῦ δάσους, ὑπὸ τῶν βράχων τῆς περιχώρου. Καὶ εὐθὺς ἀκούω αἰφνίδιον κρότον, μεθ' ὃν τίγρις τις ἐξορμᾷ ἐκ τοῦ μέσου τῶν θάμνων, οὐδ' ἰσχυρῶς ἴσταν ἄχυρα.

Ἡ τίγρις ἀπέχει τεσσαράκοντα βήματα. Ὁ Ἰνδὸς ἰσταται, σκοπεύει καὶ πυροβολεῖ.

Νέος μυκηθμὸς. Ὁ θῆρ ἐξακολουθεῖ τὸν δρόμον αὐτοῦ. Εἰς εἰκοσι βημάτων ἀπόστασιν, ὁ Ἰνδὸς ἐκκενοῖ τὸν δεύτερον τῆς καρβίνου σωλήνα. Κραυγὴ ἀπαισία, κραυγὴ τρόμου καὶ ἀγωνίας ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν κρότον. Ἡ τίγρις εἶχε καταβάλλει καὶ ἀνατρέψει δι' ἐνὸς μόνου ἄλματος τὸν ἀντίπαλόν της, ὃν διεσπάρασσε καὶ κατεμέλιζεν.

Τότε ἐγὼ ῥίπτω τὸ ὄπλον μου, λαμβάνω τὸ ῥεβόλβερ μου διὰ τῆς δεξιᾶς, τὴν κυνηγετικὴν μου μάχαιραν διὰ τῆς ἀριστερᾶς καὶ ἐτοιμάζομαι. Δὲν ἠδυνάμην ἀκόμη νὰ πυροβολήσω. ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ τίγρις ἀπετέλουν ἓνα ὄγκον.

Τέλος ὁ θῆρ καταλείπει τὸ πτώμα καὶ μετὰ ὀφθαλμοῦς ἐξακοντίζοντας πῦρ, μετὰ φάρυγγα αἱματοῦντα καὶ μαστιγῶν διὰ τῆς οὐρᾶς τὰ πλευρά του στρέφεται πρὸς ἐμὲ, ἀποσύρεται ὅπως ἐπιπέση. Ἐξ πυροβολισμοῦ ἀντηχοῦσιν ἀπασαί αἱ σφαῖραι ἐπέτυχον. καὶ ὁ θῆρ κυλιέται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀφῆνων σπασμωδικὸν γρυσμὸν.

Ἐπὶ τούτοις ἐφθασαν εἰς τὸ πεδίον τῆς πάλης πάντες οἱ σύντροφοί μου.

Ὁ Ἰνδὸς ἦτο ἄμορφος σωρὸς δὲν εἶχε καταλίπει τὴν καρβίνου μου. Οἱ συνεσπασμένοι δάκτυλοι τῆς μὲν δεξιᾶς αὐτοῦ χεῖρὸς ἐκράτουν τὸν λύκον τοῦ ὅπλου, οἱ δὲ τῆς ἀριστερᾶς τοῦς σωλήνας, οἵτινες ἴσταν ἐστρεβλωμένοι καὶ ἔφερον εἰσέτι τὰ ἔγχνη τῶν ὀνύχων τῆς τίγρεως, ἐνῶ τὸ ξύλον τοῦ ὅπλου ἦν τεθλασμένον.

Ὁ ἄγιος θῆρ — ἦτο θῆλυς — ἔκειτο ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς, ἔχων τοὺς ὄνυχας συνθεταμμένους, τοὺς μύστακας περιπεφυγμένους, τὰ βλέφαρα συνεσταλμέ-

να, τὸν φάρυγγα ἀποστάζοντα αἵματος, γλοιώδους ἀφροῦ καὶ τεμαχίον κρέατος ἀσπαίροντος ἐπι.

Ἀνῆκεν εἰς τὸ φύλον τὸ καλούμενον τίγρις βασιλική τὸ ἀνεγνώρισα ἀπὸ τὸ ψιλὸν αὐτοῦ τρίχωμα διηθησμένον ὑπὸ μελανῶν καὶ ἀνωμάλων ῥαβδώσεων ἐπὶ χρώματος ξανθοχρόου.

Ἀλλὰ τὸ ἀνάστημα αὐτοῦ καὶ τὸ μῆκος, ἡ λεπτότης τῶν ἄκρων, ἡ ἀβρότης τῶν συνδέσμων, ἡ χάρις τοῦ σχηματισμοῦ, ἀπεδείκνυον σαφῶς ὅτι δὲν εἶχε φθάσει εἰς τὴν πλήρη ἀνάπτυξιν αὐτοῦ. Ἰπέθετον ὅτι ἦτο 7—8 ἐτῶν.

Ἡ πρώτη σφαῖρα τοῦ Ἰνδοῦ εἶχε διολισθῆσαι ἐπὶ τῶν πλευρῶν καὶ ἤμυξε τὴν ὀσφύν τοῦ ζώου. Ἡ δευτέρα εἰσέδυσεν εἰς τὴν σάρκα κατὰ τὸ ἄκρον τῆς ὠμοπλάτης ἓνα δάκτυλον κατωτέρω, ὁ Ἰνδὸς καταέβαλλε τὴν τίγριν, διότι ἔθραυε τὴν συνάρθρωσιν. Προφανῶς ὁ Ἰνδὸς τὰς δύο φορές ἔσπευσε πολὺ νὰ πυροβολήσῃ.

Δύο ἐκ τῶν ἐξ σφαιρῶν μου εἶχον θραύσει τὴν σιαγόνα τῆς τίγρεως. Αἱ τέσσαρες ἄλλαι εἶχον εἰσέλθει εἰς τὸ στήθος, μία παρέψυσε τὴν καρδίαν.

Μόλις ἐτελείωσεν ἡ ἐπιθεώρησις μας, ὁ Λάος ὅστις εἶχε παρατηρήσει τὰ πάντα μετὰ φροντίδος, συνέσφυσεν ὑπὸ τοὺς δάκτυλους του τὰς ἐξωγχομένους θηλάς τῶν μαστῶν τοῦ θῆρος καὶ εὐθὺς ἐξέφύρυσεν λευκοκίτρινον γαλακτώδες ὑγρὸν. Τοῦτο τὸν διεπρώτισεν ἤρασε τὴν μάχαιράν του, ἀπεμακρύνθη χωρὶς νὰ προσφέρῃ λέξιν καὶ ἤρρισε νὰ ἀνιχνεύῃ τὰ ἄκρα τῆς λίμνης ἐξετάζων πάντας τοὺς θάμνους. Ὁ βαρόνος καὶ ἐγὼ εἰς ἄκρον συγκεκινημένοι ἠτομάσαμεν τὰ ὄπλα ἡμῶν καὶ ἐκαιροφυλακτοῦμεν μετ' ἀνησυχίας ἀπὸ στιγμήν εἰς στιγμήν αὐζούσης.

Εἰς τὸ ἄκρον τῆς λίμνης, ἡ ἀκτὴ, ὠλόδης καὶ ὑγρὰ, παρεῖχεν ἔγχνη, ὧν τὰ μὲν πλατέα καὶ βαθέα, τὰ δὲ στεγὰ ἀδιόρατα.

Ὁ Λάος ὑπέλογισε τὴν θέσιν τῶν προφανῶς οἱ θῆρες ἦλθον ὅπως κατευναύσῃ τὴν δίψαν αὐτῶν, μεθ' ὃ ἀνεχώρησαν μεταβάλλοντες τὰ ἔγχνη αὐτῶν.

Εἰς τι μέρος ὅπου τὰ χόρτα, τὰ φυτὰ καὶ οἱ θάμνοι ἴσταν κατασιταγμένα καὶ

ποδοπατημένα πλέον ἢ ἀλλαγῶν, ὡσεὶ πολλοὶ θῆρες εἶχον σταματήσει, ὁ Λάος παρετήρησεν ὅτι τὰ κατὰ μέτωπον ἔγχνη, τὰ προερχόμενα ἀπὸ τὴν μητέρα ἴσταν προφανέστερα, ἢ ἡ λεπτὴ ὑψίχησις ἢ πρὸς ἀριστερὰν παρατηρούμενη. Τὸ τελευταῖον τοῦτο τεκμήριον τῷ ἤρκεσε τεσσαράκοντα βήματα μακρότερον ἀνεκράυγασεν εἰς σημεῖον χαρᾶς.

Ἰπὸ κλίνην σχοίνων, λωτῶν καὶ νυμφαίων ἠνθισμένων, δύο μικραὶ τίγρεις ὀλίγον χονδρότεραι γαλῆς, στογγυλαὶ ὡς σφαῖραι, ἐκάθηντο παρ' ἀλλήλας περιμένουσαι τὴν μητέρα αὐτῶν μετ' εἶδος ἀγρίου τρόμου. Πιθανώτατον εἶχον ἠλικίαν τριῶν ἐβδομάδων, ἢ τὸ πολὺ ἐνός μηνός.

Μόλις ὁ Λάος διήνοιξε διὰ τοῦ ἄκρου τῆς μαχαιρᾶς του τὸ χλοερὸν τοῦτο παραπέτασμα, ἐσφενδόνισαν σπινθήρας ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του, ἐμήκυναν τοὺς ὄνυχας τῶν, ἔτριξαν τοὺς ὀδόντας καὶ ἐξέβαλον ὀξὺν μυκηθμὸν ἄλλ' εἰς κτύπος τοῦ πλατέος μέρους τῆς σπάθης τοῦ Λάου ἤρκεσε νὰ καταβάλλῃ αὐτούς.

Ἐν μιᾷ στιγμῇ προσέδεσε τοὺς πόδας αὐτῶν μετὰ βρῦα καὶ σχοίνους, ἐξεδύθη τὸ φέρεμά του, ἐξέβαλε τὴν ἐφεστρίδα του, ἔμεινε δὲ γυμνός ὡς σκώληξ χωρὶς νὰ τὸν μέλη οὐδὲως, ἐξήπλωσε τὸ φέρεμά του χαμαί, ἔθεσεν ἐντὸς τὰ δύο τιγρίδια, ἔδεσε τὰ δύο ἄκρα, τέλος ἐκτυλίξας τὴν ἐφεστρίδα περιετύλιξε τὸ δέμα, προσήρμοςεν ἓνα κλάδον καὶ ἤρρισε νὰ βαδίξῃ φέρων ἐπ' ὤμων τὸ τρόπαιον αὐτοῦ καὶ ὁμοιάζων μετ' ἐργάτην ἐπανακάμπτοντα τῆς ἡμερησίας ἐργασίας.

II

Ἐπανηρχόμεθα διὰ μέσου τοῦ δάσους. Ἐγὼ καὶ ὁ βαρόνος ἐβαδίζομεν ἐπὶ κεφαλῆς καὶ συνομιλοῦμεν.

Αἴφνης ἀκούω κατὰ τὴν παρεῖάν μου θερμὴν πνοήν αἰσθάνομαι ὅτι χεῖρ περιέζυσε τὴν ὀσφύν μου, στρέφω καὶ βλέπω τὸν Λάον, ὅστις ψιθυρίζει βιαστικῶς τὰς λέξεις ταύτας εἰς τὸ οὖς μου.

— Ἀρχηγέ, φυλάξου.

— Τί με θέλεις;

— Μὴ προχωρεῖς.

— Τί τρέχει;

— Μία τίγρις, εἶπεν ἐκτείνων τὴν χεῖρά του.

‘Ο διάλογος ούτος άντηλλάχθη ενώ έλάμβανον τό όπλον μου, τό όποιον άφρόνως ποιών είχον άναρτήσει επί των ώμων. Μικρόν ύψωμα 12—15 ποδών επέκειτο τής όδου· παρ’ αυτό ήτο πυκνή φυτειά ύψηλών θάμων· ή τίγρις, ής έμαντεύσαμεν μέν τό σώμα δέν έβλέπομεν όμως άκόμη ή τήν κεφαλήν, μάς παρετήρει άσκαρδαμυκτεί έπακουμβούσα τήν όσφύν εις τό δένδρον και τό σώμα έπίδεδιπλωμένον ύπ’ αυτό, όπως διπλασιάση τήν όρμήν της. Έπερίμενεν όπως φθάσωμεν άπέναντι αυτής ίνα ριφθή καθ’ ήμών έξαιφνης μ’ έν μόνον πήδημα· τό χωρίζον ήμάς ήδη διάστημα ήτο μόλις τριακοντάς ποδών.

‘Όταν έσταματήσαμεν ίνα σκοπεύσωμεν αυτήν, ένόησεν ότι άνεκαλύφθη. ‘Ασθενής κίνησις αυτής μάς έρανείρωσεν ότι έξήταζεν όπόθεν ήδύνατο νά φύγη· ύπέκρουσα όμως μάλλον εις τήν αίματόεσαν φύσιν ή εις τό θάρρος αυτής, επέστρεψεν εύθύς πρός ήμάς και συμμαζευομένη επί των όπισθίων ποδών της ήτοιμάσθη όπως σφενδονισθή έφ’ ήμών.

Ευθύς άνέκραξα ζωηρώς. ‘Εν, δύο, τρία. Πύρ! Έπεσεν επί τής όδου ώς όγκος μολύβδου, πέντε ή έξ βήματα μακράν των προπόδων του ύψώματος. Περιέργον πράγμα! ούτε φωνήν, ούτε μυκηθμόν έξέβαλεν.

‘Εμενεν εκεί έχουσα τούς έμπροστίους πόδας τεταμένους, τούς όπισθίους κεκρυμμένους ύπό τήν κοιλίαν, τό δέ πρόσωπον κεχωσμένον έν τῷ χώματι. ‘Ενόμιζέ τις ότι έκοιμάτο· άλλ’ ήτο πράγματι νεκρά ή μόνον έσκοτισμένη ή λιποθυμημένη; Προεχωρήσαμεν άφού έπληρώσαμεν τά όπλα μας, ένῶ οι άνθρωποι μου έσχόπευον.

Είχον όρεξιν μή βλέπων αυτήν κινουμένην νά θραύσω τήν κεφαλήν της μέ τās σφαίρας του βεβόλθερ μου, διαμένων όμως εις άρκετήν άπ’ αυτής άπόστασιν, καθότι ή τίγρις καθώς και ό λέων, έχει πολλάκις άνασκιρτήματα και επανόδους μανίας αίτινες είναι κινδυνωδέσταται. ‘Εάν σε προσβάλη κατά τοιαύτην τινά στιγμήν άπωλέσθης· ό πούς της σε καταβάλλει, οι άνυχές της σε έξεντερίζουσι και οι όδόντες της σε θραύουσι τά μέλη και εάν εύρίσκεται έν τῇ τελευταία της στιγμή.

‘Ο Λάος μέ έμπόδισε λέγων ότι ήθελον

καταστρέψει τό δέρμα· μέ παρεκάλεσε νά τόν άφήσω νά τελειώση αυτός· επέισθη· έξηκολούθουν όμως διά πάν ένδεχόμενον νά σκοπεύω αυτόν.

‘Ο Λάος κατέλιπε κατά γής τό φορτίον του—τά τιγρίδια. Μετά ταύτα λαβών δι’ άμφοτέρων των χειρών τήν μάχαιραν έκ του άκρου τής λαβής, έτοποθετήθη άπέναντι του θηρός και κατήνεγκε κατά τής κεφαλής κτύπημα μετά τοςάυτης έπιτηδεύτητος και ζωηρότητας, ώστε έχώρισεν εις δύο τό κρανίον.

‘Όποία τίγρις! Τι ώραιο ζῶον! ‘Ητο άρρην πλήρους άναπτύξεως.

‘Ο Λάος έσυλλογίσθη νά πλησιάση πρός όσφρησιν τόν θήρα εις τά έντός τής χλαμύδος περικλειόμενα θηρία· ώς λυσσώντα έμυκήθησαν και κατέβαλον τόσους άγῶνας ώςε παρ’ όλίγον νά δραπετεύσωσι. Προφανές ότι ή τίγρις αύτη ήτο ό πατήρ των.

‘Ανεχωρήσαμεν διά θήραν πτηνών και επανήλθομεν πλούσιοι εις θήραν τίγρεων.

‘Αν επιθυμήτε νά μάθετε τό τέλος του δυστυχούς Λάου... άπέθανεν ούκ τρώς. Είχον δωρήσει πρός αυτόν τό όπλον μου και πολεμοφόδια, άτινα μετεχειρίζετο όσον ήδύνατο καλλίτερα. ‘Ημέραν τινά προσβλήθεις αίφνης ύπό τίγρεως τινος· έλαβεν άμυντικήν θέσιν. Οι δύο αυτού πυροβολισμοί άν και έν χροῖ ριφθέντες ύπῆρξαν άναφελείς. ‘Η τίγρις επέπεσεν επ’ αυτού, τόν κατέσχισε και τόν κατέφαγε έν ροπή όφθαλμού.

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΖΑΤΡΙΚΙΟΥ.

Ουδείς, άν καλώς ένθυμούμεθα, έγραψεν εισέτι παρ’ ήμίν περί τούτου. ‘Η πληθός των τόσων φιλολογικῶν και πολιτικῶν έργασιών τσοσούτον μάς κατέλαβεν, ώστε ουδείς άπεφάσισε ποτε ν’ άποθέση κατά μέρος άνωτέρας μελέτας και νά μεταβάλη είδος έκ των σπουδαίων, εις τά άθύρματα κατερχόμενος, ‘Αν όμως ή μελέτη των άθύρμάτων έχη τι τό τερπνόν, ή μελέτη του ζα-

τρικίου έχει ιδιάζόντως και τι σπουδαίον. Καθόσον άφορά τούτο, άναφερόμεθα εις τούς είδότες. Δέν είνε πολυς καιρός άφ’ ότου ή χρῆσις του παρ’ ήμίν σχεδόν έγενεκεύθη και έν τούτοις παρατηρεί τις άταξίαν και μεταξύ των καλῶς παιζόντων περί τόν κανονισμόν των κινήσεων. Τούτο, νομίζομεν, προέρχεται έκ τής έλλείψεως ειδικού τινος έγχειριδίου διδάσκοντος τά κυριώτερα. Πολύ λάκεις είδομεν σκακιστάς άνερχομένους· εις τού *Αυκαθητού* τό μαντείο και μετά θρησκευτικής εύλαβείας και κατανύξεως περιμένοντας τήν έλαχίστην λύσιν, ίνα μή είπω μπδενός λόγου άξίον άμφοεπιτήσεων.

Του παιγνίου τούτου ή αρχή άμφιβάλλεται. Κατ’ άλλους έφευράται είνε οι Πέρσαι, κατ’ άλλους οι Ινδοί και κατ’ άλλους οι Άραβες. Τό βέβαιον είνε, ότι και εις τούς τρεις όφείλεται ή τιμή, διότι και παρ’ τοίς τρισί μετά ζέσεως έκαλλιεργήθη. Παρ’ τοίς Σίναις ήτο άνεκαθεν γνωστόν, άλλ’ ή χρῆσις του ήτο πολύ διάφορος τής παρ’ ήμίν και εις τήν κίνησιν των στρατιωτών και εις τήν δύναμιν ενός έκάστου των άξιωματικῶν. Παρ’ των Άράβων εισήχθη εις τήν Ευρώπην. Οι Ισπανοί πρώτοι και κατόπιν οι Άγγλοι ήμφισβήτησαν τήν τιμήν τής διαδόσεώς του. Δέν παρήλθε πολυς καιρός και ειχεν ήδη εισαχθῆ εις όλα τά clubs. ‘Η άριστοκρατία τό υιοθέτησεν, οι δέ σπουδαίοι τό έξετίμησαν. ‘Υπό τήν εύνοϊαν λοιπόν τούτων άναπτυσσόμενον έγενεκεύθη θαυμασίως.

Τήν έν τῇ Ευρώπη προόδόν του διάφοροι συγγραφαί παρηκολούθησαν. Περιώνυμοι παίκται διγγωνίσθησαν πρός άλλήλους ως πρός τήν άνακάλυψιν πρωτοτύπων θεωριῶν, ουδείς όμως ήδυνήθη νά φθάση τόν γερμανόν δοῦκα του Βρουνσβικ και τόν γάλλον Philidor· τούτων ό πρώτος ύπό τό ψευδώνυμον του Gustave Selenus έξέδωκεν αξιόλογον πόνημα, όπερ αύτός ό Philidor εκθειάζει ως προΐον έξόχου νοῦ και πείρας, δέν ήδυνήθη όμως νά συστηματοποιήση μετά τοςάυτης άγχοινίας, όσον ό έτερος. Ούτος εις ηλικίαν 23 ετών έξέδωκε τό πρώτον βιβλίον του έπιγραφόμενον, *Analyse des échecs en 1749*. Ουδείς είχε μέχρι τούδε θίξει μετά τοςάυτης άκριβείας ζητήματα,

άτινα ουδ’ οι σπουδαιότεροι παίκται Σάλβιος και Καρρέρας ήνέκησαν. Πρώτον ήδη άπεδεικνύετο θεωρητικῶς, ότι ήδύνατο νά γίνη m a t μέ πύργον και άξιωματικόν κατ’ άξιωματικόν· πρώτος ούτος έξδωσε τήν τρομεράν εκείνην δύναμιν εις τούς στρατιώτας, ους άπεκάλει ψυχήν του echec, άποδείξας ότι ή καλή ή μη πορεία των άποφαρίζει τήν έπιτυχίαν, ή άποτυχίαν. ‘Απαντά τις μετά θαυμασμοῦ εις τό σύγγραμμα του έκτακτου ταχύτητα εις τās άλλεπαλλάλους προσβολάς και προνοητικότητα στενωχωρούσαν φρικτά τόν αντίπαλον εις τήν άμυναν.

Τό σύγγραμμα τούτο επηκολούθησαν διάφορα άλλα Γαλλιστί, Άγγλιστί και Ιταλιστί. Αί περι του echec δέ κρίσεις νύξανον, όσον νύξανε και ή χρῆσις του· θεωρίαί διάφοροι ύπό διάφορων σκακιστών έξηνέχθησαν και θά εύρίσκετο πάντως εις μεγάλην σύγχυσιν ό θέλων νά διδαχθῆ, ένεκα τής πληθούς των συγγραψάντων, άν άγγλική έταιρεία έδρεύουσα έν Λονδίω δέν έπελαμβάνετο άκαδημαϊκῶς τής βασιμοποίησεως μονίμων κανόνων, ρυθμίζουσα αυτούς διά του συνδυασμοῦ τής θεωρίας μέ τήν πείραν.

Των κανόνων τούτων τινάς θά επιχειρήσωμεν ν’ άντιγράψωμεν πρός χρῆσιν των παρ’ ήμίν σκακιστών, σύχόμενοι συναμα τήν διάδοσιν τούτου, άτε βασιανίζοντες τόν νοῦν και συν τῇ μεγαλειτέρῃ σπουδαιότῃ τέρποντες, καθόσον μάλιστα μετ’ εύχαριστήσεως βλέπομεν, ότι ή άναπτυσσομένη χρῆσις τούτου προσκείται καθ’ έκάστην νέους προσυλήτους, άποσπῶσα αυτούς άπό τούς κύκλους των πρεφικῶν όργίων και του φιλάτου Φαραώ.

Θά ήτο ευεργέτημα διά τούς παιζοντας, άν εις τι των ένταῦθα εκδιδομένων περιοδικῶν συγγραμμάτων έσχεδιογραφούντο έν τέλει προβλήματα κατ’ άπομίμησιν των Γαλλικῶν και Άγγλικῶν πρός λύσιν, αλλά δυστυχῶς τούτο άποφεύγουσιν οι εκδόται και διότι ή ζυλογραφία είνε λίαν σπανία, ίνα μή είπωμεν λίαν δαπανηρά παρ’ ήμίν και διότι, άντι τούτου, οὔτοι προτιμῶσι ίνα διά των γρίφων των έλκύωσι μάλλον τήν έπιμελεμένην διάνοιαν των συνδρομητριῶν των.

Οί κανόνες οὔτοι είνε οι εξῆς:

4.

Ὁ παίζων πρέπει νὰ ἔχη πάντοτε δεξιόθεν λευκὸν τετράγωνον.

2.

Ὅστις χαρίζει κομμάτι, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κινήσῃ πρῶτος, ἐκτός ἂν ἄλλως ἐσυμφωνήσῃ. Κατὰ πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν ἀποφασίζει ἡ τύχη. Τοῦ ἐνὸς δὲ ἀρξαμένου ἔπεται ὁ ἕτερος ἀλληλοδιαδόχως.

3.

Ἄν ὁ εἰς λησμονήσῃ ἓνα στρατιώτην ἢ ἓν κομμάτι καὶ τὸ παιγνίδι ἤρχισεν, ἀφίεται εἰς τὴν θέλησιν τοῦ ἀντιπάλου τὸ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἄνευ αὐτοῦ, ἢ ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου ἐπιτρέπων καὶ τὴν θέσιν τοῦ λησμονηθέντος.

4.

Ἄν τις χαρίξῃ εἰς τὸν ἕτερον ἓνα στρατιώτην, ἢ ἓν κομμάτι, οὗτος δὲ τὸ λησμονήσῃ ἐντὸς τοῦ ζατρικίου καὶ τὸ παιγνίδι ἤρχισεν, ἀφίεται εἰς τὴν θέλησιν τοῦ χαρίσαντος τοῦ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἢ νὰ ἀρχίσῃ ἐκ νέου, ἐπιτρέπων τὴν θέσιν τοῦ λησμονηθέντος.

5.

Ὅστις ἐγγίσει κανὲν κομμάτι, ὀφείλει νὰ τὸ παίξῃ, ἐκτός ἂν προλάβῃ καὶ εἴπῃ τὴν λέξιν *isâz* (*jadoube*) ἐγγίζων.

6.

Ἄν τις ἐγγίσῃ κομμάτι τοῦ ἀντιπάλου, ὀφείλει νὰ τὸ λάβῃ, ἐκτός ἂν πάλιν προλάβῃ διὰ τῆς αὐτῆς λέξεως. Ἄν αὐτὸ τὸ κομμάτι δὲν δύναται νὰ λάβῃ, διότι ἐκτίθεται ὁ βασιλεὺς ἢ ἡ βασίλισσά του, ὀφείλει νὰ παίξῃ τὸν βασιλέα ἂν δύναται.

7.

Ὅστις κάμει κινήσιν ἀδύνατον, ὀφείλει παραιτήσας αὐτὴν νὰ παίξῃ τὸν βασιλέα. Οὐδεμία ἀδύνατος κινήσιν παραιτεῖται, ἅμα ὁ ἀντίπαλος παίξῃ, ὅταν ὁ λανθασθεὶς ὀφείλει νὰ ἀφήσῃ, ὅπως ἔπαιξε.

8.

Πᾶς στρατιώτης ἅμα φθάσῃ εἰς τὴν τελευταίαν γραμμὴν τοῦ ἀντιπάλου του δύναται ν' ἀνταλλάξῃ μὲ βασίλισσαν, ἢ οἷον ἄλλοτε ἄλλο κομμάτι, καὶ ἂν ἀκόμη ὅλα εἰσὶ πλήρη.

9.

Πᾶς στρατιώτης δύναται εἰς τὴν ἀρχὴν νὰ προχωρήσῃ δύο τετράγωνα. Ἄν ὅμως

διέλθῃ διὰ τετραγώνου τὸ ὁποῖον προσβάλλει στρατιώτης τοῦ ἀντιπάλου, οὗτος δύναται νὰ τὸν πάρῃ καὶ νὰ τεθῇ εἰς τὴν θέσιν θὰ ἐτίθετο, ἂν ἀπλῶς ἤρχετο εἰς θέσιν προσβολῆς.

10.

Ὁ βασιλεὺς ὀχυρούμενος δὲν δύναται, εἰμὴ εἰς δύο τετράγωνα νὰ ὑποχωρήσῃ.

11.

Ὁ βασιλεὺς προσβαλλόμενος δὲν δύναται νὰ ὀχυρωθῇ καὶ ἂν αὐτὴ ἀκόμη ἢ διάβασίς του προσβάλλεται. Δὲν δύναται ἐπίσης νὰ ὀχυρωθῇ ὀπισθεν πύργου, ἂν ἐκίνησεν. Ἄν πράξῃ τι ἐκ τῶν μὴ ἐπιτετραμένων τούτων, ὀφείλει νὰ κινήσῃ τὸν πύργον, ἂν ἤγγισεν, ἢ τὸν βασιλέα ἂν θέλῃ.

12.

Ἄν τις προσβάλλῃ χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ, δὲν ὑποχρεοῦται ὁ ἀντίπαλός του ν' ἀποφύγῃ. Ἄν ὁ προσβαλὼν εἰδοποιήσῃ μετὰ τὴν δευτέραν κινήσιν, τότε ἀναστρέφονται ἀμφότερα αἱ κινήσεις καὶ ὁ προσβαλλόμενος ἀποφεύγει.

13.

Ὅταν ὁ βασιλεὺς δὲν δύναται νὰ κινήθῃ χωρὶς νὰ προσβάλλεται, τοῦτο λέγεται *pat*. Παρὰ τοῖς ἄγγλοις ὁ ὑφιστάμενος τὸ *pat* κερδίζει. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ὅμως καὶ λοιποῖς τὸ *pat* μηδενίζει τὸ παιγνίδι.

14.

Εἰς τὸ τέλος, ὅταν εἰς δυσκολεύεται νὰ κάμῃ τὸν ἄλλον *pat*, οὗτος δύναται νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ ἐντὸς πενήντα κινήσεων, ἄλλως τὸ παιγνίδι μηδενίζεται.

Μετὰ τοὺς ἀνωτέρω κανόνας δὲν νομιζόμεν ἄπο σκοποῦ νὰ παραδώσωμεν καὶ τινὰς διατάξεις, αἱ ἢ πείρα ἐκανόνισεν ὡς ὀριστικᾶς. Εἶναι δ' αὗται, αἱ ἐξῆς.

Εἰς μόνος στρατιώτης δὲν δύνανται νὰ κερδίσῃ, ἅμα ὁ ἀντίπαλος βασιλεὺς προτάσσεται.

Εἰς μόνος στρατιώτης κερδίζει, ὅταν προτάσσεται ὁ βασιλεὺς του· δύο στρατιώται καθ' ἐνὸς κερδίζουν εἰς πᾶσαν περίστασιν. Ἄλλ' ὀφείλει ὁ ἔχων τοὺς δύο νὰ ἀποφεύγῃ πάντοτε τὴν ἀνταλλαγὴν.

Ἐπίσης ἡ βασίλισσα κατὰ τρελλοῦ καὶ ἵππου.

Δύο ἵπποι· ποτὲ δὲν κερδίζουν.

Δύο τρελλοὶ μόνου, κερδίζουν.

Ἐπάρχουσι περιστάσεις καθ' αἶς τὸ παιγνίδι μηδενίζεται ὡς λ. χ. ὅταν εἶνε, Πύργος κατὰ ἵππου ἢ τρελλοῦ.

Πύργος καὶ ἵππος κατὰ πύργου.

Πύργος καὶ τρελλὸς κατὰ βασιλίσσης.

Πύργος καὶ ἵππος κατὰ βασιλίσσης.

Πύργος κατὰ τρελλοῦ καὶ δύο στρατιωτῶν.

Πύργος κατὰ ἵππου καὶ δύο στρατιωτῶν. Βασίλισσα κατὰ πύργου καὶ δύο στρατιωτῶν.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ ζατρικίου. Εἶνε ἀληθές ὅτι παρ' ἡμῶν δὲν πρέπει τις νὰ ἀπαιτῇ πολὺ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν κανόνων, διότι ἑλλειψεις φαινόμεθα εἰς ἄλλα πολὺ σπουδαιότερα. Ἐν τοῦλάχιστον θὰ ἐβλέπομεν εὐχαρίστως ἐφαρμαζόμενον, τὸ *pièce touché, pièce joué*, διότι βλέπει τις σκακιστὰς μακροχρονίους, ἀναστρέφοντας τρεῖς ἢ τέσσαρας κινήσεις καὶ τοῦτο διότι χάνουσι ἑξαφνα ἓνα πύργον, ἀδιαφοροῦντες δὲ ἂν ὁ ἄλλος πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σχεδίου τοῦ ἐθυσίασέ τι.

ΟΛΥΣΣΕΥΣ.

Ο ΛΟΡΔΟΣ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ.

1307—1314

Ἐκ τῶν τοῦ Βάλτερ Σκόττ.

(Μετὰφρασις Θ. Ἀντωνιάδου.)

XIII

Ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐβάδιζαν σιωπηλοὶ ὡς θηρευταὶ ἐπιζητοῦντες τὸ θήραμα ἐπὶ τοῦ ὄρους· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ βασιλεὺς Βρούκης εἶπε πρὸς τὸν Ῥονάλδον· ἀμεγάλοι θεοί, ὁποῖον θαυμάσιον θέαμα! διέβην πολλὰ ὄρη εἰς ξένας χώρας καὶ εἰς τὴν γενέθλιον γῆν καὶ ἡ εἰμαρμένη ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ κληρὸν δὲν ἠδύνατο ν' ἀνεγείρῃ ἐκ τῆς γῆς, ὅπως μᾶλλον χάριν τῆς ἀσφαλείας μου ἢ χάριν τῆς διασκεδάσεως. Διὰ τοῦτο ἐπλανήθη

εἰς πολλὰς ἐρήμους, ἀνῆλθον εἰς πολλὰ ὕψη, διέβην πολλὰς λίμνας, ἀλλὰ μὰ τὸ ξίφος μου οὐδέποτε παρουσιάσθη εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, εἰς ὁποῖον δῆποτε τόπον καὶ ἀνέβασα, χωρὶον τοσοῦτον ἄγριον ὡς αὐτὸ καὶ ὅμως τοσοῦτον ὑψηλὸν ἐν τῇ ἀγριότητι.

XIV

Δὲν εἶναι παράδοξον, ἂν ὠμίλησεν οὕτως ὁ Μονάρχης, διότι ὁ ἀνθρώπινος ὀφθαλμὸς σπανίως ἐθεώρησεν εἰκόνα αὐστηροτέραν τῆς καταπληκτικῆς ταύτης λίμνης, τῆς περιστοιχιζομένης ὑπὸ μαύρων ἀγόνων βράχων· φαίνεται ὅτι ἀρχαῖος σεισμὸς ἠνέφωξεν ἀπότομον ὁδὸν εἰς τὰ στήθη τοῦ σκληροῦ ὄρους καὶ πᾶν βάραθρον, πᾶσα λεκάνη, πᾶσα σκυθρωπὴ ἄβυσσος μαρτυρεῖ εἰσέτι τὰς ἐκ τοῦ σπασμοῦ ἐκείνου τῆς φύσεως καταστροφᾶς. Ἡ πεδιάς ἢ μᾶλλον ἀγρία παρουσιάζει ὅμως συνήθως σημεῖα τινὰ ζωῆς· ὁ ὑψηλὸς Βέν-Μόρ στρώννυται μὲ πόκον πρασίνην· εἰς τὸν βαθὺν Γλέν-Κρόν θάλλει ἡ ἐρείκη· καὶ ὁ Γρούχαν-Βέν καλύπτεται ὑπὸ σκιάδων· ἀλλὰ ἐδῶ... ἐπὶ τῶν ὑψῶν εἰς τὰ βάθη περὶ ἡμᾶς οὐδὲν δένδρον, οὐδὲν φυτὸν, οὐδὲν ἄνθος, οὐδεμία χλόη! Τίποτε δὲν παρουσιάζει εἰς τὸν ἀποκαμύοντα ὀφθαλμὸν τὸ ἐλάχιστον ἔχνος βλαστήσεως· βράχοι μόνον φαίνονται ἐπισεσωρευμένοι κατὰ τύχην, σκυθρωπὰ βάραθρα, κορυφαὶ ἄγονοι, ὄγκοι ἀπειροὶ γρανίτου, ὡσεὶ ὁ τόπος οὗτος δὲν ἐγνώριζε τὸν ἥλιον τοῦ θέρους, οὐδὲ τὴν γλυκεῖαν ὄρσον τοῦ ἔαρος, ἥτις καλύπτει διὰ ποικίλων χρωματισμῶν τὰ μᾶλλον ἄγρονα μέρη.

XV

Καὶ καθόσον ἐβάδιζον, οἱ σύνοφρος βράχοι καὶ ἡ βαθεῖα λίμνη ἐγίνοντο ἀγριώτερα· μέγιστοι ἐξῶσται ἐκ μαύρου γρανίτου παρουσίαζον ὁδοὺς ἀγρίας καὶ δυσπροσίτους, σχηματιζόμενας ὑπὸ συντριμμάτων βράχων βοβολισάντων ἀνωθεν τοῦ ὄρους εἰς φοβεράν τινὰ νύκτα τρόμου, ὅτε ὠλόλυξε μὲν ὁ λύκος, ἢ δὲ ἔλαφος ἐτρέπετο εἰς φυγὴν. Τινὰ τῶν συντριμμάτων τούτων ἴσταντο ἐν ἰσορροπίᾳ ὡς ἐκ θαύματος· ἐν ἰσορροπίᾳ τοιαύτῃ, ὥστε καὶ βραχίων βρέφους ἠδύνατο νὰ κλονίσῃ τοὺς ὄγκους ἐκείνους, οὗς στρατὸς ὀλόκληρος δὲν ἠδύνατο ν' ἀνεγείρῃ ἐκ τῆς γῆς, ὄγκους ἐρριμμένους κατὰ τύχην ὑπὸ τῆς

παρωργισμένης φύσεως, αλλά τρέμοντας ἐπὶ τῶν βάσεων αὐτῶν, ὅπως οἱ δρυϊδακοὶ λίθοι, τοὺς ὁποίους τέχνη ἐξοχος σχεδὸν μετεώρους ἐκρέμασεν. Αἱ ὀμίχλαι τῆς ἐσπέρας ἐν τῇ συνεχεί αὐτῶν κινήσει, ὅτε μὲν ἐκάλυπτον τὴν μακρὰν ἄλυσσον τῶν ὄρεων, ὅτε δὲ ἐγκατελείπουσαι τὰ λευκὰ ἐκεῖνα μέτωπα ἐξήπλουν τὸν μανδύαν αὐτῶν περὶ τὰς λίμνας, ἢ ἐκυλόντο ἐπὶ τῶν μαύρων κυμάτων, ἢ μᾶλλον συνεστρέφοντο μετὰ τῶν ἀνέμων παρασυρόμεναι ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀέρων. Συχνάκις ἐπίσης συμπυκνοῦμεναι αἰφνιδίως καταβαίνουνσι, καὶ τότε χεῖμαρροι βροχῆς καταπίπτουσιν ἐκ τῶν πλευρῶν αὐτῶν. Ἀλλὰ μετὰ τινὰς στιγμὰς ἐπαναφαίνεται πάλιν ἡ εὐθυμία λάμψις τοῦ ἡλίου καὶ χίλια γραμμὰ ὕδατος λευκαῖ ἐκ τῶν ἀφρῶν καταβαίνουνσιν ἀπὸ τῶν κορυφῶν τοῦ ὄρους.

XVI

«Ὅποιον εἶναι τὸ ὄνομα τῆς σκυθρωπῆς ταύτης λίμνης; εἶπεν ὁ Βρούκης· ἥτις περιστοιχίζεται ἀπὸ βάραθρα ἀπότομα καὶ τὰ ὁποῖα δὲν παρουσιάζουσιν εἰς τοὺς ἀγριοχοίρους καὶ εἰς τὰς ἐλάφους· ἄλλα μονοπάτια, ἢ τοὺς μαύρους τούτους βράχους· ἐφ' ὧν βαδίζομεν; Πῶς λέγονται τὰ ἄβατα ταῦτα ὄρη καὶ ἡ καταπληκτικὴ αὐτῆ κορυφή, ἥτις φωτιζομένη ὑπὸ τῶν τελευταίων ἀκτίνων τοῦ ἡλίου ἐγείρει μέχρι τῶν νεφῶν τὰ φοβερά βάραθρα καὶ τὰ εἰδεχθῆ σκίσηματα, τὰ ὁποῖα φαίνονται ὡσεὶ οὐλαὶ ἐπὶ τῆς τεθραυμένης ὑπὸ τοῦ κερανοῦ κεφαλῆς αὐτῆς;— Γορίσκιν λέγεται ἡ σκοτεινὴ αὐτῆ λίμνη, ἀπήντησεν ὁ Ρολάνδος, Κόλιν δὲ τὸ ὄρος, καλούμενον οὕτω καθὼς λέγουσιν οἱ βάρδοι ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀρχαίου Κουχούλιν· ἀλλὰ οἱ βάρδοι, συμφκειωμένοι εἰς τὰς νήσους ἡμῶν μετὰ τὴν φρίκην τῆς φύσεως, ἢ μετὰ τὴν ὠραιότητα αὐτῆς, ἀρέσκονται πρὸς ἰκανοποίησιν τῆς ἰδιοτροπίας αὐτῶν νὰ δίδωσι συχνάκις πλαστὰ ὀνόματα εἰς ὁμοίας θέσεις. Ἐπεθύμουν νὰ ἠδύνατο ὁ γέρον Τορκοῦλ νὰ σὰς δείξῃ τὰς ἐχούσας στήθη λευκὰ ὡς ἡ χίων παρθένους αὐτοῦ, ἢ νὰ σὰς ψάλλῃ τὰ μονότονα ἄσματα τῆς τροφῆς αὐτοῦ. . . ἀλλὰ παρθένοι μὲν εἶναι οἱ ὑψηλοὶ βράχοι μετὰ τὰς λευκὰς κορυφὰς, τροφὸς δὲ ὁ χεῖμαρρος ὅστις μυκάται. Ἐπεθύμουν νὰ ἠδύναμην

νὰ σὰς δείξω τὸ ἀχανὲς βάραθρον ὅπου χύνονται συστρεφόμενα τὰ ὕδατα τοῦ Κορε-βρέκιν. . . διότι ἐκεῖ, λέγουσιν, ἡ μάγισσα ἐνδύεται τὸν λευκὸν αὐτῆς σκούφον. Οὕτως οἱ νησιῶται ἡμῶν ἀνευρίσκουσιν ἐν τῇ φαντασίᾳ αὐτῶν φανταστικὰ ὀνόματα διὰ τοὺς ἀγριωτέρους τόπους.»

XVII

«Ὁ Βρούκης ἀπήντησε· «Ψυχὴ μελαγχολικὴ ἠδύνατο ν' ἀνεύρη ἐνταῦθα ἀντικείμενον σοβαρωτέρων σκέψεων· τὸ ὑψηλὸν τοῦτο ὄρος, τὸ ὁποῖον φέρει τὸ μέτωπον μέχρι τοῦ μέσου τῶν οὐρανῶν, ἀδιάφορον πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὴν χιόνα, ὅπου οὐδὲν γεννᾶται, ὅπου οὐδὲν ἀποθνήσκει, δὲν ὁμοιάζει τὸν μονάρχην τὸν κατέχοντα ὑψηλὴν θέσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν τρικυμιῶν τῆς πολιτικῆς, θέσιν τοσοῦτον μάλιστα ὑψηλὴν, ὥστε νὰ δύναται ν' ἀπολαύσῃ τὰς ἀφελεῖς ἡδονὰς τῆς ζωῆς; ἡ ψυχὴ αὐτοῦ δὲν εἶναι βράχος καὶ δὲν εἶναι ἔρημος ἡ καρδία αὐτοῦ; ἡ ἐστεμμένη αὐτοῦ κεφαλὴ ἰσταται ὑπεράνω τῆς ἐλπίδος τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ φόβου. . . ἀλλὰ, ἰδὲ, Ρο-νάλδε, ὑπὸ τὸν ὄζυν ἐκεῖνον βράχον βλέπω θηρευτὰς πλησίον ἐλάφου φονευθείσης· ποιοὶ ἄρα γε εἶναι; Πρὸ ὀλίγου ἔλεγε, ὅτι οὐδέποτε ποὺς θνητοῦ ἐπάτησε τὰς ἐρήμους ταύτας χώρας.»

XVIII

— Τὸ εἶπον. . . καὶ ἀληθῶς τὸ ἐπίστευον, ἀπήντησεν ὁ Ρο-νάλδος· μάλιστα ἐνόμιζον ὅτι ἔλεγον ἀλήθειαν καὶ ὁμως ἰδοὺ τῶντι πλησίον τοῦ τρίμηματος τοῦ γρανίτου τούτου πέντε ἀνθρωποὶ. . . μᾶς βλέπουνσι καὶ ἔρχονται πρὸς ἡμᾶς. Τὸ πτερόν, τὸ ὁποῖον στολίζει τοὺς σκούφους αὐτῶν ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι ὑπήκοοι τοῦ Λόρν καὶ ἐχθροὶ τοῦ κυρίου μου. — Τί σημαίνει! πέντε ἐναντίον τριῶν; εὐρέθην πολλάκις εἰς κρισιμωτέραν θέσιν· ἐντούτοις ὁ δυστυχὴς ἀκόλουθος οὐδὲ ὅλως δύναται νὰ μᾶς βοηθήσῃ· ἄς σκεφθῶμεν λοιπὸν περὶ τοῦ σχεδίου τῆς μάχης, ἂν ἀμφισβητήσωσι πρὸς ἡμᾶς τὴν διόδον. Πρόσβαλε τοὺς δύο καὶ ἐγὼ προσβάλλω τοὺς ἐπιλοίπους. — Ὅχι, πρίγκηψ, τὸ ξίφος μου πρέπει ν' ἀντιταχθῇ κατὰ τῶν τριῶν πολεμίων· ἡ ἰσχύς μου καὶ ἡ ἐπιτηδείότης μου εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ὅπλων εἶναι κατωτέρα τῆς ἰδικῆς σας· κατωτέρα θὰ ἦναι ἐπίσης

καὶ ἡ ἀπώλεια, ἐὰν ὁ Ρο-νάλδος ὑποκύψῃ. Ἀλλὰ οἱ νησιῶται ἐνωρὶς γίνονται στρατιῶται· ὁ Ἄλλαν ἔχει τόξον καὶ ξίφος καὶ ἂν ὁ κύριός μου εἶδε διαταγὴν περὶ τούτου, δύο βέλη θὰ καθίστων ἴσην τὴν μοῖραν εἰς ἐκάτερον τῶν πολεμιστῶν. — Ὅχι, ὄχι, καὶ ἂν ἐπρόκειτο περὶ τῆς ζωῆς μου αὐτῆς, ἀνέκραξεν ὁ πρίγκηψ· ἰκανὸν αἶμα ἔπесεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, αἶμα λίαν τολμηρῶς χυθὲν· μετ' ὀλίγον θὰ μάθωμεν, ἐὰν ἔρχονται ὡς φίλοι ἢ ὡς ἐχθροί.»

XIX

Οἱ ξένοι ἐπλησίαζον πάντοτε· ἀλλ' ὅσον πλησιέστερον ἔρχοντο, τοσοῦτον τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῶν ἀπῆρσεκεν εἰς τὸν μονάρχην· πάντες εἶχον κακὴν ὄψιν, λαθραῖον βλέμμα καὶ ἀδιάφοροι ἀνεβλέποντο· ἐπροχώρουν με βῆμα ἀσταθὲς καὶ τὴν κεφαλὴν ἔχοντες κεκλιμένην πρὸς τὴν γῆν· οἱ δύο πρῶτοι ἦσαν καλῶς ἐνδεδυμένοι, φέρντες ἐνδυμασίαν ὀρειῶν, ὑποδήματα καὶ σκούφον, ἐπενδύτην καὶ χιτῶνα· ἐπίσης τὰ ὅπλα αὐτῶν ἦσαν ὅπλα ὀρειῶν, παραξίφις, σπάθη, τόξον καὶ

βέλη· οἱ τρεῖς ἄλλοι, οἵτινες ἐβάδιζον ὀλίγον ὀπίσθεν, ἐφαίνοντο κατωτέρας τάξεως· εὐγενεῖς μᾶλλον ἐκ φόβου ἢ ἐκ καλῆς θελήσεως. Βαδίζομεν κατὰ τύχην, ὡς ἴσως καὶ σεις, ἀπήντησαν, ριφθέντες ἐδῶ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς θαλάσσης καὶ εἰμθα ἔτοι-
στροφῆν οἱ Σκῶτοι ἐσταμάτησαν· ἐχαιρέτησαν ἀποτόμως καὶ βραχέως, ἀλλ' ἐφαίνοντο εὐγενεῖς μᾶλλον ἐκ φόβου ἢ ἐκ καλῆς θελήσεως. Βαδίζομεν κατὰ τύχην, ὡς ἴσως καὶ σεις, ἀπήντησαν, ριφθέντες ἐδῶ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς θαλάσσης καὶ εἰμθα ἔτοι-

XX

Ἐπροχώρουν πάντοτε, καὶ πάντοτε ἐν σιωπῇ. «Εἶπατε τίνες εἰσθε, ἐκράυγασεν ὁ Βρούκης, ἄλλως σταθῆτε· ὅταν συναπαντῶνται εἰς τὰς ἐρήμους, δὲν διέρχονται ὁ εἰς πλησίον τοῦ ἄλλου ὡς εἰς ἡρεμόν τινα ὄδον πόλεως.» Πρὸς τὴν αὐστηρὰν ταύτην ἀπο-

μοι νὰ διανείμωμεν μεθ' ὑμῶν τὴν ἔλαφον ταύτην τὴν πρὸ μικροῦ φονευθεῖσαν, ἐὰν ἐπιθυμήτε νὰ δοκιμάσητε τὸ δεῖπνον ἡμῶν. — Ἐὰν ἤλθετε διὰ θαλάσσης, ποῦ εἶναι ἡ λέμβος σας; — Δέκα πηχῆες ὑπὸ τὰ κύματα τοῦ Ὠκεανοῦ! ἐναυαγήσαμεν χθές, ἀλλ' ἀνθρώποι ὡς ἡμεῖς δὲν φοβοῦνται τὸν κίνδυνον. Αἱ σκιαὶ πυκνοῦνται... ἡ ἡμέρα πίπτει... θέλετε νὰ συμμερισθῆτε τὴν καλύβην ἡμῶν; — Τὸ πλοῖόν μας περιμένει εἰς τὸν κόλπον· εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς προσφορὰς σας... Χαίρετε. — Ἡ Γαλέρα σας λοιπὸν ἦτο, ἥτις ἔπλεε τὴν ἐσπέραν ταύτην οὐχὶ μακρὰν τῶν περαλιῶν τῆς νήσου αὐτῆς; — Μάλιστα — Τότε, μὴ κάμνετε μάταιον κόπον· εἰς μάτην θὰ ζητήσητε αὐτὴν πρὸς τὸ παράλιον τοῦτο. Τὴν εἶδον ἀνωθεν τοῦ ὄρους· αἰφνιδίως ἐφάνη πλοῖον ἐκ τοῦ νότου μὲ τὴν ἐρυθρὰν σημαίαν τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τὸ πλοῖόν σας ὕψωσε τὰ ἱστία καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸ πέλαγος.

XXI

— Μὰ τὸν ἅγιον σταυρὸν, ἰδοὺ κακὴ εἰδήσις, εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ ὁ λόρδος Ῥοναλδος πρὸς τὸν βασιλέα Βρούκνυ, καὶ δὲν φέγγει πλέον ἀρκετὰ, ὥστε νὰ ἐξακριβώσωμεν τὴν ἀλήθειαν τῆς εἰδήσεως αὐτῆς· οἱ ἀνθρώποι αὐτοὶ ἔχουσιν ἦθος λιαν θάναυσον· ἐνόησε ὁμοῦ ὑπὸ ἅγιον φλοῖον πάλαι ἀγαθὴ καρδίᾳ ἄς ἀκολουθήσωμεν αὐτούς· ἔχομεν ἀνάγκην τροφῆς, πυρὸς καὶ καταφυγίου· θὰ προσπαθῶμεν νὰ προφυλαχθῶμεν κατὰ τῆς προδοσίας καὶ ἕκαστος ἀλληλοδιαδόχως θὰ φυλάξῃ τὸν ὕπνον τῶν συντρόφων αὐτοῦ... — Γενναῖοι ἄνδρες, δεχόμεθα. Εἴμεθα ξένοι σας καὶ θ' ἀνταμείψωμεν τὴν φιλοξενίαν σας. Ἐμπρός, ὀδηγήσατέ μας πρὸς τὴν καλύβην σας... ἀλλὰ, μίαν στιγμὴν! ἄς μὴ ἀναμιχθῶμεν αἱ δύο ομάδες... δεῖξατέ μας τὴν ὁδὸν διὰ μέσου τῶν ὄρεων καὶ τῶν βράχων καὶ θὰ σὰς ἀκολουθήσωμεν... βαδίζετε ἔμπρός!

XXII

Ἐφθασαν εἰς τὴν πτωχὴν καλύβην, σχηματιζομένην ἐκ πανίων τεταμένων ἐπὶ βράχου, καὶ εἰσερχόμενοι εὗρον νεανίαν, οὐτινος τὰ λεπτοφυῆ μέλη καὶ ἡ εὐγενὴς στάσις ἀντέφασκον πρὸς τοσοῦτον ἅγιον τόπον· ἔφερε σκιάδιον καὶ μανδύαν ἐκ κροκωτοῦ

πρασίνου καὶ ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἡ ἐνδυμασία αὐτοῦ, ὁμοία ἄλλως τε πρὸς τὴν τῶν αἰσιδῶν, ἦτο μαύρη, καθὼς καὶ αἱ τρίχες αὐτοῦ· αἱ παρειαὶ αὐτοῦ ἐμφαίνουσαι τὴν νεότητά εἰσέτι ἦσαν ἐρυτιδωμέναι ὑπὸ τῆς ὀδύνης καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ πλήρεις δακρύων. «Πόθεν τὸ παιδίον τοῦτο;» εἶπεν ὁ Ῥοναλδος, καὶ αἱ λέξεις αὐταὶ ἐφαίνοντο διασκεδάσαι τὴν θλίψιν του. Ὡσεὶ ἐγειρόμενος ἐκ φοβεροῦ ὄνειρου, ἤγειρε τὴν κεφαλὴν ῥηγνύων φωνὴν καὶ περιέφερε περὶ ἑαυτὸν πεπλανημένα βλέμματα, ἔπειτα ἐστράφη πρὸς τὸ μέρος τοῦ τοίχου καὶ δὲν ἐφαίνετο πλέον ἢ ὁ λαιμὸς αὐτοῦ, ὅστις ἐκαλύφθη ὑπὸ ζωηροῦ ἐρυθμάτους.

XXIII

«Ποῖον εἶναι τὸ παιδίον αὐτό; ἠρώτησεν ὁ Ῥοναλδος καὶ δεύτερον. — Αἱ περιπέτειαι τοῦ πολέμου ἔκαμαν αὐτὸν αἰχμάλωτον ἡμῶν· καὶ δύναται νὰ γίνῃ καὶ ἰδικὸς σας, ἂν νομίζετε ὅτι ἡ μουσικὴ τέρπει περισσώτερον τοῦ χρυσοῦ· διότι, μολοντί βωθὸς ἐκ γενετῆς ὁ παῖς αὐτός, παίζει καλῶς τὴν ἄρπαν, τὴν λύραν καὶ μεταχειρίζεται καλῶς τὸ τόξον· γνωρίζει τέλος πάντων νὰ συντάμῃ τὸν καιρὸν δι' ἐκείνους οἵτινες εὐχαριστοῦνται εἰς τὴν διασκεδασίαν αὐτὴν κατὰ τὴν σκέψιν μου ὁ εὐνοϊκὸς ἄνεμος, ὅστις στενάζει ἐπὶ τῆς πρῶμνης, παράγει ἀρμονικωτέρους τόνους. — Ἀλλ' ἐνοεῖ τὰς λέξεις, αἵτινες τῷ ἀπευθύνονται; — Μάλιστα· οὕτω τοῦλάχιστον μὰς εἶπεν ἡ μήτηρ του, γραῖα γυνὴ, ἥτις ἀπωλέσθη κατὰ τὸ ναυάγιόν μας· ἐκ τούτου ἡ ὀδύνη τοῦ νεανίου· ἄλλο τίποτε δὲν γνωρίζω περὶ τοῦ νέου αὐτοῦ· ἀπὸ χθὲς ἔγινεν αἰχμάλωτός μας. Ἐνῶ ἔπνεεν ἄνεμος ἐναντίος καὶ ὁ οὐρανὸς ἐμυκάτο, δὲν ἠδυνάμεθα νὰ σκεφθῶμεν περὶ αὐτοῦ... ἀλλὰ διατὶ νὰ χάνωμεν ματαίως τὸν καιρὸν μας εἰς ἀνωφελεῖς λόγους; Καθήσατε· συμμερισθῆτε τὸ γεῦμα ἡμῶν καὶ καταθέσατε τὰ ὄπλα σας.» Αἰφνιδίως ὁ αἰχμάλωτος ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν, ἔρριψε βλέμμα ταχὺ πρὸς τὸν Ῥοναλδον. Ἦτο βλέμμα σημαντικόν, τὸ ὁποῖον ὁ ἀρχηγὸς εὐκόλως ἠννόησε.

XXIV

«Φίλε, εἶπε· πρέπει ν' ἀνάψωμεν πῦρ καὶ νὰ φάγωμεν ξεχωριστὰ, διότι θὰ μά-

θη· ὅτι ἐκτελοῦμεν τάξιμον, ἐγὼ ὁ σὺντροφός μου καὶ ὁ νέος οὗτος ὑπρέτης. Ὁρκισθῆμεν νὰ νηστεύωμεν καὶ ν' ἀγρυπνώμεν μέχρι τῆς ἐκπληρώσεως τῆς εὐχῆς ἡμῶν καὶ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν δυνάμεθα νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸν ἑξοζωστῆρα καὶ τὴν σπάθην, οὐδὲ νὰ καθήσωμεν εἰς τράπεζαν ξένου· ἀπαγορεύεται ἐπίσης εἰς ἡμᾶς νὰ κοιμηθῶμεν συγχρόνως· ἕκαστος ἀλληλοδιαδόχως ὀφείλει ν' ἀγρυπνῇ· λοιπὸν, φίλε μου, λαμβάνομεν τὴν γωνίαν αὐτὴν τῆς καλύβης πρὸς ἰδιαιτέραν μας χρῆσιν. — Παράδοξος εὐχὴ, εἶπεν ὁ γεροντιώτερος τῆς συμμορίας· μὲ φαίνεται δύσκολον νὰ τὴν διατηρήσῃτε· τί ἠθέλατε εἰπεῖ, ἐάν, ἀπαντῶντες εἰς τὴν ψυχρότητα μεθ' ἧς ἀνταμοίβεστε τὴν φιλικὴν ὑποδοχὴν μας, ἀρνούμεθα νὰ διανείμωμεν μετὰ σὰς τὸ γεῦμά μας; — ἠθέλαμεν σὰς εἰπεῖ ὅτι τὸ ξίφος μας εἶναι χαλύβδιον καὶ ὅτι ἡ εὐχὴ ἡμῶν δὲν μὰς ὑποχρεοῖ ν' ἀποθάνωμεν τῆς πεινῆς, ὅταν δυνάμεθα νὰ προμηθευθῶμεν τροφὴν εἴτε μὲ χρυσόν, εἴτε μὲ τὰ ξίφη μας.» Μετὰ τὰς λέξεις ταύτας τὸ σκυθρωπὸν πρόσωπον τοῦ οἰκοδεσπότου ἤστραψεν αἰφνιδίως, ἔτριξαν οἱ ὀδόντες αὐτοῦ καὶ συνεσπάσθησαν τὰ χαρακτηριστικὰ του, ἀλλὰ πᾶσα ἡ ὀργὴ αὐτοῦ καταπραῦνεται ταχέως ἐνώπιον τοῦ πυρῶδους βλέμματος τοῦ Ῥοναλδου· καὶ τὸ ἀβέβαιον αὐτοῦ θάρρος δὲν δύναται νὰ ὑποφέρῃ τὸ ἤρεμον καὶ τὸ ἀτρόμητον βλέμμα τοῦ μονάρχου. Μετὰ βεβιασμένου μειδιήματος ἕκαστος, εἶπεν, ἄς ἀκολουθήσῃ τὰ ἔθιμα τοῦ στρατοπέδου τοῦ· ἕκαστος ἄς μείνῃ εἰς χωριστὰ στρατόπεδα καὶ κατὰ βούλησιν ἄς φάγῃ ἢ ἄς νηστεύσῃ, ἄς καὶ μνηθῇ ἢ ἄς ἀγρυπνήσῃ.»

XXV

Τὰ πυρὰ ἀνάπτονται εἰς διάφορα μέρη· ἕκαστος τρώγει ἀλληλοδιαδόχως καὶ ἀλληλοδιαδόχως ἕκαστος ἐπιβλέπει τὸν ἐχθρόν· διότι τὸ ὄμμα τοῦ γέροντος ὀρεινοῦ, ὅμμι μαῦρον καὶ πλήρες πονηρίας, ὑπερήφανον ἄμα καὶ σκυθρωπὸν, οὐδὲν προήγγελλε καλόν. Οὐδέποτε προσέβλεπε κατὰ πρόσωπον, ἀλλὰ πάντοτε περιέφερε περὶ ἑαυτὸν βλέμμα βραδὺ καὶ ὑποπτον, ἐκφράζων ὑπουλόγητα καὶ ἀπάτην καὶ τὸ ὁποῖον ἰσχυροποιεῖ λάμψις ἐξερχομένη διὰ μέσου τῶν φαιών

καὶ πυκνῶν βλεφάρων αὐτοῦ. Ὁ νεώτερος, ὅστις ἐφαίνετο υἱὸς αὐτοῦ, εἶχεν ἐπίσης ὄψιν σκυθρωπὴν ἐκφοβίζουσαν δειλὸν ἀνθρώπον· οἱ ἡμίγυμνοι δούλοι, οἵτινες ἐκάθητο ὀπισθεν αὐτῶν, ἔφεραν βλέμματα φόβου καὶ μίσους... Τέλος καὶ οἱ πέντε, ὅτε τὸ σκότος ὠλισθήσεν εἰς τὴν καλύβην κατεκλίθησαν καὶ ὑπεκρίθησαν τοὺς κοιμωμένους, ἢ ἐκοιμήθησαν ἀληθῶς. Καὶ αὐτὸς ὁ νέος αἰχμάλωτος ὁ στεροῦμένος τῆς ὀμιλίας ἠναγκάσθητο διὰ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ νὰ ἐκφράξῃ καὶ νὰ κλαίῃ τὰ δεινά του· δὲν ἠγρύπνησε περισσώτερον ἀγρυπνίαν ὀδυνηρὰν, ἀλλ' ἐξέτεινε τὰ μέλη του πρὸς ὕπνον.

XXVI

Ἐντούτοις ὁ βασιλεὺς δὲν ἐμπιστεύεται εἰς τοὺς ἐπικινδύνους τοῦτους ἀνθρώπους καὶ ῥυθμίζει τὴν τάξιν τῶν ἀγρυπνῶν· ὁ Ῥοναλδος πρέπει νὰ τηρῇ προσεκτικούς τοὺς ὀφθαλμοὺς μέχρι τοῦ μεσονυκτίου· ὁ βασιλεὺς θὰ διαδεχθῇ αὐτόν, διαδεχθῆσόμενον ἐπίσης ὑπὸ τοῦ νέου Ἀλλάν· ῥυθμίζουσι δὲ οὕτω τὰ πράγματα ὅπως δυνηθῇ ὁ ἀκόλουθος νὰ ἀναπαυθῇ κατὰ πρῶτον, ἀνάπαυσιν ἀναγκαίαν ἕνεκα τῆς νεαρᾶς ἡλικίας του... Ποία σκέψις ἀπασχολεῖ τὸν λόρδον Ῥοναλδον καὶ ἀπασχολεῖ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὕπνου, τὸν ὁποῖον φέρει ὁ κόπος; (διότι μὴ πιστεύσατε ὅτι καταδέχεται νὰ φοβηθῇ σπουδαίως ἐχθρὸν τοσοῦτον ἀγενῆ). Σκέπτεται τὴν ὠραίαν Ἰσαβέλλαν, καθ' ἣν στιγμὴν αὐτὴ ἐρρίφθη εἰς τοὺς πόδας τοῦ ὑπερηφάνου Ἀργεντίνου καὶ πρὸ πάντων ἐνθυμεῖται τὴν ἡμέραν ἐκείνην καθ' ἣν μετὰ εὐνοϊκοῦ μειδιήματος τῷ ἔδωκε τὸ βραβεῖον, τὸ προωρισμένον εἰς τὸν νικητὴν. Ὡραία ἐν τῇ χαρᾷ, ἔτι ὠραιότερα ἐν τῇ ὀδύνῃ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς εὐτυχίας καθὼς καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς δυστυχίας, πρέπει λοιπὸν αὐτὴ μόνον ν' ἀπασχολῇ τὸ πνεῦμά του; Ὅχι· ἐνθυμεῖται ὡσαύτως τὴν ὠραίαν αὐτοῦ μνηστῆν, τὴν Ἐδιθ... «Α! τί νὰ ἀποφασίσῃ λοιπὸν, ἀφοῦ ἀφ' ἐνός ἔδωκε τὴν καρδίαν καὶ τὸν ἔρωτά του, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν πίστιν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ οὐρανοῦ! Δὲν ἦτο δυσχερὲς πρᾶγμα εἰς αὐτὸν ἡ ἀγρυπνία, διότι σπανίως οἱ ἐρασταὶ ἀρέσκονται εἰς τὸν ὕπνον. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀντήχησε τοῦ βύα τὸ μεσονύκτιον ἄσμα, ἡ ἀλώπηξ ἀπῆντησε διὰ

κνυζήθῃ καὶ τότε ἀφυπνίσθη ὁ μονάρχης. Ἐπὶ τῇ παρακλήσει αὐτοῦ ὁ Ῥονάλδος συνήνεσε ἢ ἀναπαυθῆ ὀλίγον.

XXVII

Διὰ ποίας μαγείας ὁ βασιλεὺς Ῥοβέρτος διέρχεται ἄνευ ἀνίας τὰς ὥρας τῆς ἀγρυπνίας; Ἡ πατριωτικὴ αὐτοῦ καρδιά ἐθερμάνθη δι' εὐγενῶν σκέψεων· ἀνεπόμεναι τὰς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος αὐτοῦ μάχας, τὰ κυριευθέντα ἐξ ἐφόδου φρούρια, τὰς ἀπελευθερωθείσας πόλεις, τὰ τολμηρὰ σχέδια καὶ τὰς παραβόλους πράξεις, τὸ ῥόδιον τῆς Ἀγγλίας τὸ σχισθὲν καὶ ἀτιμασθὲν, τὸν σταυρὸν τῆς Σκωτίας φερόμενον ἐν θριάμβῳ, τὰς ἡττας καὶ τὰς νίκας, τὸν πόλεμον καὶ τὰς ἀνακωχάς· τέλος πάντων σκέψεις ἠρώων ἀπσχόλησαν τὸν γενναῖον Βρούκην. Μὴ ἐκπληττώμεθα λοιπὸν, ἂν ἐν τῷ μέσῳ τοιοῦτων σκέψεων ὕπνος δὲν ἐπεσκέφθη τὰ βλέφαρα τοῦ μονάρχου. Ἴδου εἰς τὴν δυτικὴν κορυφὴν τοῦ Κόλιν ἄρχεται ἀπλουμένη ὠχρὰ λάμψις ἢ ἐνδιερὶς ἐπιστρέφει εἰς τὴν φωλεὰν αὐτῆς καὶ τὸ ἐγειρόμενον πτηνὸν ῥηγνύει φωνῆν ὀξεῖαν· τότε ὁ ἀκόλουθος ἀγρυπνεῖ καὶ ὁ μονάρχης παραδίδεται εἰς ἀναγκαίαν διὰ τὸ τεταραγμένον πνεῦμα αὐτοῦ ἀνάπαυσιν.

XXVIII

Ἦτο βαρὺ διὰ τὸν Ἄλλαν τὸ ἔργον τοῦτο, διότι δὲν ἠδύνατο ἢ ἀγρυπνήσῃ μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης προσοχῆς πρὸς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν· θέτει ξύλα εἰς τὸ πῦρ, τὸ ὁποῖον λάμπει ζωηρότερον διὰ τῆς σπινθηροβολούσης φλογὸς τῶν πευκῶν, ἔπειτα θεωρεῖ πρὸς στιγμὴν ἐν σιωπῇ τοὺς φιλοξενούντας αὐτοὺς, οἵτινες κοιμοῦνται κεκαλυμμένοι μετὰ τοὺς μανδύας αὐτῶν. Ἄλλ' οὐδεὶς φόβος ἢ δύνατο νὰ ταραξῆ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, διότι κατάγεται ἀπὸ πολεμικὴν γενεάν· καὶ ἂν φθάσῃ τὴν ὥριμον ἡλικίαν, θά δυνήθη νὰ ἐξισωθῆ πρὸς τοὺς γενναίους ἱππότες· ἔπειτα σκέπτεται τὸν οἶκον τῆς μητρὸς αὐτοῦ, τὰς ἀνθηρὰς σκιάδας, ἃς ἠγάπων αἱ νεαὶ αὐτοῦ ἀδελφί, τὰς παιδιάς τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας, ὧν αἱ θέσεις ἐκεῖναι ὑπῆρξαν μάρτυρες καὶ τὴν μακρὰν λειτουργίαν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἰωσήφ· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον αἱ λάμψεις τῆς φλογὸς φαίνονται οδυρόμεναι πρὸ τῶν κεκμηκῶτων αὐτοῦ ὀφθαλμῶν ἐ-

γείρεται τότε καὶ θεωρεῖ τὴν λίμνην ἐν ᾗ ἀρχίζουσι νὰ στίλβωσι αἱ ὠχρὰ εἰσέτι ἀκτινὲς τῆς ἡοῦς· ἡ ὀμίχλη καλύπτει τὰς κορυφὰς τοῦ Κόλιν· ἡ αὔρα τῆς πρωίας ῥυτιδοῖ τὴν ἐπιφανείαν τῶν ὑδάτων· τὰ μικρὰ σκυθρωπὰ κύματα, ὠθούμενα πρὸς τὴν γῆν, φιλοῦσιν ἀδιακόπως τοὺς βράχους ἢ τὴν ἄμμον· ὁ θόρυβος οὗτος ἀποκοιμίζει· ἀναπολεῖ λοιπὸν καὶ πάλιν τὰς ἱστορίας αἰτινὲς διεσκέδαζον τὰ πρῶτα αὐτοῦ ἔτη, τοὺς δαίμονας τοὺς ἀπαντηθέντας ὑπὸ τῶν ξένων ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, τὰς φανταστικὰς νύμφας καὶ τὰ ἐλακτοῦντα φάσματα, τὴν φοβερὰν καλύβην τῆς καταρραμένης μαγίσσης, τὸ ἐξ ἀλαβάστρου σπήλαιον τῆς σειρήνης, ἣτις εἰς τὴν μαγευμένην αὐτῆς κατοικίαν τοῦ Στράτ· Ἐρδε βυθίζει τὸ ὠραῖον αὐτῆς σῶμα εἰς πηγὰς, τὰς ὁποίας ἀγνοεῖ τὸ βλέμμα τοῦ ἡλίου· φερόμενος ὑπὸ τῆς φαντασίας εἰσέρχεται εἰς τὴν κατοικίαν ταύτην. Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ παρουσιάζονται οἱ θόλοι τοῦ σπηλαίου· δὲν βλέπει πλέον τοὺς σκυθρωποὺς τοίχους τῆς καλύβης· ὁ πῦρ αὐτοῦ πατεῖ ἐπὶ ἐδάφους μαρμαρίνου καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ λαμπραὶ γλυφαὶ στίλβουσιν ὡς ἐξ ἀστέρων στερέωμα! . . . Ἄ! δὲν ἀκούεται ἡ ναῖα ἐκφράσασα τὴν ὄργην αὐτῆς διὰ διαπεραστικῆς φωνῆς; . . . Ὁχι! . . . Εἶναι ἡ εὐνοῦς φωνὴ τοῦ αἰχμαλώτου, ἣτις ὁμοίαν ἰάν ἀργὰ διακόπτει τὸ ὄνειρον τοῦ Ἄλλαν· ὅτε ἠθήλησε νὰ ἐγερθῆ ἀπὸ τῆς γῆς, τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ ἐνὸς τῶν ληστῶν εὔρε τὴν ὁδὸν τῆς καρδίας αὐτοῦ! Ἐγείρει πρὸς τὸν οὐρανὸν τοὺς τεταραγμένους ὀφθαλμούς· . . . ψιθυρίζει τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου αὐτοῦ . . . καὶ ἀποθνήσκει!

(Ἐπεται συνέχεια).

ΟΡΦΕΥΣ.

(Ἀρχαῖος μῦθος.)

I

α — Εὐρυδικῆ, ἀνατέλλει
ἔαρὸς φαιδρὰ ἡμέρα,
καὶ τῆς ἀηδόνος μέλη
πλημμυροῦσι τὸν ἀέρα.

Παίζουσιν αἱ Ὀρειάδες
ἐπὶ λόφων βαθυσκίων,
καὶ ξανθαὶ Ἀμαδρυάδες
ἐπὶ τῶν θαλλόντων ἔων.

Ἡ ἡχὼ αὐτῆ δὲν ψάλλει
πλέον ἄσμα τελλιμμένον·
τόνοι ἀντηχοῦσιν ἄλλοι,
ἄσματα τερπνὰ ποιμένων.

Πανταχοῦ ἡ εὐτυχία
ἀνθοστόλιστος προβαίνει·
δυστυχῆς καρδιά μία
μένει ἔρημος καὶ ξένη!

Τί τὸ κύμα ψιθυρίζει
πέραν εἰς τὴν παραλίαν;
διὰ τί νὰ κατοπτρίζῃ
τόσσην τ' οὐρανοῦ αἰθρίαν;

Ἄνθη, τί σὰς διηγεῖται
ὁ ἀήρ εὐώδης πνέων;
χρυσασπίδες, τί ζητεῖτε
ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθέων;

Ὡ κοιλιάδες, ἀντηχεῖτε
μύχλον ἀγάπης στόνον . . .
Ἄλλὰ διατὶ λαλεῖτε
περὶ ἔρωτος πρὸς μόνον;

II

α Εὐρυδικῆ, παλμοὶ τόσοι
οὕτως ἔπαυσαν ταχέως;
Ἄφου ἤδη σιωπῶσι
ἔπαλλον λοιπὸν ματαιῶς;

Ἀποθνήσκει ἡ καρδιά;
ὦ ναί! θνήσκει, ὡς ἐκπνέει
ἡ τῆς λύρας ἀρμονία,
ἣτις χαίρεται ἢ κλαίει.

Μετὰ φίλων Ναϊάδων,
παρ' ὧν τόσον ἠγαπάσο,
ἐπὶ χλοερῶν κοιλάδων
ἀμερίμνος ἐπλανᾶσο.

Σ' εἶδε πλὴν ὁ Ἀρισταῖος·
τείνει βέβηλον τὴν χεῖρα·
φεύγεις . . . ἔφυγες ματαιῶς·
ἦτο ἀπηνῆς ἡ μοῖρα.

Ἰπὸ τ' ἄνθη κεκοιμημένος
ὄφρις ἔρπων ἐνεδρεῖται·
καὶ ἰδοὺ ἠγριωμένος
φεύγουσαν σὲ φαρμακεῖται.

Καὶ ἀπέθανες· βαθεῖα
νύξ σ' ἐκάλυψε θανάτου·
οὐδ' ἀστέρος ἀκτὶς μία
στιλβεῖ εἰς τὰ δώματά του.

Σκότος· ἀνοιξὶν ὁ χρόνος
διὰ σὲ δὲν ἔχει πλέον·
καὶ τὸν ἐωσφόρον μόνος
βλέπω ἄνω τῶν ὀρέων.

Καὶ ὁ λίθος μ' ἐλυπήθη,
ὅστις ἐπ' ἐκείνης κείται·
συγκινεῖται καὶ οἱ λίθοι,
ἢ νεκρὰ δὲν συγκινεῖται.

III

Ταῦτα ὁ Ὀρφεὺς ἐθρήνει
φέρων λύραν εἰς τὴν χεῖρα·
καὶ τὰ πάντα συνεχίνει
ἢ περιπαθῆς του λύρα.

Ὅρη, βράχους διαβαίνει,
τὰς θαλάσσας διασχίζει·
ὡς σκιά πλὴν ἐπομένη
ἢ ὁδύνη τὸν μαστίζει.

Εἰς τὴν ἄκραν τοῦ Ταινάρου
ἐπὶ βράχων ἀποτόμῳ

ἦν ἡ θύρα τοῦ Ταρτάρου·
πλησιάζουσι μὲ τρέμον.

Τοῦ κερβέρου ἡ ἀγρία
ὕλακῃ τὴν ἀναγγέλλει,
καὶ κοράκων ἀπαισία
περίπταται ἀγέλη.

Ὁ Ὀρφεὺς ἐκεῖ πλανᾶται
ποθητῆς σκιάς πλησίον,
καὶ τοὺς φθόγγους ἀκροῖται
τῶν θεῶν τῶν ὑπογείων.

Καὶ τὴν λύραν του στολίζει
ὄχι κλάδος δάφνης πλέον·
ἡ κυπάρισσος μαυρίζει,
σύμβολον τοῦ τάφου κλαῖον.

Ἰσταται παρὰ τὸ χαιῖνον
στόμιον τοῦ Ἄδου σκοτός·
πνεῦμα φόβου διαβαῖνον
τὸν ταραττει ἀλλοκότως.

Φεῦ! ἐκεῖ λοιπὸν πλανᾶται
ὡς σκιά ἡ Κύρουδικη;
ἔρημος δὲν ἀγαπᾶται·
εἰς τὸν Πλούτωνα ἀνήκει.

Κύπτει τρέμων καὶ διστάζων·
ἦκουσε κραυγὴν ὀδύνης·
Τίς ὁ ἀέλιος κραυγάζων;
μὴ εἶν, ἡ φωνὴ ἐκείνης;

« — Ἐρχομαι, ψυχὴ φιλάτη·
εἰς τὸν Ἄδην καταβαίνω·
εἰς τὰ σκοτεινά του κράτη
κἂν πλησίον σου θά μένω. »

IV

Ἀχανὲς καὶ ἐρημία
περιβάλλουσι τὸν Ὀρφέα,
καὶ ἀκούεται τραχέια
τοῦ Κερβέρου ἡ κραυγὴ
ἀντηχοῦσα φρικαλέα
ἐν τῇ φοβερᾷ σιγῇ.

Βαίνει μόλις ἀναπνέων
καὶ μὲ τρίχας ὠρτωμένας·

οὐδαμοῦ φῶς βλέπει πλέον
προχωρεῖ ψηλαφητεῖ
καὶ ὁ πούς αὐτοῦ πατεῖ
εἰς σκιὰς διερχομένας.

Ἄλλ' ὁ ἔρωσ ἐνθαρρύνει
τὴν ψυχὴν του δειλιώσαν·
ἡ ἀνάμνησις ἐκείνη
ὡς λαμπὰς τὸν ὁδηγεῖ·
εἰς ψυχὴν οὕτως ἐπώσαν
εἶναι αἰσχρός ἡ φυγῆ.

Πέραν ἡ Ἀχερουσία
πρὸ αὐτοῦ ἀπλοῦται λεία
καὶ ὁ Χάρων τὰ πορθημεία
ὑποβλέπων ἀπαιτεῖ·
πλὴν τοῦ Χάρωνος κρατεῖ
ἡ τῆς λύρας ἀρμονία.

Καὶ ἡ κόπη μονοτόνως
ὑδάτα νεκρὰ μερίζει·
θάνατος πλανᾶται μόνος
χάους ἀνωθεν ὑγροῦ·
καὶ τὸ κύμα ψιθυρίζει
διὰ τόνου θλιβεροῦ.

Τὸν ἀσφοδελὸν λειμῶνα
ἤδη ὁ Ὀρφεὺς βαδίζει·
ἀν λευκὸν ὡς τὴν χιόνα
ἄνθος φύεται ἐκεῖ,
ἀλλ' οὐδεὶς ζῶν κατοικεῖ·
στήθη τῶν νεκρῶν στολίζει.

Τοῦ Ὠρίωνος θηρεύει
ἡ σκιά ἐκεῖ πλησίον·
βέλη φέρει· ἐνεδρεύει
ὑπὸ δένδρα γηραιά,
καὶ ἐπίσης τὸ θηρίον
εἶναι, ὡς αὐτός, σκιά.

Καὶ ἀμύθητος γαλήνη,
ὡς ἡ ἀπειλὴ ἀγρία,
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ βρῦνει·
δένδρα ζῶα καὶ πτηνὰ
ὄλα εἶδωλα κενὰ
ὄλα ἀμαυρὰ καὶ κρυά.

Ἀταράχως διαρρέει
τὸ τῆς λήθης ὕδωρ· στόνον.

δὲν ἐκπέμπει καὶ δὲν κλαίει·
διαρρέει σκυθρωπὸν
καὶ δι' ἐλιγμῶν ἀφώνων,
ὡς ἡ λήθη σιωπῶν.

Ὡ! τὸ ὕδωρ τοῦτο πόσοι
ἐπεζήτησαν ματαίως,
Πρὶν ἐδῶ νὰ καταβῶσι!
πόσους μία του σταγῶν
πόνους φοβερῶν πληγῶν
θὰ ἐκοίμιζε ταχέως!

Λήθην ὁ Ὀρφεὺς δὲν θέλει·
Ἄγαπᾷ καὶ ἐνθυμεῖται,
καὶ ἐκείνη ἀνατέλλει
ἐν τῷ βίῳ του φαειδρά,
καὶ ἀνάμνησις καλεῖται
καὶ ὑπάρχει καὶ νεκρά.

Καθιστᾷ μᾶλλον γλυκεῖαν
τοῦ παρόντος ἡ ὀδύνη
παρελθούσαν εὐτυχίαν·
ὅταν ἡ ψυχὴ πονεῖ
μόνη τὴν ζωογονεῖ
ἡ ἀνάμνησις ἐκείνη.

Ἴρις ἐν τῇ τρικυμῇ
ἐνῶ λαίλαψ διεχύθη
θλάται ἐν αὐτῇ εὐδία
τοῦ ἡλίου ἡ ἀκτίς.
εἶναι θάνατος ἡ λήθη,
Πῶς τὴν λήθην ἐπαιτεῖς;

V

Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὰ σκοτὴ
ὅπου αἱ σκιά πλανῶνται,
ὅπου ἡ χαρὰ ὑπνώττει,
— ἀγρυπνεῖ ἡ συμφορὰ —
ὅπου δίκη αὐστηρὰ
κ' ἐριννύες συναντῶνται,

Ἰστανται ἐκπεπληγμένοι
Οἱ ἐν Ἄδῃ τὸν Ὀρφέα
βλέποντες νὰ διαβαῖνῃ·
ἀλλ' ἐκεῖνος προχωρεῖ·
ἡ ψυχὴ του ἡ γενναία
εἰς τὸν ἔρωτα θαρρῆει.

Ἐδῶ τοῦ Ταντάλου βλέπει
τὰς φρικώδεις τιμωρίας·
καὶ πικρὰ ἀκούει ἔπη
καὶ ἀκούει φοβερὰν
τοῦ Συσίφου τὴν ἀρὰν,
καὶ ἀκούει βλασφημίας.

Ἐκεῖ πέραν ὁ Ἰξίον
εἰς τροχὸν προσδεδεμένος
διὰ συστροφῶν μυρίων
βασανίζεται, θρηνεῖ·
καὶ ἤχει τεταραγμένως
ἡ στοὰ ἡ σκοτεινὴ.

Καὶ ἰδοὺ ἡ Περσεφόνη
ἐπὶ θρόνου ἐξ ὀστέων.
ἄπειρος πληθὺς τὴν ζῶνει
ὑπηκόων σκιδῶν
ἐπαιτούντων τὴν σποδὸν
βίου παρελθόντος πλέον.

Τὸν Ὀρφέα ἀτενίζει
καὶ ἐγείρεται ὀργίλη.
Πῶς τὸν Ἄδην μυκτηρίζει
καὶ ζῶν ἦλθεν εἰς αὐτόν;
καὶ ἀμείλιχος ἠπειλεῖ
τὸν ἀλάστορα θνητόν.

Τῆς Μεδοῦσης τὴν ἀγρίαν
κεφαλὴν ἐπικαλεῖται·
ἀλλὰ μὲ φωνὴν γλυκεῖαν
ὁ Ὀρφεὺς παρακαλεῖ,
καὶ σιγᾷ ἡ ἀπειλὴ
καὶ ὁ Ἄδης συγκινεῖται;

Ἄρμονία, ἀρμονία,
γλῶσσα πλήρης μυστηρίου,
ποῖα πάσχουσα καρδία
σ' ἤρπασεν ἐξ οὐρανῶν
ὡς τὴν φράσιν μαρτυροῦ
κ' αἰσθημάτων ἀχανῶν;

Τίς ἐκ τῆς ἀπελπισίας
μὴ εὐρίσκων λέξιν μίαν
τὴν ὀδύνην τῆς καρδίας
νὰ ἐκφράσῃ τὴν δεινὴν,
μὲ ἀρμονικὴν φωνὴν
ἔψαλλε τὴν δυστυχίαν;

Καὶ ὁ κύκνος ἀνταλλάσσει
ἄνθη, ἄνοιξιν καὶ βίον
μὲν ἄσμα, ἐν ἑκστάσει
γεννηθὲν τῆς συμφορᾶς,
κόσμον ὄλον περικλείων,
ἄσμα πόνου καὶ χαρᾶς.

VI

α — Δότε με τὴν Εὐρυδίκην·
Περσεφόνη, Περσεφόνη,
μὴ προφέρῃς καταδίκην·
τὴν ἠγάπησα πολὺ
κ' ἡ ψυχὴ μου τὴν καλεῖ·
ἐκουράσθη πλέον μόνη.

α "Ω! ἠγάπητες· εἰς μάτην
αὐστηρῶς μὲ ὑποβλέπετε·
εἰς ἀγάπην βαθυτάτην
ἡ ψυχὴ σου συμπονεῖ·
μὴ τὸ πρόσωπόν σου τρέπεις·
ὁ ἐρῶν ὡς σὺ θρηγεῖ.

α "Ανασσα, γνωρίζεις ποία
τὴν καρδίαν περιβάλλει
θελλώδης ἐρημία,
ὅταν φύγη ἡ χαρὰ,
ὅταν ὄνειρα φαιδρὰ
πέσουν κατὰ γῆς αἰθάλη;

α Κάτοπτρον τῆς εὐτυχίας
ἦτο δι' ἐμὲ ἐκείνη,
παλμὸς ἦτο τῆς καρδίας,
ἥτις ἔζη δι' αὐτῆς·
ἀλλ' ἡ ἰλαρὰ μας κλίνη
νεκροῦ ἔγινε κοιτίς.

α Τόσαι νέαι καὶ ἐκείνη
ἔπρεπε νὰ τελευτήσῃ;
ἤρμοζε παστὰς λιθίνην
εἰς τοσαύτην καλλονήν;
εἰς αὐγὴν ἐαρινὴν
διατί νὰ ἀπανθήσῃ;

α Τώρα τοῦρανοῦ τὸ δόμα
φαίνεται χωρὶς ἀστέρας·
ἦναι τ' ἄνθη χωρὶς χρῶμα,
χωρὶς ἄρωμα, ὠχρὰ

καὶ προβαίνει φοβερὰ
ἡ γαλήνη τῆς ἐσπέρας.

Καὶ ἡ ἀηδὼν ματαίως
κελαδεῖ ἐρώτων ἔπη·
μάτην προχωρεῖ ἡ ἔως
διαυγῆς καὶ ἰλαρᾶ,
δὲν αἰσθάνεται, δὲν βλέπει,
δὲν ἀκούει ἡ νεκρά.

Καὶ ἡ ἔρημος οἰκία
διεγείρουσα τὴν φρίκην...
καὶ ἡ πάλλουσα καρδία
ἐν τῷ μέσῳ τῆς σιγῆς·
ἡ ἠχώ τῆς οἰμωγῆς...
δότε με τὴν Εὐρυδίκην·

Ἐπαυσε· σιγὴ βαθεῖα
ἠκολούθησε τὸ ἄσμα·
ἡ γλυκεῖα ἄρμονία
τὰ ἐρέβη συγκινεῖ,
καὶ τῆς συμφορᾶς τὸ φάσμα
τάς βασιάνους λησμονεῖ.

Τότε, λέγουσι, βραχεῖα
εἰς τοὺς ταλαιπωρουμένους
ἀπεδόθη εὐτυχία·
καὶ προσῆλθον εὐμενεῖς
καὶ αὐταὶ αἱ ἐριννῆς
μ' ὀφθαλμοὺς δεδακρυσμένους.

Προσηνὴς ἡ Περσεφόνη
μειδιᾷ πρὸς τὸν Ὀρφέα·
τὴν ὀδύνην συνεπόνει
τῆς καρδίας καὶ αὐτὴ
καὶ ἀνάμνησις ἀρχαία
τοῦ καθήκοντος κρατεῖ.

α — Λάβε, λέγει, λάβε πάλιν
τὴν πιστὴν φίλην ἐκείνην
εἰς τὴν ἔρημον ἀγκάλην·
ἴσταται ἐκεῖ μακρὰν
ἀπαθῆς πρὸς τὴν χαρὰν,
ἀπαθῆς πρὸς τὴν ὀδύνην.

α Ἀλλ', Ὀρφεῦ, σικὰ ὡς εἶναι
διεγείρει φρίκην τώρα,
πᾶσ' αἱ χάριτες ἐκείναι
ἔπεσαν τῆς γῆς βορᾶ·

φεῦ! τοῦ Πλούτωνος ἡ χώρα
εἶναι χώρα φοβερά.

α "Όταν εἰς τὴν γῆν πατήσῃ
τότε θὰ τὴν ἀνακτῆτης·
ἡ μορφή της θ' ἀναζήσῃ
ὡς καὶ πάλαι εὐειδῆς·
ἐν τῷ Ἄδῃ μὴ τολμήσῃς,
πρὸς Στυγὸς, νὰ τὴν ἰδῆς.

α "Υπαγε, Ὀρφεῦ, προχώρει·
σὲ ἀκολουθεῖ ἐκείνη·
εἶναι μόνον εἰς τὰ ὄρη
τοῦ Ταινάρου ὄρατή·
ἄλλως ἀνεπιστρεπτει
ἐν τῷ Ἄδῃ θ' ἀπομείνη·

VII

Πόσον φαίνεται γλυκεῖα
εἰς τὸ ἰλαρόν του βλέμμα
ἡ φρικώδης ἐρημία,
ἦν ἐπέρα πρὶν ὠχρὸς
καὶ μὲ παγωμένον αἷμα·
πόσον εἶναι ζωηρὸς!

Ἐδρεψε μεγάλην νίκην·
ἤρπασε τὴν εὐτυχίαν,
ἤρπασε τὴν Εὐρυδίκην,
τὴν ζωὴν του, τὴν χαρὰν.
Ποῦ τὸ πένθος; ἰλαρὰν
ἔχει τώρα τὴν καρδίαν.

Δὲν τὴν βλέπει, τὴν μαντεύει·
ἀλλ' ἀρκεῖ εἶναι πλησίον·
ὅταν ἡ ψυχὴ λατρεύῃ,
εὐχερῶς εὐδαιμονεῖ,
ὑπὸ στοχασμῶν μυρίων
τῷ ἐπνίγῃ ἡ φωνή.

Τὶ νὰ εἶπῃ! Τὶ νὰ εἶπῃ!
ἐπλημμύρει ἡ καρδία·
ἐὰν ὀμιλῇ ἡ λύπη,
σιωπᾶ ἡ εὐτυχία.

Ἄν ἡ καταιγὶς μυκάται,
ἀν ὁ ἄνεμος γογγύζῃ,

ἡ γαλήνη ἀκροᾶται
καὶ εἰς ἑκστασιν βυθίζεται.

α — Σιωπᾶς, πιστὴ μου φίλη;
ὀμιλεῖ πλὴν ἡ καρδία
δι' αὐτὸ σιγοῦν τὰ χεῖλη
καὶ προσέχει ἡ ψυχὴ·
εἶναι μᾶλλον αἰμυλία
ἄφρωνος ἢ προσευχῆ.

α Ἀλλ' εἰπέ μοι λέξιν μίαν
τὴν ἀπέραντον ἐκείνην,
ἦν μὲ τόσῃ ἄρμονίαν
ἔλεγες — μὲ ἀγαπᾶς; —
ὦ μὴ πλέον σιωπᾶς
καὶ φοβοῦμαι τὴν γαλήνην.

α Τάχυνον λοιπὸν τὸ βῆμα·
θέλω νὰ σ' ἰδῶ, φιλιτάτη·
τόσον χρόνον εἰς τὸ μνημα...
σ' ἐπεθύμησα· ἐδῶ
ὄρκος φοβερός φυλάττει·
μ' ὄρκισαν νὰ μὴ σ' ἰδῶ.

α Ἐνθυμεῖσαι τὴν οἰκίαν
καὶ τὴν λεύκη ἐνθυμεῖσαι,
ἥτις ἔβριπτε παχεῖαν
τὴν σκιάν της ἐφ' ἡμῶν;
καὶ τὸν πρῶτον ἀσπασμὸν
εἰς τὸ δάσος;

α — Ὡ φωνὴ ἀγαπωμένη
πόσῃ ἔχεις ἄρμονίαν
μολονότι τεθλιμμένη·
πῶς, ὦ πῶς ζωογονεῖ
τὴν ταλαίπωρον καρδίαν
ἡ δειλὴ αὐτῆ φωνή.

α Ὡ ἰδῆς πόσον ὠραία
ἡ ῥοδωνία σου θάλλει·
ἄνθη φέρουσα ἀκμαία
σ' ἀναμένει χλοερά·
σπεῦσε· ὁ καιρὸς περᾶ·
τάχυνον τὰ βήματά σου.

— Ἀλλ' εἰπέ μοι, ποῖος εἶσαι;
— Παίζεις, φίλη; ποῖος εἶμαι;

πλὴν μὴ φέρῃ, δὲν φοβεῖσαι
θάνατον ἢ παιδιά ;
ἐὰν ἐν τῷ σκότει κείμαι
ἂν μὲ κρύπτῃ ἢ σκιά,

« Τὴν φωνὴν δὲν ἐνθυμεῖσαι ;
ἐν τῇ γῆ δὲν ἠγαπήθης ;
Εὐρυδίκη μου δὲν εἶσαι
καὶ Ὀρφεύς σου δὲν καλοῦμαι ;
— Τίποτε δὲν ἐνθυμοῦμαι . . .
ὕδωρ ἔπια τῆς λήθης .

« — Ἐπιεὶ τὴν λήθην ; φρίκη !
ἀπ' ἐμοῦ σὲ κρύπτουν σκότη
τοῦ θανάτου, Εὐρυδίκη,
καὶ ἀνέζησες νεκρά,
καὶ ὁ βίος σου ὑπνώττει
εἰς τῆς λήθης τὰ νερά ;

« Πῶς ; τὸ πᾶν ἐλησμονήθη ;
τόση, τόση εὐτυχία
μετὰ σοῦ ἀπεκοιμήθη ;
οὐδ' ὡς ὄναρ διαρκεῖ ;
πῶς ; ἐβύθισες ἐκεῖ
καὶ ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ ;

« ὦ ! ἀδύνατον ! κατέβην
πτῶμα ν' ἀνασῶρω πάλιν
ὡς τοῦ παρελθόντος χλευῖν
καὶ ἐν ἀγαλμα ψυχρὸν
θὰ κρατῶ εἰς τὴν ἀγκάλην
τῶν παρελθουσῶν χαρῶν : »

« — Ὑδωρ ἔπια τῆς λήθης .
« — Ὅμοι' ἀλλὰ τὸν Ὀρφέα
καὶ ἐκεῖνον ἀπηρνήθης ;
καὶ παρῆλθον ὡς σκιά,
ὡς ὄνειρου παιδιὰ
τόση ὑπαρξίς ὠραία ;

« εἶναι δυνατὸν ἐκείνη
τῆς ψυχῆς ἢ ἀρμονία
νὰ σβεσθῇ ἐν τῇ γαλήνῃ
τόσης νεκρικῆς σιγῆς ;
λησμονεῖς καὶ ἡ ἰδία,
Εὐρυδίκη δὲν ἀλγείς ;

« Καὶ ἂν ἀρνηθῶ τὸν βίον
δὲν θὰ μὲ ἀναγνωρίσης ;

δὲν θὰ βαίνωμεν πλησίον
ἕνα ἔχοντες παλμόν,
ἔχοντες παρὸν ἡμῶν
παραλθὸν καὶ ἀναμνήσεις ;

« — Ὑδωρ ἔπια τῆς λήθης .
« — ὦ ! κατάρρα, ἀλλ' ἰδέ με
δι' ἐμοῦ δὲν ἀπελύθης ;
εἰς τὸν βίον σ' ὀδηγῶ
ἤδη ἀναγνωρίσέ με
ὁ Ὀρφεύς σου εἰμ' ἐγώ . »

Στρέφεται δὲν ἐνθυμεῖται
οὐδὲ ὄρκον, οὐδὲ Στύγα
βλέπει, δὲν ἀκολουθεῖται
καὶ ἀκούει στεναγμῶν,
ἔπειτα ὀλολυγμῶν,
ἔπειτα, τὸ πᾶν ἐσίγα :

« — Εὐρυδίκη ! » μάτην κράζει
φεῦ ! διὰ παντὸς ἔχαθη
ἢ ἤχῳ ἀνακαγχάζει
καὶ ὁ κύων ὑλακτεῖ
πέραν, εἰς τὰ μαῦρα βάθη
ὡς ἀπάντησις φρικτῆ .

Μόνος πάλιν ἀναβαίνει
εἰς τὸ Ταίναρον, καὶ μόνος
εἰς τὸν κόσμον πλέον μένει
ἦτο ἔρημος ἢ γῆ
καὶ ἐπέρα ἐν σιγῇ
χωρὶς ἀνοιξίν ὁ χρόνος .

Καὶ ἀθύμως ἐπλανᾶτο
μὲ τὴν λύραν αὐτοῦ κλέων
καὶ τὸν θάνατον ἠράτο
καὶ τὸ σκότος τῆς νυκτός .
καὶ ἐπόθει τὴν πλέον
ὕδωρ λήθης καὶ αὐτός .

VII

Λέγουν ὅτι ὅταν πνέῃ
ὁ βορρᾶς μετὰ μανίας
καὶ ἡ θύελλα παλαιή
ἐπὶ τῶν ὠκεανῶν,
ἤχει ἄσμα ἀλγεινὸν
ἐν τῷ μέσῳ τῆς σκοτίας .

Ὁ ὀλολυγμὸς τοῦ λάρου.
μετὰ τῆς βροντῆς ἐνοῦται
ἀλλ' ὁ βράχος τοῦ Ταίναρου
ἐναρμόνιος λαλεῖ,
ἐνῷ περίξ ἀπειλῇ
καὶ ἐρήμωσις ἀπλοῦται .

εἶναι στόνος τοῦ βορέως
διεγείροντος τὴν φρίκην,
ἢ τὸ ἄσμα τοῦ Ὀρφέως
κλαίοντος τὴν Εὐρυδίκην ;

ΤΟ ΒΡΕΦΟΣ.

Ἄθῶν βρέφος ἐκοιμᾶτο
εἰς τὴν μικρὰν αὐτοῦ κοιτίδα
καὶ εἰς τὰ χεῖλη ἐπλανᾶτο
μειδιάμα πρὸς τὴν ἐλπίδα .

Ἄδρατος ἐκεῖ κατέβη
ὁ φύλαξ ἄγγελος τοῦ βρέφους
κ' ἐνῷ θερμῶς τὸ ἐποπτεῖται
σκιά διήλθε μαύρου νέφους .

Τὸ μέλλον ἦτο τῆς γαλήνης
τοῦ μειδιάματος τὸ μέλλον
πλησίον τῆς μικρᾶς του κλίνης
ἠκούσθη ἄσμα τῶν ἀγγέλων .

« Ψυχὴ τοῦ οὐρανοῦ ἁγία,
ἐνταῦθα τί ζητοῦσα μένεις,
ὅπου βοᾷ ἢ τρικυμία
ἀκατασχέτου εἰμαρμένης ; »

ΤΟ ΕΚΘΕΤΟΝ.

Ψυχρὸς ἐσύριξε βορρᾶς, βαθὺ τὸ σκότος ἦτο,
καὶ ὑπνωττεν ἢ συμφορὰ μετὰ τῆς εὐτυχίας
ὁ ἀγρυπνῶν τὴν σιωπὴν ἐκείνην ἐφοβεῖτο
καὶ ἐβλεπε τὸν θάνατον ἐν μέσῳ τῆς σκοτίας .

« Ἄφες τὴν γῆν, ἐλθέ καὶ πάλιν
εἰς τῶν ἀγγέλων τὴν χορείαν,
εἰς τοῦ ὑψίστου τὴν ἀγκάλην,
εἰς τὴν ἀένναον αἰθρίαν . »

« Ἐδῶ βαρὺς ἔρπει ὁ φθόνος,
τὰ μίση, ἢ ἀπανθρωπία
ἐδῶ περιπλανᾶται πόνος,
ἀπολιθοῦται ἢ καρδιά . »

« Ὅα κλαύση τὸ γλαυκὸν σου ὄμμα
πύρινα δάκρυα πικρίας,
καὶ τὸ γέλοεν τοῦτο στόμα
φεῦ ! θὰ προσέφη βλασφημίας . »

« Καὶ τὴν ἀθάνατον σου καρδίαν
ἢ ἀνθρωπότης θὰ μολύνῃ,
θὰ βαπτισθῇ εἰς τὴν κακίαν
ἢ θὰ τὴν θραύσῃ ἢ ὀδύνη . »

« Ἐλθέ, ἢ ὦρα διαβαίνει
καὶ ἕκαστος παλμὸς καρδίας
σὲ ἐξαντλεῖ καὶ σὲ μαρναίνει
ἄφες τὴν γῆν εἰς τὰς κακίας . »

« Ἐλθέ εἰς τὰς γλαυκὰς ἐκτάσεις
νὰ λάβῃς πτέρυγας καὶ πάλιν,
τὸ τέλειον ν' ἀποθαυμάσης
εἰς τοῦ ὑψίστου τὴν ἀγκάλην . »

εἶπε κ' ἐνῷ τὸ ἄσμα φθίνει
σθενόμενον εἰς ἡρεμίαν,
ψυχὴ παιδρὰ τὴν γῆν ἀφίνει
καὶ φεύγει μὲ τὴν ἀρμονίαν .

Κανεῖς, κανεῖς ἄς μὴ θρηνήσῃ,
τὸ βρέφος ὅταν ἀποθάνῃ
ἀπῆλθε πρὶν νὰ τὸ μαστίσῃ
ἢ θύελλα καὶ τὸ μαράνη .

'Ολολυγμός ἀντήχησεν, ὄλολυγμός νηπίου'
ἦτο ἐν ἔκθετον· — ἀγνός υἱός τῆς ἀμαρτίας· —
καὶ κλαίει τὸ ταλαίπωρον πρὸ τοῦ βρεφοκομείου,
κ' εἶδε τὴν νύκτα, πρὶν ἰδῆ τὴν χάριν τῆς πρωίας.

"Ω! τὴν πρωίαν τῆς ζωῆς ποτὲ δὲν θά γνωρίσῃ,
μὲ φρίκην τὴν νεότητα αὐτοῦ θά ἐνθυμῆται·
ἄσμα κανὲν φιλόστοργον δὲν θά τὸ ναναρίσῃ·
κ' ἔχει μητέρα ἀγνωστον, ἧτις γυνὴ καλεῖται . . .

Πῶς σπλάγχνα ἔδωκε μητρὸς ὁ πλάστης εἰς ἓν τέρας
καὶ χεῖλην διὰ φίλημα καὶ γάλα εἰς τὰ στήθη;
Πῶς τὴν εἰκόνα ἑαυτοῦ δωρῶν εἰς τὰς μητέρας
κὰν τῶν θηρίων τὴν στοργὴν εἰς ταύτην ἀπληρήθη;

'Εν μέσῳ ζάλης συλληφθὲν ἐρώτων ἀθεμίτων,
ἐνῶ οὐδεὶς ἐσκέπτετο τὴν σκοτεινὴν του μοῖραν,
τοσοῦτον χρόνον τῆς μητρὸς ἡ ἀτιμία ἦτον,
κ' ἐρρίφθη ἤδη ἔρημον εἰς τῆς ζωῆς τὴν θύραν.

Καὶ πέραν ὕβρις ἀγενεὶς καὶ στίγμα ἀτιμίας
ἐγείρεται πολέμιος ἀμείλικτος ἡ φύσις,
οὐδεὶς δεσμὸς τὸ συγκρατεῖ μετὰ τῆς κοινωνίας,
δὲν ἔχει κὰν νεότητα, δὲν ἔχει ἀναμνήσεις.

Πόσαι ὑπάρχουν Μήδειαι ἐντὸς τῆς κοινωνίας
καλύπτουσαι τὰ αἴσχη των μὲ παιδοκτόνου σκότη
καὶ τὴν τιμὴν των σώζουσαι διὰ ψυχρᾶς κακίας!
Τί χρησιμεύει ἡ τιμὴ ἂν ἡ στοργὴ ὑπνώττη;

Καὶ ἤδη τίς θά ἀσπασθῆ τὸ δυστυχὲς παιδίον,
καὶ τίς ἐκ τῶν ὀμμάτων του τὸ δάκρυ θά σπογγίσῃ;
ἀφοῦ καρδίᾳ μητρικῇ δὲν ἀγρυπνεῖ πλησίον,
τίς θ' ἀποθῆ τὸν θάνατον ἂν αἵφνης προσεγγίσῃ.

Καὶ διὰ ποῖον τὸ γλυκὺ μειδίημα ἐκεῖνο
τοσοῦτων πόνων ἀμοιβῆ πρὸς τὴν καλὴν μητέρα;
τὸ δυστυχὲς θά βαπτισθῆ ἄωρος ἐν τῷ θρήνῳ
καὶ ἄνευ τῆς ἀνατολῆς ἐπῆλθεν ἡ ἐσπέρα.

"Ὀς ἀποθάνῃ κάλλιον, ἀφοῦ νεκρὸν θά κλίνῃ
ὀπτόταν κράξῃ, μῆτέρ μου, χωρὶς νὰ ἀποκριθῶσι
τὸ εὐθραυστον ἀνθύλλιον, εἰπέτε, τί θά γίνῃ,
αἱ ρίζαι τοῦ στελέχους του, ἐὰν ἀποκοπῶσι;

ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥ.

Τὴν θέσιν εἶδον τὴν κενὴν ἐντὸς τοῦ Παρθενῶνος
ὅπου ὑψούτο ἡ Παλλὰς, ἡ κόρη τοῦ Φειδίου·
παρέσυρε τὸ ἄγαλμα ὁ διαρρέων χρόνος,
καὶ τίποτε δὲν σώζεται, οὐδ' ἔχνος τοῦ μνημείου.

Καλλίτερον δὲν ἀγαπῶ ρυτίδας εἰς τὸ κάλλος,
δὲν ἀγαπῶ ἐρείπια καὶ ὄγκον συντριμμάτων
γλυκύτερος ὁ θάνατος ἢ τῶν ἐτῶν ὁ σάλος,
ἀργὰ ροφῶν τὴν ὑπαρξίν καὶ ῥάκη ἀναπλάττων.

'Εξευτελίζει τῶν ἐτῶν ἡ σαρακώδης πάλῃ
παραμορφουσα, φθείρουσα, ἀθάνατα μνημεῖα·
δὲν εἶναι πλέον ἄγαλμα τοῦ λίθου ἡ σκυτάλη,
καὶ νικωμένη φαίνεται ἡ μεγαλοφυΐα.

Τί ἔγινε τὸ ἄγαλμα; οὐδεὶς γνωρίζει πλέον,
οὐδεὶς τὸ εἶδεν ἄμορφον, παλαιὸν πρὸς τὸν χρόνον,
ἀκμαῖον τὸ ἀπήλαυσαν, τὸ ἔχασαν ἀκμαῖον
καὶ μένει ζῶσα ἡ εἰκὼν τῆς καλλονῆς του μόνον.

Δ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΑΝΔΑΙΣΙΑ.

'Εφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις. — Εἰς
τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν
ἐπαρουσιάσθη νέον σχέδιον *πλοίων θωρακω-*
τῶν, οικονομικωτέρων μὲν καὶ ἐλαφροτέρων
τῶν νῦν τοιούτων, στερεωτέρων ὅμως τῶν μο-
νιτόρων καὶ δυναμένων νὰ πλεύσωσιν ἐν πά-
σῃ θαλάσῃ.

— Εἰς τὸ ἡμέτερον ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν
'Υπουργείων δύο Κορίνθιοι ἀδελφοὶ Τρύπιδες
καλούμενοι ἐξητήσαντο προνόμιον ὡς ἀνα-
καλύψαντες *μηχανὴν πρὸς ἐξόντωσιν τῆς*
ἀκρίδος. Τὸ ὑπουργεῖον συνέστησεν ἐπιτρο-
πὴν διὰ τὰ περαιτέρω.

Γεωπορία. — Ἐκ Σπάρτης ἀναγγέλλε-
ται ὅτι ἡ *βομβυκοτροφία* ἦτις μέχρι τοῦδε
τόσῳ θαυμασίως ἐφέτος προώδευε, κατε-

στράφη ὀλοτελῶς, βυθίσασα τοὺς καλλιερ-
γητὰς αὐτῆς εἰς ἐσχάτην πενίαν.

— Ἐν Γαλλίᾳ ἐκτὸς τῆς φθίσεως τῶν
ἀμπέλων, ἦν ἄλλοτε ἀνηγγεῖλαμεν, ἀνε-
πτύχθη νῦν καὶ ἐτέρα *ἀσθένεια τῶν ἀμπέ-*
λων, καθ' ἣν τὸ κλῆμα ἐκ τῶν ἄνωθεν πρὸς
τὰ κάτω ξηραίνόμενον θνήσκει. Λεπτομερέ-
στεραι εἰδήσεις ἐλλείπουσιν.

* * *
'Εταιρίαι καὶ σύλλογοι. — Εὐχαρίστως
ἀναγγέλλομεν καὶ ἡμεῖς τὴν σύστασιν τοῦ
συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν
γραμματέων. Ἅγιος καὶ ἐπαινετὸς ὁ σκο-
πός. Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τούτου ἐξελέ-
χθη ὁ Κ. Α. Γ. Σούτζος, ἀντιπρόεδρος ὁ Κ.
Γ. Βασιλείου, γραμματεὺς ὁ Κ. Γ. Γ. Πα-
παδόπουλος καὶ ταμίας ὁ Κ. Π. Λάμπρος.
Μέλη δὲ τοῦ συμβουλίου οἱ Κ. Κ. Δόσιος,
Κ. Παπαρρηγόπουλος, Μ. Ρενιέρης, Κ. Κω-

στῆς καὶ Π. Ρομπότης.

— Πρό τινος συνέστη ἐνταῦθα ἐταιρεία

μετοχική τῶν ἐργατῶν τυπογράφων κλη-
θεῖσα ὁ Γούττεμπεργ. Τῆς ἐταιρίας ταύτης
πρόεδρος εἶναι ὁ Κ. Δ. Εἰρηνίδης, τα-
μίας ὁ Κ. Φ. Λούης, γραμματεὺς ὁ Κ.
Κ. Σ. Βλαστός· μέλη δὲ τῆς φροντιστικῆς
ἐπιτροπῆς οἱ ΚΚ. Α. Φ. Κτενᾶς, Ν. Γ.
Πάσσαρης, Ἰορδ. Μόσχος καὶ Π. Β. Μω-
ραϊτίνης.

— Ἡ Ἑλληνικὴ Μεταλλευτικὴ Ἐ-
ταιρία ἐξελέξατο τὴν παρελθούσαν Κυ-
ριακὴν μέλη τοῦ διὰ τὴν ἄ. πενταετίαν συμ-
βουλίου τοὺς ΚΚ. Μ. Ῥενιέρην, Α. Θεοδώ-
ρίδην, Π. Θεολόγον, Ε. Τομπάζην, Α. Πα-
πούδωφ, Π. Ῥεβελάκη καὶ Θ. Νέγγρη. Τὸ
συμβούλιον δὲ πρόεδρον αὐτοῦ ἐξελέξατο
τὸν Κ. Μ. Ῥενιέρην.

Ἐπιστημονικὸς κόσμος. — Ὁ ἀστρο-
νόμος Luther ἀνεκάλυψε τὸν 108 πλανήτην
μεταξὺ Διὸς καὶ Ἄρεως, τὴν 2 Ἀπριλίου
ὁ νέος πλανήτης ἔλαβε τὸ ὄνομα Ἐκάβη.

— Ἐκ Θήρας ἀναγγέλλεται ὅτι τὸ αὐ-
τόθι ἠγαίσειον ἐνεργεῖ ἀπὸ τινος μετὰ
πλείονος ἐντάσεως· ἐκπέμπει δεινοὺς μυ-
κημοὺς καὶ ἀτμοὺς λευκοὺς καὶ ὑπολεύκους
ἀφθονωτάτους. Οἱ μύδροι εἰσὶν ἀφθονοί,
πολλῶ δὲ μᾶλλον τὴν νύκτα ὅποτε καὶ ἡ
λάμψις εἶναι μείζων καὶ οἱ μυκηθμοὶ ἐκ-
πληκτικώτεροι. Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θα-
λάσσης πρὸς τὴν Ἀνατ. ἀκτὴν ἐπιφαίνεται
συχνὰ πῦρ ὅτε μὲν μέτριον, ὅτε δὲ ζωηρόν.
Ἡ νῆσος Γεώργιος Α΄. ἥς ἡ κορυφὴ καλύ-
πτεται ὑπὸ λάβας σκωριώδους ἐκτείνεται
ὀλονὲν πρὸς τὴν Θήραν· ὑψοῦται δὲ 420
πόδας ὑπὲρ τῆς θαλάσσης τὴν ἐπιφάνειαν.
Ἀπὸ τοῦ 1865 ἐξῆλθον ἐκ τῆς θαλάσσης
100,000 μέτρων τετραγωνικῶν ἐπιφάνεια·
ἂν ὑπολογίσωμεν τὸ μέσον βάθος τῆς θα-
λάσσης εἰς 93 μέτρα καὶ τὸ μέσον ὕψος τῶν
γαίων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης
32 μέτρα, ἔχομεν σύνολον 135,000,000
κυβικῶν μέτρων.

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΙΒ΄. ΦΥΛΛ. ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΓΡΙΦΟΥ.

Ὁ ἥλιος Σώσιμος χαίται τ ὅς σὺν δ Ῥώμη ταῖς πᾶν τ ὠδὸν Χρῦση μ ὦν. ἦτοι

Ὁ Ἰλισσὸς ὑπόσχεται τοῖς συνδρομηταῖς πᾶν τὸ διὰ χρῆσιμον.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΛΑΠΠΑΣ.

Σημ. Τὴν ἀνωτέρω λύσιν μᾶς ἔπεμψεν ὁ Κ. Λάππας δύο ὥρας μετὰ τὴν διανομὴν τοῦ
φυλλαδίου, ὅθεν καὶ εἰς τοῦτον ἐδόθη ὁ πρῶτος τόμος τοῦ Ἰλισσοῦ χρυσοδεμένος. Πολλοὶ δὲ
ἄλλοι τῶν συνδρομητῶν μας ἔλυσαν τὸν γρίφον μας· ἀλλ' ἐπειδὴ μόνον εἰς τὸν πρῶτον ὑπε-
σχέθημεν ἀμοιβήν, διὰ τοῦτο ἐνταῦθα μόνον τὰ ὄνόματα τινῶν ἐκ τῶν ἄλλων καταχωρίζομεν,
κατὰ τὴν τάξιν καθ' ἣν ἔπεμψαν ἡμῖν τὴν λύσιν.

Δ. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ. Α. ΣΚΑΛΙΔΗΣ. ΣΥΜΕΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ. ΝΙΚ. Α-
ΞΕΛΟΣ. ΝΙΚ. ΔΑΧΑΝΟΚΑΡΔΗΣ. ΑΔΕΞΑΝ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ. ΓΕΩΡ. ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ.

ΓΡΙΦΟΣ.

Σημ. Ὁ πρῶτος τῶν συνδρομητῶν μας ἐξ ἐκάστης πόλεως ἐπιλύσας τὸν γρίφον τοῦτον
θέλει λάβει εἰς ἀμοιβὴν τὸ περαιωθὲν παράρημα τοῦ πρώτου ἔτους τοῦ Ἰλισσοῦ—Μαρία καὶ
Λεάνδρος. Τὰς λύσεις εἰς ἐκάστην πόλιν δέχονται οἱ ἀνταποκριταὶ ἡμῶν.